

české **V**ězeňství

ročník 15 • číslo 2/2007

Z obsahu č. 2/2007

Rozhovor s ředitelem Vazební věznice Praha-Ruzyně

2

4

Ocenění zásluh

Naším objektivem

12

14

Zdravotnická služba

Péče o zaměstnance

18

26

Reportáž

Ze zahraničí

32

36

Sport

Vážení čtenáři, kolegyně a kolegové,

zanedlouho, za pár měsíců, to budou dva roky od doby, co byla po dlouhé a intenzivní přípravě, po nekonečné řadě diskusí a jednání teoretiků z různých vědeckých pracovišť, odborníků znalých vězeňských systémů těch nejvyspělejších evropských i zámořských zemí, ale i jejich kolegů a kolegů z věznic a vazebních věznic – odborníků ze všech oblastí přímo z praxe, navržena, zpracována, schválena a přijata nová „Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015“. Koncepce, která byla zpracována tak, aby po jejím uvedení do běžné praxe a naplnění stanovených vizí, záměrů a cílů bylo české vězeňství moderním, vyspělému evropskému vězeňství rovnocenným partnerem.

Tak zásadní materiál, který určuje směr českého vězeňství, nelze hodnotit až po uplynutí celého období, nelze jej hodnotit až na závěr, ale musí se hodnotit průběžně, aby bylo zřejmé, že se přijaté záměry ve všech oblastech činnosti naplňují. Na druhou stranu je ale nutné vzít na vědomí, že přijatá „Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015“ není dogmatická záležitost, ale že je to stanovený základní směr a že tak, jak se mění postupně celá společnost, jak se postupně mění i trestní politika státu, jak se rozvíjejí teoretické poznatky získané výzkumem v oblasti penologie, jak se postupně získávají poznatky o práci s vězněnými osobami v zahraničí, jak se postupně mění náhled a postoj veřejnosti na práci s osobami ve výkonu vazby, resp. ve výkonu trestu odnětí svobody, tak jak se postupně mění legislativní rámec určující práva a povinnosti vězněných osob, ale také jak kvalitní jsou lidské zdroje, jak dostačující je ekonomické zabezpečení, musí odpovědní pracovníci Vězeňské služby ČR pružně a kreativně reagovat a jednat, aby základní směr byl dodržen, aby odchylky od něj byly co nejmenší a aby v žádném případě neutrpěla kvalita vytyčených strategických cílů.

Vážení čtenáři, jsem přesvědčen, že až si v některém z příštích čísel Českého vězeňství přečtete úplné znění průběžného vyhodnocení „Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015“, které je připraveno pro poslance, členy bezpečnostního výboru Parlamentu ČR, a porovnáte ho s přijatými strategickými cíli, ujistíte se, že „Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015“ je jedním ze základních a nosných programů činnosti Vězeňské služby ČR, který je úspěšně naplňován, dále rozvíjen a že je velice reálně splnění všech přijatých strategických cílů, z nichž některé níže připomínám:

- Koncipování a naplnění nové bezpečnostní doktríny, jejímž základem bude komplementární působení prvků vnější bezpečnosti a bezpečnosti dynamické, zajistit přiměřenou míru bezpečnosti a bezpečí pro společnost, vězně a vězeňský personál (realizace v praxi: postupné zajišťování nových technických zařízení k vyhledávání nepovolených předmětů; zvyšování, resp. nástavba ohradních zdí a plotů; modernizace bezpečnostních prvků v eskortních vozidlech; nově přijímaná filozofie v oblasti služební kynologie atd.).
- K objektivnějšímu posuzování a efektivnější eliminaci rizik představovaných jednotlivými vězněnými osobami koncipovat a realizovat nové diagnostikování, klasifikaci a umístování vězněných osob; přitom akceptovat principy založené na metodě hodnocení rizik a potřeb (realizace v praxi: v pilotním programu je projekt SARPO 1 – souhrnná analýza rizik a potřeb, který bude v blízké budoucnosti jedním z hlavních nástrojů hodnocení odsouzených nejen ve směru k podmíněnému propuštění s dohledem, ale také pro hodnocení možných rizik a stanovení bezpečnostních opatření směrem k odsouzeným).
- Zpracovat a realizovat strategii zaměstnávání vězněných osob směřující k rozšíření možností zaměstnávání, přitom počítat též se zaměstnáváním během výkonu vazby (realizace v praxi: po přijetí byť i mnohdy nepopulárních opatření a důslednou kontrolou jejich dodržování byla zvýšena zaměstnanost až na současných 53 %).

Vážené kolegyně a kolegové, dovoluji mi, abych Vám prostřednictvím časopisu poděkoval za Vaši spolupráci, iniciativu a odhodlanost přiložit ruku k dílu, které není ani zdaleka hotovo, ale na jehož realizaci společně usilovně pracujeme.

Vrchní státní rada
plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger,
1. náměstek generálního ředitele VS ČR

Ivan Horák:

Důraz kladu před

Představujeme Vazební

Ruzyňská vazební věznice je jednou z největších a svou skladbou i jednou z nejrozmanitějších z našich vězeňských zařízení. Pane řediteli, je těžké ji ukočírovat?

Máte pravdu, Vazební věznice Praha-Ruzyně je svou náplní oproti jiným věznicím opravdu velmi specifická. Obsahuje výkon vazby mužů, žen a mladistvých a výkon trestu mužů v dozoru a žen v dohledu a dozoru. Dále zde máme poměrně nově specializované oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené muže v dozoru, nástupy trestů mužů a žen i tak zvané průběžky, čili odsouzené muže i ženy, kteří přijíždějí na žádost soudů nebo policie do naší vazební věznice na soudní jednání či k jiným úředním úkonům a zůstávají u nás tak dlouho, jak je potřeba – týden, čtrnáct dní i déle. Zajišťujeme samozřejmě také v obrovském rozsahu předvádění vězňů k soudním jednáním, což má za úkol eskortní služba, a značně rozmanité a početné vnitřní předvádění například k orgánům činným v trestním řízení, k lékařům, na vycházky a k návštěvám...

Já vám s dovolením vstoupím do řeči. Máte i služební psy?

Ano, máme jich sedm a využíváme je právě hlavně při eskortách nebezpečných vězňů, vycházkách, obchůzkách, při kontrole došlých balíků, a zejména za účelem vyhledávání drog.

Ale já jsem vás přerušila...

Ještě jsem chtěl dodat, že pod ruzyňskou věznicí spadají příslušníci justiční stráže, kteří vykonávají službu v několika objektech na území Prahy a Středočeského kraje. Máme tu i vydávací vazbu a jako jediná věznice vazbu vyhošťovací. A musím říci, že práce s cizinci je velice složitá.

Takže na vaši otázku, zda je těžké takovou věznici řídit nebo, jak říkáte, ukočírovat, odpovídám ano, je to těžké. Jsem tu ředitelem od 1. září 2005 a předtím jsem zde dvanáct let vykonával funkci prvního zástupce ředitele, takže problematiku věznice znám a mám i zkušenosti s jejím řízením. Ale přesto musím říci, že funkce ředitele je mnohem náročnější, protože konečná rozhodnutí jsou jen a jen na něm. Nicméně jsem rád, že jsem od generálního ředitele vězeňské služby tuto šanci dostal, a samozřejmě chci, aby s mou prací byl spokojen nejen on, ale i moji podřízení.

Jak to tedy u vás funguje?

Veškeré práce, které souvisejí s vnitřním chodem věznice, zastávají odsouzení. Pracují v údržbě, ve stravování, úklidu a dalších pracovištích. Jsou to tak zvané režisté. Totéž platí pro odsouzené ženy, které jsou umístěny v lokalitě Řepy, kde je oddělení výkonu trestu žen. Ty také pracují v pražské zotavovně vězeňské služby Na Květnici a na Městském úřadu Řepy, kde mají na starosti úklid. V podstatě se dá říci, že máme téměř stoprocentní

devším na komunikaci a týmovou práci

věznici Praha-Ruzyně a jejího ředitele plk. Ivana Horáka

zaměstnanost odsouzených. V poslední době se toto procento malinko snižuje, protože tady bylo zřízeno, jak jsem již řekl, specializované oddělení pro pracovní nezařaditelné odsouzené a kromě toho nám jsou dodávány odsouzení, aby doplnili normu ubytovací kapacity.

Máte volnou ubytovací kapacitu?

Ano, v současné době počet obviněných celorepublikově klesá, a přestože v Praze je tento pokles minimální, máme a musíme mít určité rezervy, vzhledem ke všem aspektům umísťování obviněných. Také například kvůli karanténám, oddělování společníků, předcházení konfliktů mezi vězni apod. Zajímavé je, že se výrazně snižuje počet mladistvých obviněných. Tady je vidět určitý zásah v trestní politice státu. Dříve jsme tu mívali až sto mladistvých, dnes je to minimální počet.

A jak tráví čas obvinění? Ti nepracují?

Stávající metodika k aktivitám obviněných vyžaduje, aby byli co nejvíce hodin mimo celu. To dovoluje zejména vazba se zmírněným režimem. Obvinění tak mají více možností různých aktivit, zejména samoaktivit. Mohou sledovat televizi, hrát stolní hry, šipky, vypůjčit si knihy včetně speciální literatury, máme pro ně tělocvičnu s různým sportovním náradím, stůl na stolní tenis, posilovnu a podobně. Problém je především v nedostatku prostor. Naší snahou je, abychom další nové prostory vytvořili a obviněným umožnili co nejvíce pohybu a smysluplného trávení času ve výkonu vazby. Pokud jde o zaměstnávání obviněných, poptávka po práci je z jejich strany velká, ale my můžeme zaměstnat jen minimální počet. Většinou je využíváme na práci, jak my říkáme, chodbařů, kteří pomáhají s výdejem stravy nebo oblečení, s úklidem na jednotlivých odděleních, ženy za doprovodu zaměstnance vězeňské služby uklízejí v celém areálu věznice. A za to dostávají příslušnou odměnu.

Vratme se k vyhošťovací vazbě. Řekl jste, že práce s obviněnými cizinci je velmi náročná.

Ve vyhošťovací vazbě se zpravidla ocitne každý, kdo po odpykání trestu nemůže z rozhodnutí soudu sám vycestovat do domovského státu, a každý, kdo měl už v minulosti uloženo správní nebo soudní vyhoštění a ČR neopustil. Tito lidé se umísťují odděleně od ostatních do společných cel, kde čekají na vyhoštění. A někteří čekají dlouho. Mohou tu strávit i více než rok. Nemohou být vyhoštěni, jestliže nemají cestovní doklady, což bývá kámen úrazu. Vě-

zeňská služba v tomto ohledu poskytuje podklady příslušníkům Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, kteří totožnost cizinců zjišťují a podle pokynu soudu žádají o vydání cestovního dokladu příslušný zastupitelský úřad. Někdy i podle otisků prstů za pomoci Interpolu v zahraničí. A to zase nějakou dobu trvá. Musím však říci, že v posledních letech se spolupráce věznice s cizineckou policií a se zastupitelskými úřady hodně zlepšila.

Jak se o cizince ve vyhošťovací vazbě staráte? Jsou tu různé národnosti, které mají různou kulturu, zvyky... Nehrozí konflikty?

U vyhošťovací vazby jsme již před několika lety zřídili vazbu se zmírněným režimem, respektive otevřený výkon vazby, takže vězni nemusí být uzavřeni na celách, ale mohou se pohybovat volně po chodbách celého oddělení, mohou spolu sportovat, komunikovat. A kupodivu se nám to velmi osvědčilo. Závažnější konflikty mezi vězni jsme nezaznamenali, a to tu máme Evropany, Asiaty i Afričany, tedy lidi, kteří pocházejí z různých kulturních prostředí a vyznávají různá náboženství – křesťany, židy, muslimy.

V ruzyňské věznici mají obvinění i odsouzení dvě modlitebny, křesťanskou i muslimskou, všichni mají podle zákona zajištěnu i duchovní péči, muslimští duchovní docházejí pravidelně každý týden. Pro muslimy se vaří zvláštní strava a v době ramadánu je jim umožněn výdej stravy po západu slunce tak, jak je to v muslimských zemích obvyklé. Ředitel je pro ně výraznou autoritou, protože ve vyhošťovací vazbě nemají, až na malé výjimky, advokáty, většina z nich nedostane žádný balíček, nikdo nepřijde na návštěvu, písemný styk podléhá kontrole, tedy i překladu. Ředitel může povolit za určitých podmínek telefonní hovor, což vězni dost využívají, může povolit návštěvu osobám, které za nimi nečekaně přijely ze zahraničí, apod.

Jak je zajištěna lékařská péče uvězněných cizinců, kteří nemají zdravotní pojištění?

Zdravotní péče poskytovaná obviněným či odsouzeným cizincům je hrazena z rozpočtu věznice. Poskytujeme jim akutní, to je neodkladnou zdravotní péči. Je to finančně náročné, protože cizinci často trpí akutním onemocněním, například TBC a lues, které je nutno léčit z epidemiologického hlediska.

Až dosud jsme hovořili v podstatě jen o věznicích. Ale jak je na tom vaše vazební věznice,

pokud jde o ty, kteří je střeží a starají se o ně? Máte dostatek zaměstnanců?

Musím říci, že jsem dosud nezažil, abychom měli všechna tabulková místa naplněná. V současné době nám chybí 34 příslušníků, což je poměrně vysoký počet. V řadě jiných vězeňských zařízení problémy s naplněním příslušnických tabulek nemají, ale v Praze zájem o službu ve vězeňství tak velký není. Souvisí to samozřejmě s velkou konkurencí na pracovním trhu. Ruzyňské věznici scházejí především příslušníci na úseku eskortní služby. Abychom mohli plnit všechny úkoly, které se od nás vyžadují, řešíme to prací přesčas a dalšími způsoby, což je pro všechny velmi náročné. U občanských zaměstnanců je situace lepší, uchazečů z civilního života o práci ve věznici je dost. Také odcházející příslušníci mají zájem zůstat u nás pracovat. Celá řada občanských zaměstnanců jsou právě bývalí příslušníci. Ovšem vzhledem ke zvýšeným nárokům na vzdělání všem vyhovět nemůžeme.

Jak u vás příslušníci přijali nový služební zákon?

Asi tak jako všude. Někteří s uspokojením, ale ti, u nichž došlo ke snížení služebního příjmu, se pochopitelně neradovali a proti mým personálním rozhodnutím, zejména pokud jde o určení tarifních tříd pro jednotlivá služební místa, se odvolávali. Situace se uklidnila, když generální ředitel vězeňské služby všechny ujistil, že žádný příslušník si platové nepohorší. Řady převážně starších příslušníků se dotklo a cítili to téměř jako potupu, že podle zákona č. 361/2003 Sb. budou hodnotně označeni stejně jako příslušníci, kteří do stejné funkce přijdou jako noví. Já jim samozřejmě rozumím. Společně o tom hovoříme a věřím, že až se novému zákonu tak říkajíc vychytají všechny jeho mouchy, budou nakonec spokojeni všichni.

V této souvislosti bych rád řekl, že si velmi vážím práce všech svých podřízených. Každý z nich, ať už je na jakékoli služební nebo pracovní pozici, je součástí jednoho týmu. A každý v něm má své nezastupitelné místo. Aby takový tým mohl úspěšně pracovat, všechny složky věznice, to znamená všechna oddělení a referáty, spolu musí spolupracovat a komunikovat. Osobně kladu velký důraz právě na komunikaci, a to nejen s vedoucími oddělení a dalšími funkcionáři, ale zejména s řadovými pracovníky. Výsledný efekt je potom vidět.

Mgr. Eva Montgomeryová

Ocenění zásluh

Generální ředitel Vězeňské služby ČR genmjr. PhDr. Luděk Kula udělil

MEDAILI VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY ZA VĚRNOU SLUŽBU I. STUPNĚ

asistentovi nstrm. Josefu STRNADOVI, strážnému, V Vinařice (22. 1. 2007);
vrchnímu radovi plk. JUDr. Petru RAKOVSKÉMU, řediteli Vazební věznice České Budějovice (22. 1. 2007);
vrchnímu asistentovi pprap. Jaroslavu RYVOLOVI, dozorci 2. třídy, V Bělušice (29. 1. 2007);
inspektorovi nrap. Jaroslavu NOVÉMU, vedoucímu referátu dopravy, V Bělušice (29. 1. 2007);
vrchnímu asistentovi pprap. Rudolfovi WARDASOVI, strážnému, V Bělušice (29. 1. 2007);
asistentovi nstrm. Otovi ZAHŘÁDKOVI, strážnému-řidiči, V Bělušice (29. 1. 2007);
vrchnímu komisaři kpt. Vítězslavu SOUKUPOVI, učitelu odborných předmětů, Institut vzdělávání VS ČR (26. 2. 2007);
vrchnímu inspektorovi ppor. Zdeňku ŠTĚPÁNKOVI, veliteli místní jednotky justiční stráže, VV Ostrava (7. 3. 2007);
inspektorovi nrap. Metoději PACÁKOVI, inspektoru dozorčí služby, VV Olomouc (14. 3. 2007);
asistentovi nstrm. Janu PEKÁROVI, strážnému, VV Olomouc (14. 3. 2007);
vrchnímu asistentovi pprap. Bohumilu VÍTŮ, strážnému, VV Praha-Ružyně (28. 3. 2007);

MEDAILI VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY ZA VĚRNOU SLUŽBU II. STUPNĚ

komisaři npor. Vratislavu KOBLÍŽKOVI, zástupci vedoucího oddělení, Oddělení výkonu trestu, V Bělušice (29. 1. 2007);
asistentovi nstrm. Vladimíru BENEŠOVI, strážnému-řidiči, V Bělušice (29. 1. 2007);
vrchnímu komisaři mjr. Josefu MACALOVI, vedoucímu oddělení vězeňské a justiční stráže, V Bělušice (29. 1. 2007);
asistentovi nstrm. Jiřímu KRATOCHVÍLOVI, strážnému-řidiči, V Vinařice (29. 1. 2007);
inspektorovi nrap. Václavu PRIBULOVI, inspektoru strážní služby, VV Teplice (5. 2. 2007);
inspektorovi nrap. Miloslavovi MÁLKOVI, inspektoru dozorčí služby, V Odolov (15. 2. 2007);

radovi plk. Mgr. Bořivoji MALÁTOVI, I. zástupci ředitele, Institut vzdělávání VS ČR (26. 2. 2007);
vrchnímu radovi plk. Mgr. Jiřímu VOSTROVSKÉMU, řediteli Věznice Jiřice (27. 3. 2007);

MEDAILI VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY ZA VĚRNOU SLUŽBU III. STUPNĚ

radovi plk. Ing. Marianu PROKEŠOVI, I. zástupci ředitele, V Bělušice (29. 1. 2007);
vrchnímu komisaři kpt. Milanu TAKÁČOVI, učitelu odborných předmětů, Institut vzdělávání VS ČR (26. 2. 2007);

MEDAILI VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY ZA ZÁSLUHY O ROZVOJ

vrchnímu státnímu radovi plk. Ing. Radoslavě HÜTTNEROVÉ, ekonomické náměstkyni generálního ředitele VS ČR (20. 2. 2007);

ČESTNOU MEDAILI VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČESKÉ REPUBLIKY

plk. Mgr. Radimu PRAŽÁKOVI, řediteli Policie ČR Správy Severomoravského kraje (22. 1. 2007);
plk. Ing. Rostislavu PAVLISKOVI, řediteli Policie ČR Městského ředitelství Ostrava (22. 1. 2007);
pplk. Ing. Janu HULVOVI, řediteli Městské policie Ostrava (22. 1. 2007);
plk. Ing. Zdeňku NYTROVI, krajskému řediteli Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje (22. 1. 2007);
plk. JUDr. Jozefu NAĐOVI, řediteli Ústavu výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody v Košicích, Slovensko (26. 2. 2007);
vrchnímu radovi plk. Mgr. Petru PRASKOVI, řediteli Věznice Opava (23. 3. 2007);

PLAKETU VĚZEŇSKÉ SLUŽBY II. STUPNĚ

Romanu HRDINOVI, referát zaměstnávání vězňů, V Stráž pod Ralskem (24. 1. 2007).

genmjr. PhDr. L. Kula
a plk. Ing. Radoslava Hüttnerová

kpt. Vítězslav Soukup
a plk. JUDr. Oldřich Horna

plk. Mgr. Bořivoj Malát
a plk. JUDr. O. Horna

kpt. Milan Takáč
a plk. JUDr. O. Horna

plk. Ivan Horák, plk. PhDr. Zdeněk
Kreuzzieger, pprap. Bohumil Vítů,
plk. Mgr. Milan Václavek

Uctění památky T. G. Masaryka

Pietní akce na lánském hřbitově u příležitosti 180. výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka (1850–1937) se účastnili a u hrobu prvního československého prezidenta položili věnce 1. náměstek generálního ředitele Vězeňské služby ČR plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger, vrchní ředitel Kabinetu generálního ředitele VS ČR plk. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D., a vedoucí Kabinetu historie a dokumentace VS ČR PhDr. Aleš Kýr. Po skončení akce zástupci vězeňské služby a předseda Sdružení bývalých politických vězňů Stanislav Stránský krátce pohovořili s manželkou prezidenta České republiky Livií Klausovou.

(LB)

Zabezpečovací detence

Vzhledem k předpokládané účinnosti zákona o zabezpečovací detenci k 1. 1. 2008 by měli nebezpeční psychopati, sexuální devianti, nepříčetní pachatelé vážných zločinů či narkomani-recidivisté, kteří se nechťejí dobrovolně léčit, končit nikoli v běžném vězení nebo na civilní psychiatrii, ale v pečlivě střeženém zařízení. Vznik takzvaných detenčních ústavů, které by byly kombinací psychiatrického zařízení a vězení, podpořila i vláda, neboť v ČR zatím nejsou žádné hlídané léčebny, kam by soudy posílaly recidivisty, mladé vrahy či lidi, kteří spáchali trestný čin v důsledku své choroby.

Úvod

Detenční ústav je něco mezi vězením a léčebnou, kde by měli být umístěni lidé, kteří jsou dnes řešeni formou ochranné léčby sexuologické nebo psychiatrické, a je určen pro ty, u kterých tato léčba nemůže splnit svůj účel proto, že jejich porucha je neléčitelná nebo tuto léčbu odmítají, a přitom nadále zůstávají společensky velmi nebezpeční. Nutnost nového

zacházení s nejnebezpečnějšími recidivisty zdůrazňují již řadu let jak psychiatři a psychologové, tak i právníci. Ve věznicích tyto osoby narušují nutný vězeňský režim. Není možné na ně působit klasickými prostředky. V léčebnách pak léčení odmítají, nebo ho vzhledem ke svému duševnímu stavu ani nejsou schopny absolvovat. Civilní léčebny nemohou zabránit útekům těchto mnohdy extrémně nebezpečných pachatelů. Na druhou stranu ve vězení

jim zase nemůže být poskytnuta odpovídající psychiatrická péče. Nový typ institutu odlišného od vězení i zdravotnického zařízení, kterým by měl být detenční ústav, tuto situaci bude řešit.

Také soudci si často stěžují, že stávající zařízení pro výkon trestu nejsou dostačující pro pachatele závažné trestné činnosti. V tomto smyslu se jim ukládá takzvaná ústavní výchova, která však jako taková nesplňuje základní před-

poklad, aby pachatel nemohl přijít do styku s okolní společností. Jednoduše řečeno, že z těchto ústavů může utéci a páchat dál trestnou činnost.

Navrhované řešení

Na základě konzultací s Ministerstvem zdravotnictví ČR je v současné době navrhována vize v kapacitě detenčního ústavu cca 300 míst. Z dlouhodobé perspektivy je nutné uvažovat o umístění až 600 klientů v těchto zařízeních. Odborná veřejnost předpokládá, že polovina osob spáchala trestný čin pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním. Zbývající polovinou jsou osoby, které spáchaly trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti, nepřičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševním poruchou a nelze očekávat, že uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na chování vedlo k dostatečné ochraně společnosti, do této kategorie patří především vysoce nebezpeční agresori a sexuální devianti, u nichž lze předpokládat, že se v budoucnu dopustí závažné trestné činnosti.

S ohledem na možnosti financování zřízení kapacit zabezpečovací detence v nejbližších letech se jeví jako reálné pouze postupné (etapovité) zajišťování. První kapacita 50 míst je v současné době realizována v rámci investiční akce ve Vazební věznici Brno, která spočívá v přestavbě jedné části objektu vězeňské nemocnice na ústav pro výkon zabezpečovací detence. Stavba bude dokončena v první polovině roku 2007 s náklady cca 27 mil. Kč. Do doby schválení zákona o detenci bude kapacita využívána Vazební věznici Brno jako terapeutické centrum pro vězně.

Vojenský areál Dobříš-Stožec

V dalším období, nejdříve však koncem roku 2008, se předpokládá zřídit samostatný areál detenčního ústavu s kapacitou 250 míst. Z hlediska stavebního řešení bude ubytování a bezpečnostní zajištění podobné jako ve věznici s ostrahou. Lze očekávat vyšší nároky na prostory pro zacházení s chovanci a vyšší nároky na prostory pro odborný personál a jeho vybavení, neboť se bude jednat o zacházení analogické „ucelené rehabilitaci“. Provozní výdaje detenčního ústavu podle zkušeností z provozu obdobných zařízení v zahraničí jsou minimálně dvojnásobné oproti nákladům provozu standardní věznice či vazební věznice.

Další kapacita, nejdříve po roce 2010, v rozsahu dalších 300 míst bude připravována na základě analýzy ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví ČR.

Prověřované možnosti umístění detenčního ústavu

Pro další postup v této oblasti jmenoval ministr spravedlnosti pracovní skupinu pro zřízení ústavu zabezpečovací detence, složenou jak z pracovníků Ministerstva spravedlnosti ČR, tak Vězeňské služby ČR. Tato pracovní skupina v současné době provádí technicko-ekonomické posouzení a hodnocení jednotlivých variant. Nejlepší variantu následně doporučí jako nejvýhodnější řešení.

Jednou z možností je areál bývalého kněžského semináře v obci Vidnava, který byl vystavěn počátkem 20. století, byl využíván v letech 1947–1997 jako vojenská ošetrovna pro děti, poté krátce jako uprchlický tábor a nyní je již sedm let mimo provoz. Pozemky areálu mají rozlohu 27 470 m². K naplnění výkonu zabezpečovací detence je možné využít areál ve Vidnavě pro zřízení detenčního ústavu s kapacitou 250 míst. K tomu účelu již byla učiněna řada zjištění, jejichž cílem bylo posouzení areálu a jeho vhodnosti pro daný účel. V září 2005 vyslovili v referendu občané obce Vidnava souhlas se zřízením detenčního ústavu v obci. Analýza územních vazeb, která byla zpracována na základě zadání Ministerstva spravedlnosti ČR, konstatuje vhodnost záměru zřídit ve Vidnavě dané zařízení. Za zásadní klady projektu považuje dostatek pracovní síly, souhlas obyvatel, nižší mzdovou úroveň v regionu, existenci dostupných pozemků, za slabé stránky pak periferní polohu obce v rámci ČR, horší dostupnost regionu a pokračující odchod mladých obyvatel z regionu. Předpokládá se, že náklady na úpravu objektu budou z podstatné části pouze charakteru revize a obnovy funkčnosti vnitřních elektroinstalací, vodoinstalací, kanalizace, dále opravy střechy, podlah, oken, omítek, fasády, nátěry a malování. Další významnější náklady bude představovat zajištění podmínek stravování buď cestou dovozu a distribuce hotových jídel, a nebo cestou zřízení vlastní kuchyně. Z hlediska zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti se předpokládají pouze minimální náklady, které zohlední vybavení signálně-zabezpečovacími prostředky.

Jako další možnost přichází do úvahy rozsáhlý komplex bývalé raketové základny Dobříš-Stožec, který se nachází cca 30 km jihozápadně od Prahy v lesním masivu brdských lesů, v blízkosti města Dobříš. Přístup do komplexu je bezproblémový i pro těžkou dopravu po zpevněné asfaltové komunikaci. V areálu se nacházejí hlavní, vedlejší a inženýrské stavby – ubytovací zařízení, kanceláře, kuchyně, sklady, haly, dílny, garáže a přístřešky, sklady PHM a manipulační plochy. Stavby jsou napojeny na rozvody inženýrských sítí, elektrickou sekundární síť, vodovod a kanalizaci. V areálu je vlastní kotelná. Celý areál je oplocen a strážěn. Komplex je velmi dobře dopravně přístupný a disponuje velkou výměrou zpevněných a manipulačních ploch. Polyfunkční komplex je schopen samostatně fungovat, umístěním a možností účinné ostrahy vyhoví omezení přístupu nežádoucích osob. Celková rozloha areálu je téměř 13 ha. Areál byl vybudován v osmdesátých letech a až do nedávné doby sloužil Armádě ČR jako základna protivzdušné obrany státu. Jako objektu vysoké důležitosti mu byla věnována tomu od-

povídající péče, která se projevila jak ve stupni zabezpečení, tak i ve velmi dobrém stavebně-technickém stavu budov a technologického vybavení. Vzhledem k své poloze a komplexnímu vybavení se jako ideální řešení jeví využití tohoto areálu právě pro zřízení detenčního ústavu. Areál se nachází v blízkosti města Dobříš, ve kterém je veškerá potřebná infrastruktura. Zároveň díky své určité izolovanosti by nevyvolával nežádoucí negativní reakce ze strany obyvatel města.

Velice zajímavou variantou se jeví využití části věznice typu s ostrahou v Rapotících nově připravované formou PPP. Tato varianta spočívá ve využití plánovaného areálu jak pro vězňáky, tak i pro detenční ústav. Žádné větší úpravy v připravovaném projektu by nebyly

nutné, protože dispozičně je tento areál v podstatě rozdělen na dvě části.

Jinou možností umístění detenčního ústavu, která je v této době prověřována, jsou např. opavské kasárny, dnes již majetek města Opava. Ve hře je stále i možnost získat některý vhodný objekt ministerstva zdravotnictví, např. pavilon, kde jsou nebezpeční devianti umístěni dosud, a kteří se přestěhují do detenčního ústavu. V neposlední řadě je prověřována také možnost využití i jiných objektů, především některých opuštěných kasáren Armády ČR.

Závěr

Jako klasický příklad klienta detenčního ústavu je možné uvést člověka, který trpí sexuální deviací nebo nebezpečného charakteru, jako jsou sadistické vloh, sadistického pedofilního pacienta, který odmítá léčbu, nespolupracuje při léčbě a bez léčby je pro společnost velmi nebezpečný. Dále se do detenčního ústavu dostanou pacienti s těžkými poruchami osobnosti, kterým chybí vztah k sociálním vazbám, neváží si lidského života a pro malý zisk jsou schopni vraždit nebo spáchat jiný násilný trestný čin. V detenčním ústavu skončí i pachatelé, kteří jsou jen částečně trestně odpovědní, a přitom spáchali vysoce závažné trestné činy, nebo delikventi, kteří porušili zákon pod vlivem drogy. Tito lidé musí být pro svou nebezpečnost pečlivě izolováni od společnosti. V detenčním ústavu bude platit přísný vězeňský režim a taková bezpečnostní opatření, aby odsouzení nemohli utíkat. Existence detenčních ústavů pro nebezpečné devianty je rozhodně nezbytná, vzhledem k potřebě zřídit detenční ústavy se mluví od roku 1990.

Ing. Michael Mrzkoš,
ředitel investičního odboru,
Ministerstvo spravedlnosti ČR

Setkání generálních ředitelů vězeňských služeb zemí Visegrádské čtyřky

BRNO • Na půdě Vazební věznice Brno se ve dnech 1.–2. března 2007 uskutečnilo pracovní setkání generálních ředitelů vězeňských služeb zemí Visegrádské čtyřky.

Ústředním tématem jednání byla zejména výměna zkušeností z oblasti zajištění bezpečnosti a zaměstnávání odsouzených. V rámci jednání byla také uzavřena Dohoda o spolupráci mezi Vězeňskou službou ČR a Vězeňskou službou Maďarské republiky. Tato dohoda se týká podmínek spolupráce na období let 2007–2010 v oblasti výměny zkušeností, vědecko-technických informací a realizace společného výzkumu v oblasti vězeňské problematiky. Schůzka byla současně zaměřena na přípravu VII. mezinárodní konference Evropské vězeňské systémy, která se bude konat v Kroměříži ve dnech od 4.–6. září 2007. Domácí a zahraniční odborníci se zde již tradičně budou zabývat třemi hlavními tématy: bezpečností vězeňských zařízení, úlohou vězeňského personálu při zacházení s vězni a problematikou zaměstnávání odsouzených.

Zároveň s pracovním jednáním generálních ředitelů se v hale TJ Tatran Bohunice uskutečnil Mezinárodní turnaj generálního ředitele Vězeňské služby ČR v malé kopané. Své síly zde změřila mužstva vězeňské služby z České republiky, Slovenska, Maďarska a Polska vždy ve dvou vzájemných utkáních. Vítěznou trofej po uprnutých bojích převzal z rukou generálního ředitele Vězeňské služby ČR genmjr. PhDr. Luděk Kula kapitán výběru z Polska. Za nimi se umístili hráči z České republiky, třetí bylo družstvo Slovenské republiky a poslední skončil tým z Maďarska.

PhDr. Soňa Haluzová

Setkání generálních ředitelů – zleva maj-gen. László Csere (Maďarsko), genmjr. PhDr. Luděk Kula (ČR), gen. JUDr. Oto Lobodáš (SR)

Podpis Dohody o spolupráci mezi VS ČR a VS Maďarské republiky – maj-gen. László Csere (vlevo), genmjr. PhDr. Luděk Kula

Vítězný tým Polska s trofejemi

Mužstvo České republiky

Mužstvo Maďarska

Mužstvo Slovenska

Návštěva čínské delegace

PRAHA • Ministerstvo spravedlnosti České republiky připravilo ve dnech 12.–13. března 2007 studijní cestu dvanáctičlenné delegace pracovníků centrální správy a nejvyšších představitelů justice ze šesti regionálních správ Čínské lidové republiky. Delegace, kterou vedl generální ředitel čínské hlavní správy Hu Zengyin, se zajímala o fungování českého vězeňského systému.

V budově Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky členové delegace diskutovali s náměstkem generálního ředitele vězeňské služby plk. Mgr. Milanem Václavkem a dalšími pracovníky generálního ředitelství a odtud se odebrali k návštěvě Vazební věznice Praha-Pankrác, kde je přijal ředitel plk. JUDr. Jaroslav Gruber.

Čínští hosté se zajímali zejména o zaměstnávání vězňů, navštívili vězeňskou nemocnici a nejvíce dotazů orientovali k problematice podmíněného propuštění, podmíněného propuštění s dohledem a k otázkám alternativních trestů. Téma ukládání trestů nespojených s odnětím svobody považují za inspirující pro reformu čínské trestní politiky, která se potýká s vysokou přeplněností vězeňských zařízení. Při návštěvě věznice byli překvapeni otevřeností českých kolegů, protože zahraniční návštěvy nemají v Číně běžně možnost prohlédnout si věznici. Na programu následujícího dne jejich studijního pobytu bylo setkání s ředitelem Probační a mediační služby ČR Mgr. Pavlem Šternem, kde rovněž čerpali zkušenosti, které jsou pro čínský trestní systém velmi neobvyklé a nové.

PaedDr. Lubomír Bajcura

Společně při ochraně práv obětí trestné činnosti

Dohodu o spolupráci podepsali dne 14. března 2007 generální ředitel Vězeňské služby České republiky genmjr. PhDr. Luděk Kula a prezidentka občanského sdružení Bílý kruh bezpečí Mgr. Petra Vitoušová.

Smyslem dohody je vymezit témata a prostor pro spolupráci vězeňské služby a Bílého kruhu bezpečí v oblasti práv obětí trestné činnosti a v oblasti narovnávání vztahů mezi pachateli a oběťmi trestné činnosti. Pracovníci obou smluvních stran se budou podílet na spolupráci v oblasti primární prevence kriminality, usilovat o naplňování práv obětí trestné činnosti, vytvářet předpoklady pro rozvoj a aplikaci zásady ochrany zájmu obětí do praxe, zvyšovat operabilitu při řešení konkrétních případů, hledat vhodná opatření, která by napomáhala zmírňování negativních dopadů trestné činnosti a předcházela případnému druhotnému poškození obětí. Spolupráce zahrnuje vzájemnou komunikaci a výměnu informací, spoluúčast na odborných seminářích a přednáškách, pomoc při uplatňování principů restorativní justice v praxi (např. při tvorbě programů narovnání v systému zacházení s vězněnými osobami, programů zaměřených na dopady trestného činu na životy obětí aj.). Podepsaná dohoda o spolupráci může přispět k systémovému řešení řady velmi citlivých problémů, a to jak v oblasti legislativy, tak i v oblasti praxe. Vězeňská služba a Bílý kruh bezpečí budou hledat možnosti společného postupu i v oblasti komunikace s veřejností.

Bílý kruh bezpečí poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům kriminality bez ohledu na věk, pohlaví, národnost oběti a druh trestného činu. Své služby poskytuje v šesti regionech ČR prostřednictvím devíti pracovišť, provozuje nonstop linku pomoci pro oběti domácího násilí, je členem The European Forum for Victim Services. Další informace jsou dostupné na www.bkb.cz.

PaedDr. Lubomír Bajcura

Otázka pro

předsedu podvýboru pro vězeňství Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR PhDr. Karla Šplíchala:

Zákon 361/2003 Sb., který vstoupil v platnost začátkem letošního roku, vyvolal mezi příslušníky ozbrojených složek řadu otázek i kritiky. Diskuse dosud není uzavřena. Připravují zákonodárci nějaké konkrétní změny, pokud ano, jaké? Jaký je váš osobní názor?

Vlna otázek vyvolaná platností zákona č. 361/2003 Sb. v řadách příslušníků ozbrojených sil je vzhledem ke změnám jejich situace přirozená. Každá významná změna vyvolává nejen pozitivní ohlas, ale též kritiku – a to i v případě, že se nakonec ukáže být přínosem pro lidi, jichž se týká.

Rozsah a hloubka takové kritiky závisí ovšem mj. na obeznamenosti kritizujících s problematikou, v daném případě tedy s duchem a literou zákona. Nemohu se zbavit dojmu, že přinejmenším některé z obav příslušníků ozbrojených sil pramení právě z nedostatečného seznámení s obojím. Neznalost a neporozumění jsou odedávna zdrojem obav.

V žádném případě tím nechci reakci příslušníků ozbrojených sil bagatelizovat, nebo dokonce odsuzovat. Žádné lidské dílo není dokonalé a na nezamýšlené důsledky legislativních úprav mohou paradoxně upozornit kromě fundovaných připomínek i ty, jež jsou plodem neporozumění. Pokud současná vlna otázek a kritiky zákona č. 361/2003 Sb. na jeho nezamýšlené nebo neúnosné důsledky (včetně nadměrných dopadů v tom či onom směru) upozorní, budou se zákonodárci potřebným změnám samozřejmě věnovat.

Je potěšitelné, že nejméně otázky a kritiky vzbudil zákon č. 361/2003 mezi příslušníky Vězeňské služby ČR. Tato skutečnost nasvědčuje, že byli v rámci ozbrojených sil nejlépe informováni o změnách, které zákon přináší, a mohli se s nimi tudíž vyrovnávat již předtím, než nabyly platnosti. Vedení vězeňské služby zjevně věnovalo jejich seznamování s touto legislativní úpravou, a hlavně s jejími praktickými důsledky patřičnou pozornost, a to dlouhodobě. Za to mu patří plné uznání.

PhDr. Karel Šplíchal

Protidrogová komise VS ČR

První jednání protidrogové komise se konalo dne 19. března 2007 v budově generálního ředitelství VS ČR. Schůzky se zúčastnili pověřeni členové VS ČR a zástupce Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky Mgr. Pavel Weiss. Jednání zahájil předseda protidrogové komise I. náměstek generálního ředitele VS ČR plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger, který posléze pověřil ředitele odboru výkonu vazby a trestu plk. Mgr. Milana Hospodku vedením celého jednání.

Protidrogová komise se dle § 12a nařízení generálního ředitele VS ČR č. 76/2005 koná zpravidla jedenkrát za čtvrtletí. Hlavním tématem první schůzky bylo zhodnocení činnosti VS ČR v oblasti protidrogové politiky za období 2005–2006. Dalším bodem programu bylo představení návrhů nových úkolů do Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky 2007–2009 (dále jen „Akční plán“). V Akčním plánu jsou uloženy jednotlivým resortům – včetně Ministerstva spravedlnosti ČR – úkoly z různých oblastí, např. léčba a následná péče či snižování rizik apod. VS ČR participovala na plnění dílčích úkolů uložených v Akčním plánu z období 2005–2006 a následně bude pokračovat v dalším období.

*Lenka Moravcová DiS.,
metodička výkonu vazby a trestu v oblasti protidrogové politiky,
odbor výkonu vazby a trestu GR VS ČR*

V Heřmanicích jednali ředitelé moravských věznic

HEŘMANICE • Dvoudenní regionální porada deseti ředitelů moravských věznic a vazebních věznic začala ve čtvrtek 8. března v poledne v Heřmanicích. Jednání vedl regionální ředitel plk. Mgr. Petr Prasek, ředitel opavské věznice. Porady se zúčastnili I. náměstek generálního ředitele plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger a vrchní ředitel kabinetu generálního ředitele plk. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D., kteří přítomné informovali o vytvoření Poradního sboru generálního ředitele a plánovaných akcích vedení VS ČR v tomto roce s důrazem na 7. mezinárodní konferenci Evropské vězeňské systémy, která se uskuteční v měsíci září v Kroměříži.

Ústředním mottem jednání manažerů věznic byly hlavní úkoly Vězeňské služby ČR pro letošní rok, značná část porady byla věnována otázkám hospodaření s energiemi. Součástí odpoledního programu porady bylo neformální rozloučení s JUDr. Ladislavem Mičkovou, dlouholetým ředitelem heřmanické věznice, který na konci měsíce ledna odešel do důchodu.

Mgr. Vlastimil Nohejl

Moderní vězeňské ošetřovatelství

PRAHA • Moderní vězeňské ošetřovatelství bylo tématem III. konference sester, která se konala ve dnech 21.–22. 2. 2007 v Zotavovně VS ČR Na Květnici. Zúčastnilo se jí 96 nelékařských zdravotnických pracovníků, převážně sester.

Program konference byl pestrý – přednášeli odborníci v oblasti zdravotnictví, ale i sestry, pro které byla prezentace vlastní přednášky první v jejich životě.

Z odborníků vystoupila se svým příspěvkem k bioúmluvě MUDr. Mgr. Jolana Těšíňová, o etických otázkách hovořil doc. MUDr. Jiří Šimek, o informovaném souhlasu pacienta přednášela MUDr. Dana Kuklová, CSc. Příspěvek k problematice kvality a interního auditu ve

zdravotnictví přednesla za chybějící hlavní sestru MUDr. Kuklová. S dalšími příspěvky za sestry vystoupily: H. Jejkalová (NsP Pankrác), M. Dvořáková (NsP Pankrác), O. Tošnerová (NsP Pankrác), J. Zounová (NsP Pankrác), Bc. I. Knechtlová (OZS), M. Bradová (nemocnice Brno), M. Hořejšová (NsP Pankrác), Bc. H. Kubíková (ZS Všehrdu).

Hoďně se diskutovalo o problematice poskytování zdravotní péče odsouzeným a obviněným, např. o otázce diet, monitoringu drog, evidenci pohlavních chorob, účasti zdravotníků při sportovních akcích apod.

Diskuse se zúčastnil také generální ředitel Vězeňské služby ČR genmjr. PhDr. Luděk Kula, jeho I. náměstek plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger a ředitel odboru zdravotnické služby MUDr. Mečislav Lukosz.

Neformální diskuse pokračovala i večer, kdy se sestry sešly „již po pracovní době“ a vyměňovaly si vzájemně informace a zkušenosti. A bylo co řešit. Je důležité, aby ošetřovatelství jako součást zdravotní péče o vězeňské osoby a zaměstnance ve VS ČR bylo kvalitní a nadále zvyšovalo svůj kredit. Proto je třeba i do budoucna udržet potřebnou vzdělanost zdravotnického personálu a nezapomínat ani na výměnu informací.

Konference byla zařazena do kreditního systému vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků a účastníci obdrželi osvědčení. Prezentaci svých výrobků a sponzorství malého občerstvení pro účastníky zajistila firma Klaro, spol. s r.o.

*Mgr. Alena Šafránková,
hlavní sestra OZS GR VS ČR, organizátorka akce*

Nábytek z Mírova

Ředitel věznice vrchní rada plk. Mgr. Vladimír Lang spolu s ministrem spravedlnosti JUDr. Jiřím Pospíšilem při slavnostním předávání

MÍROV • Jednou z mnoha zakázek nábytkářské výroby střediska hospodářské činnosti věznice Mírov byla i zakázka na kompletní vybavení kanceláří Okresního soudu v Hodoníně. Akce probíhala ve dvou etapách, z nichž první byla dokončena již v roce 2006 a druhá v březnu letošního roku. Slavnostního předání, které se uskutečnilo ve čtvrtek 15. března 2007, se kromě zástupců věznice Mírov a okresního soudu v Hodoníně, zúčastnil i ministr spravedlnosti JUDr. Jiří Pospíšil.

Bc. Magda Petříková

Rozloučení s jedním z našich kolegů

PŘÍBRAM • Ředitele vazebních věznic a věznic regionu č. 1 přivítala dne 9. 3. 2007 Věznice Příbram. Předmětem jednání regionální porady byly úkoly uložené na gremiálních poradách generálního ředitele VS ČR v měsíci lednu a únoru 2007 a problematika z jednání bezpečnostní komise generálního ředitele. Dále byly projednány aktuální záležitosti jednotlivých věznic a vazebních věznic regionu.

Zleva P. Třasák, P. Rakovský a R. Hüttnerová

Program porady byl v závěru doplněn o rozloučení s ředitelem Vazební věznice České Budějovice JUDr. Petrem Rakovským. Při této příležitosti JUDr. Rakovskému předala ekonomická náměstkyně generálního ředitele plk. Ing. Radoslava Hüttnerová vyznamenání za statečnost a poděkovala mu za vykonanou práci jménem

generálního ředitele Vězeňské služby ČR genmjr. PhDr. Ludka Kuly a vedení VS ČR.

Poděkování za vytvoření velmi příjemného prostředí pro jednání regionální porady patří řediteli Věznice Příbram plk. Mgr. Jiřímu Burešovi a zaměstnancům této věznice.

plk. Mgr. Pavel Třasák, ředitel Věznice Oráčov

Příkladný skutek příslušníka VS ČR

BRNO • Ředitel Vazební věznice Brno plk. Mgr. Karel Schmeidler ocenil 14. února formou finanční odměny příkladný čin příslušníka Vazební věznice Brno pprap. Romana Marka.

Ten v pátek 26. ledna 2007 nalezl v desetistupňovém mrazu v lese v obvodu města na Staré Hoře člověka ve stavu hlubokého podchlazení. Okamžitě zavolal pomoc a spolu s dalšími dvěma občany pak za pomoci sáněk svezli muže z nepřístupného terénu, kde se ho již ujali hasiči a lékaři rychlé záchranné služby.

O kladném činu pprap. Romana Marka se dozvěděl ředitel Vazební věznice Brno prostřednictvím děkovného dopisu starosty města Újezd u Brna Jana Hradila, který kromě jiného uvedl: „...lidé velice často na některá povolání hledí rastrem lidské předpojatosti, neboť v případě příslušníka VV Brno Romana Marka se prokázalo jako chybné obecné rčení, že některá povolání činí lidi hrubými a nevšímavými.“

Pprap. Roman Marek je ve služebním poměru ve Vazební věznici Brno od 1. 3. 2000 a v současné době zde vykonává funkci dozorce.

PhDr. Soňa Haluzová

Pprap. Roman Marek při službě na oddělení

Podepsali dohodu o spolupráci

PRAHA • Představitelé Vězeňské služby ČR a Českého helsinského výboru, 1. náměstek GrR VS ČR plk. PhDr. Zdeněk Kreuzzieger a Mgr. Miroslav Krutina, podepsali dne 6. 2. 2007 Dohodu o spolupráci. Podpisu dohody byli přítomni také ředitel odboru výkonu vazby a trestu plk. Mgr. Milan Hospodka z VS ČR a Mgr. Kateřina Matulová a Mgr. Jan Valeš z ČHV.

Dohoda ruší platnost předchozí úmluvy z roku 1999, která již nekorespondovala s potřebami obou účastníků. Předmětem nové dohody je vzájemná součinnost při monitorování podmínek výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby v České republice. Jejím cílem je vytvořit pro ČHV předpoklady ke zjišťování objektivního stavu ve výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby s důrazem na stav dodržování lidských práv odsouzených a obviněných v souladu s Evropskými vězeňskými pravidly. Tématem je rovněž případná spolupráce při hledání společných projektových záměrů.

Mgr. Iva Vojtková, OVVaT

V Rapoticích armádu vystřídala vězeňská služba

Nový objekt Vězeňské služby ČR se rozkládá v lesích na pozemku o celkové výměře 90 hektarů a zasahuje území obcí Rapotice, Lesní Jakubov a Újezd u Rosic.

První stránky nedlouhé historie tohoto objektu patří armádě. Stavby zaznamenané naším objektivem připomínají činnost vojenského útvaru, který vznikl v dubnu 1986 jako Protiletadlová raketová skupina 76. protiletadlové brigády. Úkolem této brigády byla protivzdušná obrana Brna. Základna byla vyzbrojena sovětskými raketami S-200 VEGA s doletem 265 km a výškovým dosahem 40 km. Bunkry pro rakety byly klimatizované a vybavené speciálními rampami s automatickým nabíjením, k nimž vedly koleje. Vojenský útvar Rapotice byl zrušen v polovině devadesátých let.

Celý areál v evidenční hodnotě 563 milionů Kč převzalo 1. září 2005 Ministerstvo spravedlnosti ČR bezúplatným převodem od Ministerstva obrany ČR. Dne 15. září 2005 se objekt stal pobočkou Vazební věznice Brno a počátkem roku 2007 by se měl stát samostatnou věznicí typu s dozorem o kapacitě do 500 odsouzených. Po celkové rekonstrukci areálu v hodnotě přibližně 108 milionů Kč najde v nové věznici pracovní uplatnění 205 zaměstnanců vězeňské služby, z toho 92 příslušníků a 113 občanských pracovníků.

Od 1. září 2006 do 1. ledna 2007 bylo pro objekt Rapotice přijato 25 občanských zaměstnanců a 37 příslušníků Vězeňské služby ČR. Část z nich již vykonává svou činnost v rámci technického zabezpečení stávající re-

konstrukce a provozu věznice, část z nich se pro výkon svého povolání připravuje v nástupním kurzu v Institutu vzdělávání VS ČR ve Stráži pod Ralskem.

Pro první fázi rekonstrukce bylo rozhodnuto, že do Rapotic bude postupně přemístěno asi 50 odsouzených, kteří se budou podílet na stavebních pracích. Prvních 18 odsouzených přivezl eskortní autobus 4. září 2006. Vybráni byli převážně pachatelé nedbalostních (např. dopravní nehody) a méně závažných majetkových trestných činů, kteří našli pracovní uplatnění v rámci režie věznice, v úklidové a nádvorní četě, na pracovišti údržby, v kuchyni apod. Odsouzení se v současné době podílejí na přípravě nových prostor pro umístění dalších vězňů.

Opuštěné vojenské objekty na dlouhá léta ovládlo jen ticho a zpěv lesních ptáků. Příchod vězeňské služby přinesl do Rapotic život. Současný stavební ruch je však jen tichou předehrou ve srovnání s tím, co se tu chystá. V rámci projektu Public Private Partnership (PPP), který je jedním z prvních projektů partnerství veřejného a soukromého sektoru v České republice, má být v rapotickém areálu vybudována také první soukromá věznice s kapacitou do 500 odsouzených.

PaedDr. Lubomír Bajcura

Ostražitěji než ubytovací část mužstva střežili vojáci prostor kolem odpalovacích ramp

K základní vybavenosti vojenského útvaru kromě kuchyně, jídelny a kinosálu patřila i tělocvična

Tělocvičnu si odsouzení opravili sami

Odsouzení vykonávají v Rapoticích také zednické práce

Vjezd do bývalého vojenského útvaru

Deset let vězeňské nemocnice ve VV Brno

MUDr. Jana Doležalová

Vězeňská nemocnice VV Brno byla oficiálně uvedena do provozu 1. 9. 1997 po uzavření zvláštního oddělení 76 ve Fakultní nemocnici u sv. Anny, které měla Vězeňská služba ČR v pronájmu. Skládá se ze tří pavilonů a z ambulančí, do kterých patří i zdravotnické středisko. Lůžkové pavilony jsou tři:

- *psychiatrický pavilon*, který zajišťuje péči o obviněné a odsouzené z celé České republiky;
- *všeobecný pavilon* tvoří oddělení interní, infekční a jednotky intermediální péče;
- *rehabilitační pavilon*, kde bylo oddělení rehabilitační a oddělení následné zdravotní lůžkové péče. Činnost těchto oddělení v rehabilitačním pavilonu byla ukončena 15. 10. 2006 a celý pavilon byl předán firmě IMOS, která jej přestavuje k jiným účelům.

V současné době disponuje vězeňská nemocnice v Brně 131 lůžky. O obviněné a odsouzené se starají lékaři kmenoví i lékaři úvazkoví v různých specializacích. Na psychiatrickém oddělení pracuje s lékaři i klinický psycholog. Dále jsou to zdravotní sestry, fyzioterapeutky, radiologická asistentka a sanitářky. Provoz je nepřetržitý včetně pohotovostních služeb. Vězeňská nemocnice v Brně spolupracuje s odbornými klinickými pracovišti, např. s Fakultní nemocnicí v Brně-Bohunicích a s Vězeňskou nemocnicí Praha-Pančák.

Největším problémem vězeňské nemocnice je zajištění personálu, zejména lékařů. Nárůst platů lékařů v civilních zdravotnických zařízeních v posledních dvou letech totiž způsobil, že pro práci ve vězeňském zdravotnictví se více než kdy jindy obtížně zajišťuje lékařský personál. V současné době je věkový průměr zde zaměstnaných lékařů

MUDr. Jana Doležalová ve stomatologické ordinaci

50 let a z celkového počtu 14 lékařů je pět v důchodovém věku.

V roce 2006 bylo ve Vězeňské nemocnici VV Brno hospitalizováno téměř 1200 vězňů, přičemž nejvíce (557) na oddělení psychiatrie. Z tohoto počtu bylo 93 vězněných osob hospitalizováno z důvodu suicidálního jednání. O specifické náročnosti vězeňského zdravotnictví blíže hovoří další příspěvky.

MUDr. Jana Doležalová,
ředitelka Vězeňské nemocnice
Vazební věznice Brno

Vězeňský psychiatr a jeho klienti

(Diagnózy ze starých učebnic)

Vystudoval jsem medicínu na Masarykově univerzitě v Brně a jako specializaci jsem si zvolil psychiatrii. Oslovila mě v pátém ročníku studia, a i když jsem původně uvažoval o interních oborech, zcela mě tehdy uchvátila. Ve vězeňské nemocnici v Brně pracuji jako primář psychiatrického pavilonu od roku 2004, předtím jsem působil v Psychiatrické léčebně v Brně-Černovicích. Tam jsem se věnoval zejména psychotikům, ale prošel jsem všemi odděleními, otevřenými i uzavřenými, od přijímacího přes ochranné léčby až po gerontopsychiatrii. Když jsem dostal nabídku nastoupit do vězeňské nemocnice, uvažoval jsem o ní zpočátku spíše formálně. Přesto jsem ale vězeňský psychiatrický pavilon navštívil, seznámil se se složením pacientů a řekl si, že život je změna a člověk musí zkusit různé věci. Nakonec jsem 1. července 2004 jako vězeňský psychiatr nastoupil.

Po stránce profesionální je pro mě toto prostředí velmi zajímavé. Spektrum psychiatrických diagnóz je zde zastoupeno v celé své šíři, jen jejich poměry jsou trochu jiné než v civilních zařízeních. Je zde mnoho zá-

vislostí, toxikomanů, více se setkávám s problematikou poruch osobnosti, která je zde nejčastější diagnózou. Již nestoří české psychiatrie Vondráček a Holub říkali, že „v historii lidstva hráli jedinci s poruchami osobnosti často významnou úlohu, neboť mnozí z nich získali velkou moc, vytvořili různá pozoruhodná díla, nová učení nebo nějakou věc fanaticky hájili. Jsou však mezi nimi jak podivíni, tak i fanatici, reformátoři, vynálezci a géniové, ale bohužel i zločinci“. Porucha osobnosti není klasická psychiatrická diagnóza, protože nejde o vážnou duševní chorobu. Porucha osobnosti je ale trvalý stav, který se projevuje nepříznivými nebo nadměrně zvýrazněnými vlastnostmi osobnosti, odchylkami v oblasti citového prožívání, uvažování i chování, zejména ve vztahu k druhým lidem a společností. Porucha osobnosti (dříve nazývaná psychopatie) se projevuje zejména chováním, jehož důsledky nakonec trpí i sám jedinec, ale které způsobuje potíže především jeho okolí. Takoví lidé, bohužel, nemívají na své chování náhled a považují je za přiměřené – na rozdíl od ostatních.

MUDr. Petr Stožický

Pacienti-vězni jsou eskortováni do vězeňské nemocnice na oddělení psychiatrie jednak za účelem hospitalizace, ale také za účelem pozorování duševního stavu. Důvodem pro hospitalizaci jsou nejčastěji adaptační obtíže, poruchy osobnosti, případy sebepoškozování a sebevražedných pokusů, odvykací stavy nebo psychotická onemocnění. Jen pro ilustraci - v roce 2006 zde bylo hospitalizováno 93 vězňů osob z důvodu suicidiálního jednání a 245 toxikomanů. Pozorování duševního stavu nemá trvat déle než dva měsíce, ale na odůvodněnou žádost znalců může soud tuto lhůtu prodloužit, nikoli však více než o jeden měsíc.

Jinak se průměrná doba hospitalizace na oddělení psychiatrie za účelem stabilizace psychického stavu pohybuje kolem 3-4 týdnů.

Léčebný režim ve vězeňské nemocnici musí současně respektovat i podmínky výkonu vazby

a výkonu trestu, v závislosti na tom, zda se jedná o obviněného nebo odsouzeného. Obvinění i odsouzení jsou ve vězeňské nemocnici zásadně převlečeni do nemocničního oblečení. Časový režim dne i v nemocnici začíná budíčkem v šest hodin a končí večerkou ve 21.00 hodin. Každý den na oddělení probíhá vizita stejně jako vycházky po předchozím souhlasu lékaře. Převažuje léčba medikamentózní a individuální psychoterapie.

Ve všech prostorách vězeňské nemocnice se ale nesmí kouřit, což na jednu stranu odradí od účelové hospitalizace řadu psychopatů, na druhou stranu to představuje pro psychotiky vážnou překážku a ti naléhají na propuštění jen proto, aby si mohli zapálit.

Moje práce je i mým koníčkem, takže musím říci, že k mému milému překvapení se ve vězeňské nemocnici setkávám také s velmi

zajímavými až raritními případy, které v civilní psychiatrii nenajdete. Byl tady pacient s progresivní paralýzou nebo lidé s disociativně konverzní problematikou, tedy hysterikové.

O tom se dnes spíš už jen píše ve starých učebnicích a v civilu jich příliš nenajdete - zde jsou ale téměř v krystalické podobě.

Na oddělení psychiatrie se setkáváme také s množstvím simulantů, ale jen málokdo je schopen předvést skutečně věrohodný obraz pravé duševní choroby. Někteří jsou lepší, jiní horší, ale většinou jsme lepší my a dokážeme je odhalit.

MUDr. Petr Stožický,
primář psychiatrického pavilonu
Vězeňské nemocnice
Vázeňské věznice Brno

Infekční choroby ve vězeňství České republiky

Infekční nemoci byly od pradávna jednou z hlavních příčin nemoci a úmrtí člověka. Některé infekce mnohdy v pravém slova smyslu kosily populaci a nezřídka přímo zasahovaly i do historie. Vzpomeňme např. pravé neštovice nebo epidemie moru ve středověku. S obrovským pokrokem zdravotnictví ve dvacátém století, po zavedení rutinního očkování proti mnoha vážným nemocem a po rozvoji antibiotik se zdálo, že lidstvo bude mít infekční nemoci zcela pod kontrolou. Do popředí zájmu odborné i laické veřejnosti ve vyspělých zemích se dostaly choroby kardiovaskulární a onkologie. Jak se ale brzy ukázalo, přílišný optimismus nebyl na místě. Objevily se nové závažné choroby - HIV infekce, lymeská borrelióza, hrozící pandemie chřipky lidské i ptačí (SARS). Ale i zdánlivě zcela vyřešené infekce mohou překvapit, např. epidemická karotida (příušnice) způsobila v loňském roce v naší republice epidemii mezi mladými lidmi určitých ročníků. Došlo totiž k částečnému selhání vakcíny. Podobně v minulosti selhala i vakcína proti spalničkám. S velkým rozvojem cestování dochází k dalšímu jevu, a to ke stoupajícímu výskytu importovaných chorob nejen celosvětově, ale i u nás. A nejde jen o nezávažné tzv. cestovní průjemy, ale i o smrtící nemoci, jako je malárie nebo viscerální leishmanióza. Nelze pominout ani hrozbu bioterrorismu, jak o tom svědčí zkušenost z USA s posláním spor antraxu. Lze tedy říci, že infekční nemoci jsou i v dnešní době vysoce aktuální.

Vězeňská nemocnice ve VV Brno poskytuje léčení infekčním pacientům od roku 1997

Pro léčení infekčních chorob za hospitalizace jsou v rámci VS ČR určena lůžka

v nemocnici VV Brno. Spádovou oblast tvoří všechny vězňové v ČR. Dále funguje i ambulance pro infekční choroby, která je určena jak pro vězněné osoby, tak pro personál VV Brno. Spektrum nemocí, se kterými hospitalizujeme nemocné, se poněkud liší od civilních nemocnic. Je to dáno relativně vysokým počtem toxikomanů ve věznicích. Z toho vyplývá, že nejčastěji hospitalizovanými infekčními chorobami jsou virové hepatitidy (VH) - žloutenky. Samozřejmě jsou zde léčeny i jiné infekční choroby, například růže, salmonelózy, borreliózy nebo neuroinfekce. Vzhledem k důležitosti virových hepatitid v rámci vězeňského lékařství se stručně zmíním o jejich základních charakteristikách, způsobech šíření i prevenci.

Virové hepatitidy, jejich druhy a charakteristiky

V současné době je známo šest virů, které vyvolávají virovou hepatitidu (VH). Z praktického hlediska je nejlepší rozdělení VH podle způsobu přenosu. Virové hepatitidy typu A a E se přenášejí fekálně-orální cestou, a to přímo (znečištěnými rukama) nebo nepřímo (kontaminovanými předměty). Nejčastěji ale vodou, případně potravinami. Obě tyto VH mají relativně krátkou inkubační dobu a infekce nikdy nepřechází do chronicity.

Jak je to s výskytem těchto hepatitid v České republice a ve vězeňství?

V posledních deseti letech je zaznamenáván stálý pokles VH typu A, tedy této tzv. nemoci špinavých rukou. V roce 1996 bylo v ČR hlášeno 2083 případů VH typu A, v roce 2000 to bylo 933 případů a v roce 2005 už jen 322 případů. Je to velmi pravděpodobně v důsledku zlepšujících se hygienických podmínek v ČR.

Co se týče situace ve vězeňství, zde je situace podobná. Za poslední tři roky jsme neléčili ani jednoho vězně se žloutenkou typu A. Ze zkušenosti vím, že nebezpečnost VH typu A je mezi laickou veřejností zbytečně přeceňována. Jiná je situace v zemích s tropickým a subtropickým klimatem. Zde je výskyt VHA vysoký, a pokud někdo do těchto zemí cestuje, vyplatí se, aby se nechal očkovat.

Výskyt virové žloutenky typu E je v ČR nízký, každý rok ale případů přibývá. V roce 1996 byl hlášen pouze jediný případ, v roce 2000 bylo v ČR 12 onemocnění a roce 2005 to již bylo 37 onemocnění VH typu E. Část těchto případů

MUDr. Jiří Kubek

je importovaných. V roce 2004 jsme na svém oddělení léčili jednoho pacienta s VHE a loni rovněž jednoho.

Mnohem větší medicínský význam představují v naší zemi parenterálně přenášené VH, tedy žloutenky přenášené krví. Jde o VH typu B, C a D. Virové hepatitidy typu G se v současnosti nepřikládá žádný podstatný význam. Tyto VH přecházejí v menší nebo větší míře do chronické fáze a mohou způsobit závažné pozdní následky, jako je jaterní cirhóza až karcinom jater. Počty akutní VH typu B v ČR jsou v posledních letech stabilní a pohybují se mezi 400–600 případy za rok. Efekt plošné vakcinace zahájené v roce 2001 se projevuje až za několik let, kdy očkované děti dospějí do rizikového věku puberty s vyšším výskytem této nemoci v souvislosti se zahájením sexuálního života a počátku zneužívání drog.

Jiná je situace u infekce VH typu C, kde v posledních deseti letech zaznamenáváme stabilní růst. Dokládají to čísla. V roce 1996 se v České republice vyskytlo 279 případů VHC, v roce 2000 to bylo již 637 případů a v roce 2005 nově onemocnělo 839 lidí.

VH typu D se vyskytuje v ČR jen výjimečně.

Na infekčním oddělení Vězeňské nemocnice Vazební věznice Brno bylo v roce 2004 léčeno 31 nemocných s akutní VH typu B, další rok to bylo 27 pacientů a v loňském roce 19 nemocných vězňů. Počty léčených pacientů s akutní VH typu C jsou relativně vysoké, v roce 2004 šlo o 22 nemocných, v roce 2005 o 49 nemocných a loni to bylo 40 pacientů. Každý rok je také ve Vězeňské nemocnici v Brně léčeno kolem 50 nemocných s chronickou VH typu C.

Jak již bylo uvedeno, virové hepatitidy typu B, C, D a G se přenášejí krví. Virová hepatitida typu B představuje jeden z velkých zdravotnických problémů v celosvětovém měřítku. Odhaduje se, že se během svého života infikují virem hepatitidy B více než dvě miliardy osob a že v současnosti je chronicky infikováno 350–400 milionů lidí. Ročně umírá více než jeden milion lidí na přímé následky VHB – jaterní cirhózu, karcinom jater nebo fulminantní hepatitidu. Proto je VHB celosvětově devátou nejčtenější příčinou smrti. Toto onemocnění je časté především v rozvojových zemích. V těchto oblastech se většina obyvatelstva infikuje již v dětském věku buď od matky (porod, kojení), nebo v rodinném či dětském kolektivu. VHB je totiž relativně kontagiózní (riziková jsou drobná poranění kontaminovaná krví infekční osoby), riziko vzniku infekce po poranění kontaminovanou jehlou se blíží 100 %. V rozvinutých zemích, kde je zavedeno vyšetřování dárců krve a krevních produktů a kde se očkují alespoň rizikové skupiny obyvatelstva a používá se jednorázová injekční technika, vzrůstá relativní význam přenosu VHB sexuálníým stykem, tetováním, piercingem a společným užíváním jehel a stříkaček mezi intravenózními narkomany. V ČR je výskyt osob chronicky infikovaných VHB asi 0,6 %.

Co se týče VHC, celosvětově jsou chronicky infikováni asi tři procenta lidí, u nás je to asi 0,5–1 %. Před zavedením rutinního testování dárců krve se většina osob infikovala transfuzí krve či krevních derivátů. To platí především pro hemofiliky a pacienty na hemodialýzách. Ve vyspělých státech světa ztratila

tato cesta přenosu v současnosti na významu a neohroženější skupinou jsou jednoznačně intravenózní narkomani, kteří si navzájem půjčují injekční stříkačky a jehly. Rizikové aktivity představují i tetování a piercing, pokud nejsou prováděny za aseptických podmínek. V podmínkách vězení hraje podle mých zkušeností značný význam též půjčování holicích břitů mezi vězni. Možný je i přenos infekce sexu-

Brněnská vězeňská nemocnice

álním stykem, ale je mnohem méně častý než u VHB. Přenos z matky na dítě během těhotenství a porodu (na rozdíl od VHB) je velmi vzácný. Virus VHC není v mateřském mléce, proto se nezakazuje kojení.

Klinický obraz žloutenky typu A je většinou velmi lehký, bezpříznakový, u klinicky zjevných případů jsou časté GIT potíže – zvracení, průjem, dále teplota, jen část pacientů zežloutne. Onemocnění se může za několik týdnů vrátit (tzv. relaps), nikdy ale nepřechází do chronické fáze, což je velké plus této VH. Virová hepatitida typu E, která se přenáší stejně, sice také nepřechází do chronicity, průběh této žloutenky bývá ale často těžší, a je hlavně nebezpečný pro těhotné ženy. V těhotenství je průběh velmi nepříznivý, proto by těhotné ženy neměly cestovat do rozvojových zemí.

Průběh VH typu B je všeobecně horší než u VHA a asi 5–10 % infikovaných dospělých přechází do chronického postižení. U dětí to je ale podstatně více. Některé skupiny pacientů, kteří mají imunosupresi (defekt imunity), mají pravděpodobnost přechodu do chronické fáze podstatně vyšší. Jsou to např. hemodialyzovaní, diabetici, po transplantacích, HIV pozitivní.

VH typu C probíhá většinou bezpříznakově, jen málo často se žloutenkou, zato pravděpodobnost přechodu do chronické fáze je zde 70–90 %.

Základem léčby akutních VH je klid na lůžku a podávání léků ochraňujících jaterní buňku – hepatoprotektiv. Pacienti dostávají dietu, její význam je však jen podružný. Proti VH typu B bylo vyvinuto již několik druhů protivirových léků, které se ale uplatňují především v léčbě chronických forem nemoci. Léčba chronické VH typu C je též možná pomocí kombinace tzv. interferonu, látky povzbuzující imunitu, a antivirotika ribavirinu. Touto léčbou je možno dosáhnout u některých pacientů i po letech vymizení viru z organismu. Na svém oddělení jsme prováděli do loňského roku léčbu touto kombinací u některých vhodných pacientů. Základní podmínkou podání těchto velmi drahých léků byla abstinence od drog, která byla kontrolována po dobu nejméně jednoho roku, u každého nemocného jsme provádě-

li před nasazením léčby biopsii jaterní. Loni v srpnu došlo ke změně financování některých léků, interferon již není možno předepisovat na recept, ale jen na konto oddělení s tím, že pojišťovna tento lék dodatečně zvlášť uhradí. Toto ovšem není možné provést ve vězeňském nemocničním zařízení, protože pojišťovna peníze nemocnici nevrátí.

Prevence se vždy vyplatí

Zabránění vzniku VH vyplývá z cesty přenosu. U virových hepatitid typu A stačí běžný standard osobní a komunální hygieny k zabránění přenosu. Především je to důkladné umytí rukou před jídlem a po použití WC. Potravinu i veřejné vodovody u nás jsou z hlediska rizika VHA bezpečné, určitou opatrnost je nutno mít u potravin dovážených ze subtropických a tropických zemí. Případ epidemie ze zmrazených polských jahod v roce 1979, kdy onemocnělo 40 000 lidí, by se snad již neměl opakovat. Jiná je situace, co se týče bezpečnosti soukromých studní na venkově. Pití nepřečištěné vody z neznámých studánek je jasné riziko. Jak bylo řečeno, největší riziko přenosu hrozí při turistice v subtropích a tropech. Zde je nejlepší prevencí (pokud je pobyt delší než 14 dní) očkování proti VHA. Očkování sestává ze dvou injekcí, imunita vzniká ve třetím týdnu po první injekci a druhá injekce aplikovaná za 6–18 měsíců zajišťuje více než desetiletou ochranu před nákazou. Pokud není člověk očkovaný proti VHA při cestě do rizikových zemí, musí dodržovat alespoň některé zásady. Voda tekoucí z kohoutku není většinou určena k přímé konzumaci, ale až po převaření. Je nutné kupovat si balenou vodu na pití i na čištění zubů, zásadně odmítnout led do nápojů, konzumovat potraviny pouze

Pokoje ve vězeňské nemocnici

důkladně tepelně upravené a jíst pouze ovoce a zeleninu, které se před použitím loupou.

To, co bylo řečeno o prevenci VHA, platí při cestách do rozvojových zemí i pro VHE. Co se týče krví přenášených žloutenek, proti VH typu B existuje očkování, a proto by měly být všechny osoby pracující ve zvýšeném riziku přenosu očkovány. Jak již bylo uvedeno, od roku 2001 jsou v ČR plošně očkovány děti do jednoho roku života a dvanáctileté děti. Základní očkování sestává ze tří injekcí (druhá dávka se aplikuje za jeden měsíc po první a třetí dávka za šest měsíců po první injekci). Imunita je většinou dlouhodobá. Vzhledem k tomu, že virus VHB se významně přenáší i sexuálně, roste riziko při promiskuitním chování. Zmínil jsem se již o riziku společného užívání jehel u narkomanů, nesterilního tetování, piercingu atd. Pro zabránění přenosu VHB je velmi důležité

ošetření drobných poranění na rukou obvazem, aby se zabránilo kontaktu krve nemocného VHB s tímto zraněním, a používání rukavic při odběru krve. Pokud dojde ke zranění jehlou nebo jiným nástrojem kontaminovaným krví pacienta s VHB, je vhodná dezinfekce rány účinným dezinfekčním prostředkem a co nejrychlejší vyšetření na ambulanci nejbližšího infekčního oddělení, kde se po vyšetření protilátek proti VHB zváží okamžité zahájení očkování proti VHB nebo i aplikace hyperimunního gammaglobulinu proti VHB (pasivní vpravení pro-

tilátek proti VHB). Co se týče VH typu C, zatím není k dispozici vakcína, ale i při přímém poranění jehlou je zde riziko vzniku onemocnění jen asi jedno procento.

Souhrnně lze říci, že riziko přenosu VH v našich podmínkách není vysoké. Nejdůležitější je na možnost rizika myslet, při zvýšeném riziku se nechat naočkovat proti VHB, při cestě do zahraničí eventuálně proti VHA, a provést všechna preventivní opatření, jak o nich bylo pojednáno. Tímto lze riziko přenosu VH omezit na minimum.

Několik slov závěrem

Infekční choroby budou zcela jistě lidstvo provázet v blízké i vzdálené budoucnosti. Nejinak to bude i v podmínkách vězeňství, jen spektrum onemocnění se bude měnit tak, jak se budou objevovat nemoci nové, a naopak se podaří preventivními opatřeními bojovat proti nemocem současným.

*MUDr. Jiří Kubek, lékař infekčního oddělení
Vězeňské nemocnice VV Brno*

Tuberkulóza – návrat přízraku

Na podzim roku 2006 odvysílala Česká televize dokumentární film Tuberkulóza – návrat přízraku z koprodukční série pod názvem Osm dní zdraví v Evropě. První díl této série byl zaměřen na zdánlivě vymýcenou nemoc, která se však u nás i ve světě vrací. Na celém světě je tuberkulózou nakažena třetina lidstva, a i když je v zemích Evropské unie stav poměrně příznivý (její výskyt se pohybuje pod hladinou 50 případů na 100 tisíc obyvatel), je Evropa obklopena zeměmi, kde je situace často šokující. Na světě je infikován jeden člověk ze tří, nově nemoc propuká u osmi milionů obyvatel za rok a na tuberkulózu ročně umírají tři miliony lidí. Očkování sice existuje, ale chrání jen proti těm nejnebezpečnějším formám nemoci. Stačí, když je imunitní systém člověka oslaben špatnou výživou nebo i stresem, a vstupní brána je připravena.

Většina nemocných, které dokumentární film zachytil, vůbec netuší, kde se infikovala. Za nejhorší na léčbě tuberkulózy považují její dlouhé trvání. Půl roku – a v těžších případech i dva roky a více – musí nemocný pod přísným dohledem lékařů užívat až dvacet tablet. Pacienti, jejichž příběh se v dokumentu odvíjí, jsou z Nizozemska, Estonska, Itálie a České republiky a pocházejí z nejrůznějších vrstev obyvatelstva. V dokumentu, jehož část se natáčela také na infekčním oddělení Vězeňské nemocnice v Brně, vystupují žena v domácnosti, imigrant z Afriky, studentka i vězeň.

Do vězení se často dostávají osoby nemocné, asociační a zdravotně zanedbané, u kterých se TBC vyskytuje mnohem častěji než u běžné populace – dvě studie dokonce uvádějí 35krát vyšší výskyt! Ale v porovnání s civilními nemocnicemi máme z epidemiologického hlediska velkou výhodu – vždy počítáme s nejhorším. Čili i při pouhém podezření se chováme tak, jako by šlo o prokázanou nakažlivou tuberkulózu.

Mnoho let byla TBC v podmínkách českého vězeňství léčena v Léčebně TBC a plicních nemocí v Ostrově. Zde byli nemocní léčeni až do úplného zhojení, na rozdíl od civilních zařízení, kde probíhá pouze začátek, tzv. iniciační fáze v délce většinou dvou měsíců, a poté jsou pacienti léčeni ambulantně. U vězňů probíhá celá léčba tuberkulózy za hospitalizace, neboť jen tak máme záruku, že jsou antituberkulotika pravidelně a řádně požívána.

Od 1. června 2002 byla ve Vězeňské nemocnici Vazební věznice Brno na infekčním oddělení zahájena léčba tuberkulózy. Spolu s klasickými lůžky byla otevřena i čtyřlůžková jednotka pro léčbu multirezistentní tuberkulózy (tzv. MDR tuberkulóza). Jediná jednotka v Česku pro civilní nemocné s touto zákeřnou formou tuberkulózy je v Prosečnici u Prahy.

Důvodem pro zahájení léčby TBC v Brně byly jednak personální změny, jednak plánovaná rekonstrukce v Ostrově. Zpočátku probíhala v Brně pouze iniciační fáze terapie v trvání přibližně dvou měsíců, další, tzv. pokračovací či doléčovací fáze v délce minimálně čtyř měsíců, probíhala v Ostrově.

Léčebna v Ostrově byla 1. srpna 2003 uzavřena a léčba tuberkulózy v celém časovém rozsahu byla přesunuta do Vězeňské nemocnice v Brně. V současné době léčíme tedy v Brně veškerou TBC v českém vězeňství, a to jak plicní, tak i mimoplicní.

Z organizačních důvodů je nutno zmínit, že k dopravě vězňů s TBC onemocněním či s podezřením na ně je ve Vazební věznici Brno vyčleněno eskortní sanitní vozidlo. Do provedení eskorty na infekční oddělení Vězeňské nemocnice musí být zajištěna přísná izolace podezřelého z onemocnění či nemocného s aktivní TBC.

Zatím bylo s diagnózou TBC či s podezřením na ni přijato v Brně na infekčním oddělení 215 pacientů, převážně mužů. Zhruba u dvou třetin pacientů byla diagnóza tuberkulózy potvrzena. U zbylých plicních nálezů jsme diagnostikovali především záněty a nádory, a to jak zhoubné, tak nezhoubné.

Způsob zjištění TBC je ve velké většině náhodný – rentgenové vyšetření plic při nástupu do vězení v rámci prevence. Takže drtivá většina již do věznice s TBC přichází, pouze minimum se nakazí během výkonu vazby či trestu. Lze usoudit, že jsme tímto povinným rentgenem při nástupu předešli rozvoji epidemiologicky závažných forem TBC, čili při včasné zachytu a léčbě TBC nedošlo k rozvoji nakažlivých forem. Jsme tedy přínosem pro celou populaci.

V posouzení s civilním sektorem jsou naši pacienti s TBC mladší než v civilu. Jistě to mimo jiné souvisí s jejich způsobem života – drogově závislí, alkoholičtí, kuřáci atd. Častěji než v civilních plicních zařízeních je u našich pacientů zjištěna recidiva tuberkulózy. Je

způsobena opakovanými krátkodobými pobyty ve vězení, kdy je sice tuberkulóza řádně léčena, ale vzhledem k propuštění do civilu před ukončením léčby nedoléčena, protože i když pacienta sanitním vozem převezeme do civilního lůžkového plicního zařízení podle místa trvalého bydliště, pacient nejčastěji během pár dnů zařízení svévolně opustí a dál se neléčí. Cizinci jsou v Česku převáženi do nejbližšího zařízení v Brně, tedy na plicní kliniku Fakultní nemocnice Brno-Bohunice. Nežádoucí přerušení léčby tuberkulózy vede často k její recidivě a ve svém nejzávažším důsledku ke vzniku multirezistentní tuberkulózy. Tato forma je způsobena bacilem, který je rezistentní minimálně vůči dvěma základním lékům proti tuberkulóze. Nemoc je pak obtížně léčitelná, terapie trvá minimálně 18 měsíců a asi polovina těchto nemocných na multirezistentní tuberkulózu umírá. Na našem oddělení se zatím léčí tři takovíto pacienti – všichni úspěšně. Pro ilustraci – v celé České republice se za rok vyskytne zhruba 23 takovýchto případů. Léčíme zde i mimoplicní TBC, protože tuberkulóza může postihnout kterýkoliv orgán v těle. Nejčastěji jde o TBC mízních uzlin a kostí či kloubů.

Z celkového počtu 215 pacientů bylo 66 cizinců – nejčastěji občané z území bývalého Sovětského svazu. Ovšem léčili jsme i občana Chile, Indie, Belgie a Somálska.

Je potěšitelné, že všichni naši pacienti, pokud nebyli z procesních důvodů předčasně propuštěni, se úspěšně vyléčili.

*MUDr. Helena Šarmanová,
primárka specializovaného pavillonu
Vězeňské nemocnice VV Brno,
specialistka pro tuberkulózu a plicní nemoci*

Psychologické pracoviště Vězeňské služby České republiky

V souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, se ve Vězeňské službě České republiky stala aktuální otázka zřízení psychologického pracoviště, jeho zakotvení v organizační struktuře Vězeňské služby České republiky a jeho kompetencí, povinností a náplně odborných činností.

Až do nedávné doby byla činnost psychologů na jednotlivých organizačních jednotkách Vězeňské služby České republiky metodicky usměrňována prostřednictvím činnosti metodika odboru výkonu vazby a trestu generálního ředitelství. V rámci tohoto působení byla koordinována psychologická činnost ve vztahu k vězněným osobám i ve vztahu k personálu věznic. Nabytím účinnosti výše citovaného zákona došlo k situaci, kdy bylo třeba nově profilovat psychologické činnosti v rámci Vězeňské služby České republiky a vytvořit konzistentní status psychologického pracoviště tak, aby jeho organizační i obsahová náplň korespondoval s organizační strukturou a obsahovou náplní psychologických pracovišť ostatních bezpečnostních sborů, tj. Policie České republiky, Hasičského záchranného sboru České republiky, Celní správy České republiky, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace.

Srovnatelnost v rozsahu a obsahu psychologických činností jednotlivých bezpečnostních sborů je nezbytnou podmínkou naplňování ustanovení výše citovaného zákona. Výprofilování psychologického pracoviště srovnatelného s psychologickými pracovišti ostatních bezpečnostních sborů je žádoucí z hlediska zajištění potřeby operativnosti, funkčnosti a ujednacení všech psychologických činností. Jeho vznik je odrazem zájmu vězeňské služby participovat na rozvoji a kvalitě psychologických služeb realizovaných v rámci bezpečnostních sborů a teoreticky i prakticky přispívat k dalšímu vývoji forenzní psychologie. Tímto krokem je také deklarována podpora projektové a výzkumné činnosti forenzní psychologie. V rámci interoperability přispěje založení psychologického pracoviště k plné kompatibilitě Vězeňské služby České republiky s ostatními bezpečnostními sbory.

Na základě všech výše uvedených skutečností se lze oprávněně domnívat, že teoretické důsledky nezačlenění do systému psy-

chologických pracovišť bezpečnostních sborů by se dříve či později projevy v praxi, pravděpodobně především v dopadu na kvalitu personálu a následně i na kvalitu a úroveň zabezpečování výkonu vazby a výkonu trestu. Přítomnost zákonného požadavku funkčnosti a činnosti psychologických pracovišť bezpečnostních sborů je vyjádřením akcentace potřeby a nezbytnosti strukturovaných a z odborného hlediska vysoce profesních psychologických služeb.

Naplnění všech těchto potřeb bylo podpořeno nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, kterým bylo zřízeno psychologické pracoviště Vězeňské služby České republiky.

Jednotlivým průřezovým prvkem psychologických činností všech bezpečnostních sborů bude oblast posuzování osobnostní způsobilosti uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců bezpečnostního sboru. V této oblasti je vzhledem k očekávané personální prostupnosti mezi jednotlivými bezpečnostními sbory nezbytné ujednotit kritéria a taxativně stanovit předpoklady pro výkon služby v bezpečnostním sboru. Neméně důležité je také sjednocení postupu zjišťování osobnostní způsobilosti. Společným jmenovatelem tohoto úsilí je snaha o zvyšování kvality výběru pracovníků i pracovních týmů a snaha o rozvoj a hledání nových postupů a metod posuzování a sledování této kvality. Ve vězeňské službě je tato souvislost více než zřejmá, neboť rozvoj forenzní psychologie implikuje situace, ve kterých je důležitá kvalitní profesní připravenost všech zaměstnanců.

Legislativně je tato problematika již řešena Vyhláškou č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru. Citovaná vyhláška přesně definuje osobnostní charakteristiky, které musí splňovat občan nebo příslušník bezpečnostního sboru, stanoví postup zjišťování osobnostní způsobilosti a také postup případného přezkumného řízení.

Nutnost kontinuálnosti a komparace psychologických činností všech bezpečnostních sborů je pro vězeňskou službu příležitostí k jejímu dalšímu rozvoji v této oblasti. Činnost psychologického pracoviště však není a nemůže být vázána jen k problematice personálu. Tak jako u jiných bezpečnostních sborů není náplní činnosti psychologického pracoviště jen oblast posuzování osobnostní způsobilosti personálu, ale předmětem působnosti jsou i jiné související psychologické aktivity, tak i u vězeňské služby bude, vzhledem k její specifičnosti, neoddelitelnou součástí činnosti psychologického pracoviště i oblast psychologické péče uplatňovaná ve vztahu k vězněným osobám. V tomto kontextu se bude jednat např. o problematiku zabezpečovací detence či o vytváření nových postupů a metod v oblasti zacházení s vězněnými osobami.

V návaznosti na nařízení generálního ředitele VS ČR o zřízení psychologického pracoviště, kterým jsou formulovány jeho organizační a metodické zásady, se proto jako nejbližší priorita jeví především trvalé sladování vývoje tohoto pracoviště jak s činností ostatních psychologických pracovišť, tak i s hlavními trendy v oboru forenzní psychologie. Realizace těchto kroků umožní rozvoj specializovaného pracoviště, jehož existence přispěje k upevnění statusu Vězeňské služby České republiky jako organizace podporující řízení orientované na profesionalitu a kompetentnost.

PhDr. Eva Biedermannová

První bakalářský studijní program byl připraven ve spolupráci s Vysokou školou tělovýchovy a sportu Palestra, s. r. o., což je soukromá neuniverzitní vysoká škola, která nabízí vzdělávání na úrovni bakalářských studií se zaměřením na oblast tělesné výchovy, sportu a volného času. Společně jsme připravili projekt celoživotního vzdělávání pro zaměstnance Vězeňské služby ČR, který Palestra jako žadatel a institut vzdělávání jako partner podala v rámci výzvy na podporu terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Tento projekt byl schválen a částka určená na jeho realizaci (necelých 5 milionů korun) je spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Projekt obsahuje přípravu, realizaci a vyhodnocení vzdělávacího kurzu celoživotního vzdělávání určeného pro profesní přípravu zaměstnanců Vězeňské služby ČR. Obsah kurzu je shodný s učebním plánem akreditovaného oboru bakalářského studia Sportovní a volnočasový pedagog, respektuje však skutečnost, že účastníci vzdělávání jsou zaměstnanci Vězeňské služby ČR. Některé předměty studia, jako například komunikace a rétorika, pedagogika či psychologie, jsou právě zaměřeny na oblast penitenciární problematiky, a proto výuku v těchto předmětech zajišťují lektorsky zaměstnanci institutu vzdělávání, kteří se danou problematikou zabývají.

Kurz je součástí programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole Palestra. Úspěšní absolventi dvou ročních kurzů mohou přestoupit přímo do třetího ročníku bakalářského studia a následně získat titul bakalář. Výuka bude probíhat ve Stráži pod Ralskem, část spojená s pobytem v přírodě pak v areálu v blízkosti Račic u Křivokláta.

Než byl daný projekt schválen a než mohl být spuštěn, proběhlo několik náročných jednání. Po nich následovaly dva roky mravenčích systematických prací na projektu, a to jak z organizačního, tak z obsahového a technického hlediska. Přípravy probíhaly koordinovaně nejen v institutu vzdělávání, ale i na vysoké škole.

Dne 12. září 2006 se uskutečnilo pracovní setkání ve Stráži pod Ralskem, kterého se zúčastnili za institut vzdělávání plk. JUDr. Oldřich Horna (ředitel), plk. Mgr. Bořivoj Malát (I. zástupce), plk. ing. František Vlach (vedoucí pedagogického oddělení a manažer výuky a koordinátor prací) a PaedDr. Jana Paukertová, Ph.D., (vedoucí referátu vysokoškolských studií), za VŠTVS Palestra prof. PhDr. Václav Hošek, DrSc., (rektor), pan Pavel Špaček (jednatel společnosti) a Tomáš Mirovský, DiS., (vedoucí projektu).

Dne 30. 10. a 4. 12. 2006 se uskutečnilo setkání s padesáti budoucími studenty, kteří se přihlásili a byli vybráni do projektu. Všichni se seznámili s obsahem jednotlivých předmětů a klasifikací a s organizací a zajištěním studia.

První soustředění se konalo ve dnech 19.–23. února 2007 v Institutu vzdělávání VS ČR ve Stráži pod Ralskem. Už toto soustředění ukázalo, že studium bude velmi náročné, a to především na fyzickou kondici. Důraz je kladen na osvojení základních vědomostí a dovedností z biomedicínských a sportovních disciplín (včetně didaktik), které podle své další speci-

Nové možnosti vzdělávání zaměstnanců VS ČR

Institut vzdělávání VS ČR jako resortní vzdělávací instituce připravuje v rámci své činnosti zaměstnance Vězeňské služby ČR pro výkon služby a práce a také nabízí možnost vzdělávání formou specializačních kurzů v Programu celoživotního vzdělávání. V roce 2007 má institut vzdělávání možnost poprvé nabídnout pro své zaměstnance bakalářské studijní programy.

zace studenti využijí nejen při plánování a realizaci pohybových aktivit a organizování vhodného režimu volného času budoucích klientů, ale i při seberealizaci ve vybraných sportovních disciplínách.

Druhý bakalářský program, který Institut vzdělávání VS ČR nabízí, je sociální práce studijního programu penitenciární péče. Studium garantuje a organizuje katedra sociálních studií a speciální pedagogiky při Pedagogické fakultě Technické univerzity v Liberci. Studium bude probíhat v budově Institutu vzdělávání VS ČR ve Stráži pod Ralskem, kde je zřízeno detašované pracoviště katedry sociálních studií. Protože se jedná o velmi náročné studium s vysokými požadavky při přijímacím řízení a při studiu, připravila katedra sociálních studií a speciální pedagogiky dvousemestrový kurz sociální práce pro pracovníky ve vězeňství a policisty. Absolvent tohoto kurzu získá všeobecné poznatky z pedagogiky, psychologie a sociální patologie a také základní poznatky a dovednosti v oboru sociální práce se zaměřením na specifika práce zaměstnanců ve vězeňství. Důraz v kurzu je především kladen na aktuální trendy oboru. Teoretické znalosti získané v tomto kurzu celoživotního vzdělávání lze pak mimo jiné velmi dobře využít při přijímacím řízení na bakalářské studium.

Začátkem prosince loňského roku (7. 12.) se uskutečnilo první soustředění kurzu zimního semestru v Institutu vzdělávání VS ČR ve Stráži pod Ralskem. Tohoto setkání se zúčastnila zástupkyně katedry sociálních studií a speciální pedagogiky PaedDr. Ilona Pešatová, Ph.D., která prvních více než čtyřicet studentů přivítala a popřála jim mnoho štěstí a zdaru při studiu. Nyní probíhá letní semestr a studenti si připravují své závěrečné práce, kterými ukončí studium v přípravném ročníku.

Od září 2007 bude zahájeno bakalářské studium a bude opět otevřen přípravný dvousemestrový kurz v Institutu vzdělávání VS ČR ve Stráži pod Ralskem.

Vedení Institutu vzdělávání VS ČR si je vědomo, že nemůže uspokojit všechny požadavky zájemců o studium. Připravuje proto další formy studií ve spolupráci s univerzitami a vysokými školami, jejichž vzdělávací moduly či programy se prolínají s požadavky vězeňské služby. V závěru bych rád popřál všem studentům hodně zdaru při studiu a úspěšné ukončení studia.

Plk. ing. František Vlach

Pracovní setkání s představiteli VŠTVS Palestra. Zleva PaedDr. Jana Paukertová, Ph.D., plk. JUDr. Oldřich Horna, prof. PhDr. Václav Hošek, DrSc., Pavel Špaček, plk. Mgr. Bořivoj Malát.

První soustředění studentů v kurzu organizovaném společně VŠTVS Palestra. Zleva vpředu PhDr. Markéta Šauerová, Ph.D., plk. ing. František Vlach, Tomáš Mirovský, DiS.

Druhé soustředění studentů v kurzu s Palestrou

Zahájení dvousemestrového kurzu organizovaného ve spolupráci s TU Liberec. Zleva plk. ing. František Vlach, Mgr. Květuše Sluková, Radmila Björke, PaedDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

Vývoj projektu PPP ve Vězeňské službě České republiky

Vězeňská služba České republiky dosud nemá žádné zkušenosti se zařízeními výkonu trestu odnětí svobody, které by byly postaveny na základě partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP). Nicméně na této úrovni zajišťuje vybrané poradenské konsorcium tří firem momentálně již ve fázi přípravy projekt na výstavbu jednotypové věznice s ostrahou o kapacitě 500 ubytovacích míst, který byl dne 17. srpna 2005 schválen Vládou České republiky v rámci 2. vlny pilotních projektů PPP.

Výstavba věznice typu s ostrahou

Hlavním důvodem vybudování věznice typu s ostrahou je řešení současného palčivého problému, kterým je přeplněnost českých věznic. V současné době připadají na jednoho vězně ve výkonu trestu odnětí svobody v průměru 4 m² ubytovací plochy, zatímco ve vyspělých zemích EU se průměrná ubytovací plocha pohybuje kolem 6 m² na osobu. Odsouzených navíc každoročně přibývá, což by při pokračování tohoto trendu vedlo k dalšímu přeplňování českých věznic a mohlo by ve svém důsledku mít dopady na kvalitu zacházení s odsouzenými. Důvodem použití právě formy PPP je nedostatek finančních prostředků v resortu justice. Dále se předpokládá, že rozložení plateb na řadu let právě díky využití této metody sníží jednorázové počáteční finanční zatížení státního rozpočtu v oblasti investičních výdajů.

Cílem zadavatele je vybudování nové věznice, která bude splňovat „evropské“ standardy a přiblíží se v zajišťování vězeňské infrastruktury a podpůrných služeb zahraniční praxi. Dále si chce zadavatel ověřit možnosti spolupráce se soukromým sektorem právě v takto náročné oblasti, jako je vězeňství (tj. zda by se tento model mohl stát v budoucnu standardním nástrojem pro zajištění potřeb vězeňské služby).

Při přípravě projektu byly aplikovány všechny moderní poznatky z výkonu vazby a trestu odnětí svobody, a proto byla nastavena tato kritéria:

- ubytování odsouzených má být zajištěno maximálně v počtu dvou na místnost a ubytovací kapacita musí splňovat evropský standard, tj. 6 m² ubytovací plochy na osobu.

Struktura ubytovacích prostor bude řešena tak, že 75 % ubytovací kapacity budou jednolůžkové a 25 % kapacity budou pokoje dvou-lůžkové;

- ubytovací místnost musí být vybavena WC a umyvadlem;
- rozdělení odsouzených do maximálně 25členných skupin, aby mohl být uplatněn specifický přístup v zacházení. Každá skupina musí mít k dispozici společenskou místnost a sprchy;
- prostory pro kulturní programy a zájmovou činnost (učebny, dílny, posilovna).

Úkolem privátního partnera by mělo být:

- věznici navrhnout, postavit, zaplatit a po určitou smluvní dobu provozovat (forma DBFO – design, build, finance, organize);
- zajistit zaměstnání pro 60 % odsouzených (to, aby se nechali odsouzení zaměstnat, je na VS ČR);
- zajistit stravování odsouzených a individuální sebeobslužné činnosti.

Součástí vybudovaného objektu bude nástupní a výstupní oddělení a oddělení pro výkon kázeňských trestů, dále zdravotnické zařízení (ordinace praktického a zubního lékaře), administrativní budova pro zajištění výkonu činnosti personálu, šatny a sociální zázemí a ostatní provozní prostory sloužící pro garážování, skladování a výdej materiálů, ubytovna pro zaměstnance – příslušníky vězeňské služby, výrobní haly s možností zaměstnat 60 % odsouzených.

Areál by měl být ohrazen vnějším plotem do výšky 5 metrů a vnitřním plotem dosahujícím výšky 3,5 metru. Vnější a vnitřní signálně-zabez-

pečovací prostředky budou realizovány v rozsahu vnitřních předpisů Vězeňské služby ČR.

Náklady projektu

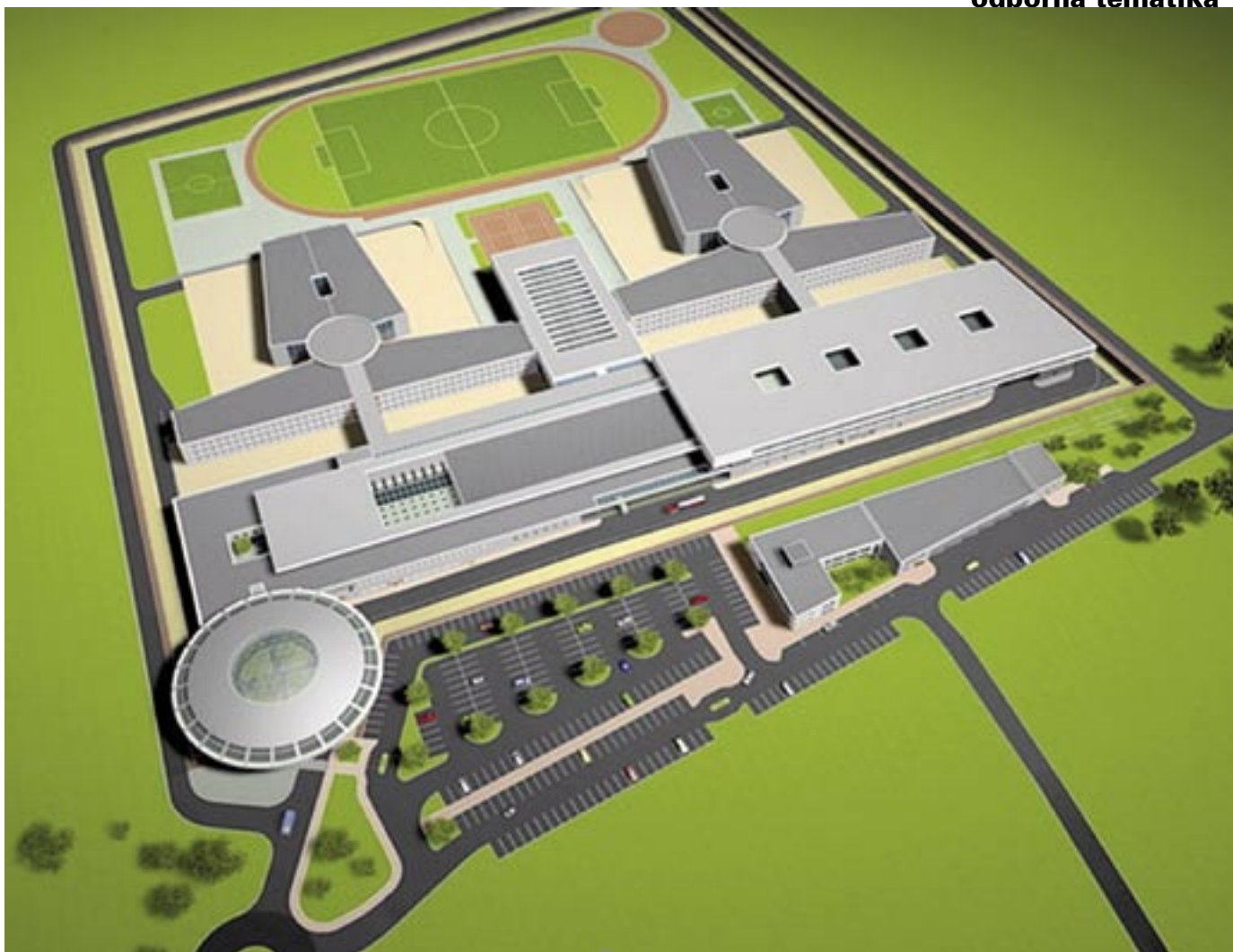
Vycházíme-li z předpokladů, že délka kontraktu je 25 let, investiční náklady činí 1,1 miliardy korun a výše nákladů na jednoho vězně 500 Kč, jsou celkové náklady projektu odhadovány na 3,4 miliardy Kč. Roční platby veřejného sektoru by se tak mohly pohybovat kolem 135 milionů Kč (4,5 mil. EUR).

Příjmy soukromého partnera budou tvořit poplatky zadavatele za dostupnost služby (v místě a čase) a dále zisk plynoucí z využití pracovního potenciálu vězněných osob. Délka kontraktu se odhaduje na 25 až 30 let. Skutečná délka bude záležet na konečném zadání projektu a bude maximalizovat finanční výhodu pro zadavatele.

Vývoj PPP projektu – věznice typu s ostrahou

Přípravu projektu a dokumentaci pro zahájení koncesního řízení na strategického partnera zajišťuje konsorcium tří poradenských firem – Deloitte CZ, Atkins, s. r. o., advokátní kancelář Havel & Holásek, v. o. s. Toto konsorcium bylo vybráno Ministerstvem spravedlnosti ČR (MSP) v rámci užšího výběrového řízení. Žádost o účast v užším řízení podalo devět firem, nabídku do stanoveného termínu (19. ledna 2006) doručily pouze čtyři. U těchto firem zadavatel hodnotil kromě ceny i organizační zajištění, metodiku a návrh smluvních závazků nad rámec povinností.

Smlouva s vítězným uchazečem byla podepsána dne 4. dubna 2006. Práce na projektu od-

Perspektiva výsledné varianty

startovaly 7. 4. 2006 schůzkou zástupců konsorcia s projektovou manažerkou MSp. Na tomto jednání byl nastíněn postup prací při poradenských službách pro realizaci projektu.

Činnosti poradce lze obecně shrnout do pěti základních fází s následujícími cíli:

- **fáze 0:** zpracování dokumentace pro územní řízení a vypracování minimálně dvou variantních situačních řešení;
- **fáze I:** zpracovaná Studie proveditelnosti (Outline Business Case – OBC), která by měla ověřit vhodnost konceptu – ověřuje se právní a technická proveditelnost projektu, stejně jako celá ekonomická výhodnost jednotlivých variant pro zadavatele. Tato studie umožní zadavateli jasné a zřetelné rozhodnutí o tom, zda v realizaci projektu formou PPP pokračovat či nikoli;
- **fáze II:** příprava výběrového řízení na privátního partnera PPP projektu, které vyústí ve schválený návrh smlouvy a zadávací dokumentaci;
- **fáze III:** finální výběr privátního partnera PPP projektu. Podpis smlouvy s vybraným uchazečem;
- **fáze IV:** poradce bude monitorovat průběh projektu a poskytovat zadavateli podporu a konzultace v průběhu realizace projektu.

V současné době probíhají paralelně vedle sebe fáze 0 a fáze I. Hlavními výstupy z těchto

fází budou územní rozhodnutí, Studie technického řešení jako stěžejní podklad pro další zdárný průběh projektu a Studie proveditelnosti (Outline Business Case). Studie technického řešení včetně finálního strukturovaného propočtu investičních nákladů bude sloužit jako velmi důležitý vstup pro Studii proveditelnosti, zejména pak pro finanční model – nástroj pro srovnání realizace projektu prostřednictvím tradiční veřejné zakázky a formou PPP. Studie proveditelnosti je stěžejním dokumentem, neboť umožní zadavateli rozhodnout, zda pokračovat v realizaci projektu formou PPP, či nikoli.

Práce na Studii technického řešení začaly definováním a upřesněním základních požadavků a očekávání zadavatele a následně přípravou dvou variantních situačních řešení. Viz perspektivní pohledy: a) varianta boční, b) varianta nárožní.

Obě varianty byly podrobeny důkladnému rozboru odborníků. Výsledná varianta situačního řešení věznice typu s ostrahou byla 13. 6. 2006 předložena Ministerstvu spravedlnosti ČR a je průníkem obou dvou variant.

Po výběru konečného řešení začalo konsorcium s přípravou Studie technického řešení. Navrhovaná studie byla zpracovávána s cílem dosáhnout takové varianty řešení, která optimalizuje výši celkových nákladů, tj. varianty s minimálními náklady investičními i provoz-

ními, při dodržení stanovených standardů a cílů.

Dále byly zahájeny práce na dokumentaci pro analýzu EIA (Environment Impact Assessment – posuzování vlivů na životní prostředí) a na dokumentaci pro územní řízení. Současně byly započaty přípravné práce na ekonomické části projektu – další z důležitých vstupů pro vypracování Studie proveditelnosti.

Výsledná Studie technického řešení byla objednateli předána dne 26. 9. 2006. Při zpracování studie byl zároveň proveden detailní propočet investičních nákladů. Tento propočet se však významně lišil od předpokládaných investičních nákladů, a proto byly ihned po předání Studie technického řešení započaty práce na kvantifikaci úspor v oblasti investičních nákladů. Tyto úspory lze dosáhnout prostřednictvím snížení úrovně použitých standardů, uvažovaných technologií a rozsahu uvažovaných objektů nebo jejich částí.

V současné době vrcholí připomínkové řízení k odsouhlasení konečné verze studie proveditelnosti (OBC), a to jak ze strany vězeňské služby, tak i ze strany ministerstev spravedlnosti a financí. Jeho výsledky by měly první polovinou roku 2007 otevřít možnost k předložení koncesních projektů vládě ČR a k dalším konkrétním krokům a fázím projektu.

*Plk. Ing. Radoslava Hüttnerová,
ekonomická náměstkyně gen. ředitele VS ČR*

Zastav se, zamysli se, změň se

Program Zastav se, zamysli se, změň se (3Z) je jedním z výstupů projektu Parole (Transition Facility), který skončil v září 2006 ve spolupráci ředitelství Probační a mediační služby ČR a Vězeňské služby ČR. Týmem pracovníků VS ČR a PMS ČR byl vytvořen podle britského kognitivně-behaviorálního programu Stop, Thing and Change pro naše podmínky a pilotně ověřován od ledna roku 2006 ve třech střediscích PMS (Praha, Plzeň, Zlín) a ve třech věznicích (Jiřice, Kuřim, Světlá nad Sázavou).

Celkem dvanáct lektorů z PMS a vězeňské služby (po dvojicích) aktivně spolupracovalo na dílčích úpravách pracovního manuálu programu pro potřeby české praxe. V této fázi bylo velmi podstatné dospět ke shodě v úpravách tak, aby vyhovovala současně požadavkům vězeňské služby i PMS. Lektori sehráli svou úlohu i při tvorbě pracovních formulářů, jež mají sloužit pro výběr klientů, ke zpracování průběžných vyhodnocení jednotlivých sezení a závěrečné zprávy po ukončení programu. Všichni čeští lektori prošli společně tréninkem pod vedením britských lektorů, jak program s odsouzenými skupinově vést. Program je realizován ve fázi před eventuálním podmíněným propuštěním odsouzeného.

Cílem programu je motivace odsouzených ke změně postojů a stylů myšlení vedoucích k recidivě trestné činnosti a je součástí přípravy odsouzených na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Program na základě kognitivně-behaviorálního přístupu probíhá skupinovou formou a využívá metody modifikace chování, nácvik pomocí autoinstrukcí a řešení problémů. Odsouzení se učí rozpoznávat rizikové faktory vedoucí k jejich trestné činnosti, pokoušejí se vcítit do postavení a pocitů obětí trestné činnosti. Učí se novým pojmům (alternativní myšlení versus rigidní myšlení, asertivita) a jejich praktickému využití při řešení problémů. Pro osvojování nových pojmů a dovedností je často využíváno prvků dramaterapie. Během programu si odsouzení osvojují pravidla skupinové práce, schopnosti empatie a asertivního jednání. Práce lektorů byla po celý průběh programu supervidována zkušeným českým terapeutem. Odsouzení ve Věznici Kuřim projevíli o tento program velký zájem a přihlásili se v hojném počtu.

Po skončení celého projektu Parole připravil odbor výkonu vazby a trestu v listopadu 2006 druhé pilotní ověřování programu 3Z (opět pod supervizí).

V naší věznici se přihlásilo 60 zájemců, ze kterých mohlo být podle kritérií vybráno pouze dvanáct. Program 3Z byl slavnostně ukončen 27. 1. 2007 (ve stejnou dobu program probíhal i ve věznicích Jiřice a Světlá nad Sázavou). V současné době probíhá celkové vyhodnocení programu s tím, že se zvažují možnosti jeho rozšíření do dalších věznic...

Nejen v závěru, ale i v celém průběhu programu je odsouzeným dán prostor pro zpětnou vazbu, jež je většinou kladná. O tom svědčí ná-

sledující příspěvky odsouzených po ukončení druhého pilotního ověření programu:

Odsouzený Z. D.: „Jsem podruhé ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Kuřim. Věznici jsem byl vybrán do programu 3Z, který je zaměřený na vícekrát odsouzené k podmíněnému propuštění s dohledem. Samotné motto programu „Zastav se, zamysli se a změň se“ je takřkajíc vše vypovídající. I když jsem věděl, v čem a z jakých příčin jsem svým jednáním porušil zákon, až účast v programu 3Z mi svou náplní a obsahem dala možnost zamyslet se a posoudit své jednání z jiných hledisek, více do hloubky, k samé podstatě věci. Byl jsem rád, že jsem našel v sobě sílu a motivaci hovořit otevřeně a nahlas právě o příčinách svého jednání a následcích nejen pro sebe, ale i pro svoje nejbližší, rodinu. Musím přiznat, že až do této doby bylo moje „hodnocení“ jen povrchní. Říkal jsem si, že všechno zvládnu a že to nějak dopadne. Program 3Z mi pomohl uvědomit si, že na řešení jakéhokoli problému nejsem a nemohu být sám, že je nutné svěřit se svým nejbližším a také příslušným institucím. Jen tak se mohu vyhnout dalším chybám. Další konkrétní dopad programu 3Z na řízení o podmíněném propu-

tění zváží již jen příslušný soud, pro mne je nejdůležitější větší poznání sebe samého, svých chyb. Dovolím si upřímně říct, že program 3Z mi pomohl něco změnit uvnitř sebe a to je pro mne, a tím i pro mé blízké největší přínos. Chtěl bych poděkovat lektorkám programu paní Němcové a paní Mgr. Imrichové za jejich neobyčejně upřímný, hluboce odborný a lidský přístup.“

Odsouzený N.: „Program 3Z mi otevřel oči. Naučil jsme se vnímat rozdíly mezi trestnou činností a realitou, tedy životem bez trestné činnosti. Dnes se dokážu vžít do pocitů lidí, kterým bylo mou trestnou činností ublíženo, dokážu zhodnotit klady a záporny a co mohu získat či ztratit. Pozitivní na tomto programu je také to, že poprvé s námi někdo začal hovořit o těchto věcech, o našich problémech a zajímat se o všechny aspekty, které nás vedly k trestné činnosti. Vzal jsem si z hodně věcí ponaučení, dozvěděl jsem se spoustu nového a pochopil, co mě dovedlo až sem.“

Vladimíra Němcová, soc. pracovnice,
Mgr. Alena Imrichová, psycholožka,
Věznice Kuřim

Přerušení výkonu trestu

V roce 2006 bylo v rámci všech věznic uděleno celkem 1979 přerušení výkonu trestu, z toho 1741krát jako nejvyšší forma odměny. Pro naléhavé rodinné důvody podle § 56 odst. 2 zákona bylo uděleno ve 184 případech, k poskytnutí neodkladné zdravotní péče v 54 případech. V uvedených počtech je zahrnuto i šest případů přerušení výkonu trestu u odsouzených žen, které před výkonem trestu řádně pečovaly o své dítě.

Níže uvedená tabulka porovnává počet přerušení výkonu trestu v roce 2006 s léty 2005 a 2004. Vyplývá z ní, že v loňském roce bylo uděleno o 91 přerušení výkonu trestu méně než v roce 2005 (4,4 %) a o 346 méně než v roce 2004 (14,9 %), přičemž největší rozdíl spočívá ve snížení počtu přerušení výkonu trestu udělených jako nejvyšší forma odměny odsouzeného, a to v porovnání s rokem 2005 o 103 případy (5,6 %), v porovnání s rokem 2004 o 312 případů (15,2 %). Naproti tomu se zvýšil počet přerušení výkonu trestu pro naléhavé rodinné důvody; v porovnání s rokem 2005 o šest případů (3,4 %) a ze zdravotních důvodů také o šest případů (12,5 %).

Srovnávací tabulka

rok	§ 56 odst. 1 zákona	§ 56 odst. 2 zákona	§ 56 odst. 3 zákona	Celkem
2004	2053	230	42	2325
2005	1844	178	48	2070
2006	1741	184	54	1979

Připravila Mgr. Eva Montgomeryová

Výstupní oddělení věznice – vstupní brána do nového života

Zanedlouho začne výstupní oddělení Věznice Heřmanice psát desátý rok své historie. Je to příležitost k ohlédnutí, zhodnocení a zamyšlení.

Podle příslušných legislativních norem je účelem výstupních oddělení pomáhat odsouzeným při vytváření příznivých podmínek pro samostatný způsob života po propuštění a minimalizovat možná rizika jejich dalšího selhání. V podstatě dostávají odsouzení na tomto oddělení bezplatný servis pro ně zásadních a důležitých informací, jsou seznamováni s novinkami mimo věznici a velmi cíleně jsou připravováni na zvládnutí všech možných úskalí svého dalšího života na svobodě. Skutečnost, že jsou veřejností přijímáni specificky, a to ne zrovna pozitivně, je známá. V tomto ohledu jsou připravováni i na to, jak se případně před veřejností částečně rehabilitovat nebo jak dát najevo i pozitivní rysy své osobnosti. To samozřejmě vede zejména k možnosti a naději najít si po výkonu trestu zaměstnání.

Odsouzeným je na výstupním oddělení kromě vychovatelů k dispozici tým odborných pracovníků věznice. Konkrétně jsou v aktivitách nebo speciálněvýchovných postupech jak sociální pracovníci, tak i psychologové nebo speciálního pedagoga rozebírány rodinné záležitosti včetně problémů partnerských. Obdobně probíhá konkrétní nácvik umění komunikovat, žádat o pomoc např. na úřadech apod. Jsou také vedeni ke schopnosti adekvátně zvládat stresové situace, ovládat případné zlostné afekty, zvládat agresi. Dostávají podrobné informace o základních občansko-právních aspektech, je často diskutována aktuální politická situace doma i v zahraničí, hodně se probírají možnosti zaměstnávání v zemích EU. Obdobně jsou seznamováni s problematikou domácího hospodaření, s aktuálními cenovými relacemi v obchodní síti, s novinkami v dopravě. Sociální pracovníci jim pomáhají vyřídit všechny nezbytné doklady. Nezapomíná se na relaxaci jejich psychiky pomocí různých technik či muzikoterapie. Probíhá rovněž nácvik základů společenského chování, učí se doplňovat si slovní zásobu a také formu sdělení, která jim usnadní efektivní komunikaci s okolím po výkonu trestu. Svůj velký význam má i to, aby byli schopni reálně vnímat a správně vyhodnocovat všechny vlivy, které na ně působí, a podle toho potom reagovat – také k tomu slouží již zmiňovaný nácvik komunikačních schopností. Své místo v náplni jednotlivých setkání mají

i besedy s protialkoholní a protidrogovou tematikou. Pedagogové volného času jim zase nabízejí účast v různých dalších kroužcích, např. jazykových, nebo celou škálu sportovních aktivit.

Ukázalo se, že je vhodné pružně reagovat v jednotlivých aktivitách i na některé konkrétní potřeby odsouzených ve prospěch toho, co je zrovna zajímavé, co by chtěli řešit. Např. hodně se diskutovalo v období kolem voleb do parlamentu a zastupitelských orgánů. Pochopitelně je také zajímavé různé změny či vývoj vězeňství v ČR.

Poznatky z práce s vězni na výstupním oddělení jsou různé. Mnoho z nich bere příjemnější pobyt na tomto oddělení a také jeho materiální vybavenost sloužící k samoobslužným

činnostem jako samozřejmost a svým chováním dávají najevo to, že na to přece mají nárok. Pouze někteří dokážou upřímně ocenit, jak se jim personál věnuje a jaký má zájem na tom, aby se znovu ve společnosti uchytili a začali řádný život. Je známo, že vězni nešetří kritikou – na každého a na vše. Jakmile jim někdo z nás, pracovníků věznice, naznačí, že svůj život mají v rukou a především oni mu dávají určitý směr, dozvíme se často mnoho negativ vůči společnosti a institucím, které jim prostě nevýjdou vstříc a neberou je jako lidi. U mnohých není pojem slušnost a zákonnost „zakódován“ v jejich osobnosti a běžnými mezilidskými normami jednoduše pohrdají. Tak jak jsou kritičtí vůči okolí, tak jsou často extrémně nekritičtí k sobě a mnozí, kteří jsou ve vězení opakovaně, nemají sílu ani chuť něco změnit. Rádi se vymlouvají na to, že společnost je stejně bude odmítat. Tedy skepse a pesimismus na rozdávání.

Jsou však také mnozí, kteří pozorně sledují program odborných pracovníků, dokážou se poučit a získané poznatky využijí pro nový impuls do života, získají práci (a to i třeba v zahraničí) a vedou spořádaný život. Ti nás potom dokážou i pozdravit, když se potkáme na veřejnosti.

Někteří odsouzení se nám opakovaně vrací a opět se setkáváme na výstupním oddělení v příslušném období před koncem jejich dalšího trestu. Neradi přiznávají, že opět selhali i přesto, že měli možnost začít jinak a že jim přitom pomáhala rodina nebo i oficiální instituce. Je pravda, že jsou to většinou ti, kteří nemají pracovní kvalifikaci, lehce podléhají vli-

vům okolí, nezvládají složitější životní situace a neumí se sami jakkoli pozitivně prosadit. Jsou to ti, kteří i přes naše poměrně intenzivní působení nevěří tomu, že především sami mohou něco změnit, a vinu jednoduše přehodí jinam mimo sebe. Někdy začínáme s nadsázkou věřit tomu, že mnohým se ve vězení líbí, že pojem svoboda není pro ně důležitý a že jim v jejich konzumnosti stačí pravidelná strava, ústavní oděv, hodina vycházky denně.

Uvedené poznatky ukazují, jak je důležitá každodenní poctivá práce s nimi, jak je nutné i přes negativní projevy některých z nich dokázat přesvědčit je o tom, že mají na to, aby něco ve svém životě změnili, že každý z nich má novou šanci, jen jí musí uvěřit. Pro všechny, kteří s nimi na tomto oddělení pracují, platí: trpělivě jim naslouchat, nenechat se odradit a znovu a znovu je přesvědčovat, že změna je možná, že řádný život bez trestné činnosti je normální, a hlavně, že má své nesporné výhody proti životu ve vězení. Není třeba dodávat, že tento způsob práce s vězni zvládnou jen opravdoví profesionálové.

Jedno je zřejmé – výstupní oddělení mají v systému výkonu trestu svou nezastupitelnou roli. Ať vězni chtějí nebo nechťejí, dostane se jim takového zacházení a získají takové poznatky či návyky, které jim v životě po výkonu

trestu jednoznačně mohou pomoci. Záleží na nich, jak toho využijí a jak sami sobě uvěří, že chtějí změnu, a co jsou ochotni pro ni udělat.

Jedním dechem však je nutno poznamenat, že očekávaný efekt celého procesu jejich „nápravy“ záleží ještě i na dalších okolnostech, jako je postoj společnosti k nim, pracovní příležitosti, rodina, přátelé, postpenitenciární péče apod.

PhDr. Vladimír Indra,
psycholog OVT Věznice Heřmanice

Mgr. Jiřina Mihallová se členem kroužku výtvarných technik

Rozhovor s vedoucí kroužku
výtvarných technik ve Věznici
Všehrdy, speciální pedagožkou
oddělení výkonu trestu
Mgr. Jiřinou Mihallovou

Arteterapie jako psychoterapeutická metoda

Jak dlouho kroužek pod vaším vedením pracuje a kolik máte zájemců?

Kroužek výtvarných technik a arteterapie vedu od konce roku 2004. Během roku 2005 se do jeho činnosti zapojilo celkem 53 odsouzených a v roce 2006 se této činnosti organizovaně věnovalo 44 odsouzených. Jejich počty se mění v závislosti na ukončení výkonu trestu odnětí svobody. V letošním roce je do těchto aktivit zatím zapojeno 25 odsouzených.

Jsou mezi nimi i mladiství odsouzení?

Ano, skupina, která se schází pravidelně každý týden v úterý odpoledne, je složena pouze z mladistvých odsouzených. Druhá skupina se schází ve čtvrtky a výtvarným činnostem se věnuje 12 až 15 dospělých odsouzených.

Jaké výtvarné techniky používáte?

Využíváme výtvarných prostředků a výtvarných aktivit jedince, převážně kreslení, malování a modelování formou projektivní arteterapie, která zdůrazňuje, že není významná umělecká hodnota výtvaru, ale poskytnutý prostor k projevení problematiky samotných odsouzených. Odsouzení se zde seznámí s prstomalbou, volnou kresbou či malbou, uvolňovacími kresbami, předgrafickými i grafickými technikami, zpracovávají zde i různé koláže, začínáme se učit i zažehlovací a ubrouskové techniky.

Některé výtvary vypadají velice zajímavě, zvláště korálková technika. Ani se mi nechce věřit, že je vytvářejí muži.

Cílem je naučit odsouzené smysluplně trávit svůj volný čas k získávání nových sil, poznatků sebe sama, umění tolerance, ale i prezentaci jejich výkonů. Vést je k vytváření pracovních návyků, smyslu pro povinnost a uznání hodnot práce. A musím říci, že někteří mají opravdu nejen talent, ale i trpělivost.

Kde uvidíme ty krásné postavičky z večerníčků, které odsouzení právě malují?

Tyto obrázky budou sloužit jako výzdoba dětského koutku na návštěvním sále věznice a pevně doufám, že potěší nejen děti, ale i blízké příbuzné, kteří sem za odsouzenými přicházejí.

Bronislava Vetešníková

Odsouzený J. T. maluje pro děti postavy z večerníčků

V pořádku, můžete jít dál

Je sobota 10. března, těsně před sedmou hodinou ráno. Stojím před Vazební věznicí Brno, stejně jako první lidé, kteří sem přicházejí na návštěvu za svými blízkými – nyní odsouzenými. Z přilehlého psince se ozývá štěkot psů. Trávník před věznicí pokrývá mrazivá jinovatka, ale vycházející slunce postupně nabírá hřejivou sílu slunečních paprsků a dává příslib příjemného, téměř jarního dne. Ptáci se svým zpěvem takřka překřikují a přinášejí další důkaz toho, že jaro si letos opravdu pospíšilo.

Prosedivělý muž stojí u zaparkovaného auta a kouří. K věznicí se pomalým krokem blíží paní, která nese igelitovou tašku. Kousek za ní jde starší muž. I on svírá v ruce tašku. Od tramvajové zastávky přichází k věznicí další skupinka osob – zřejmě se jedná o matku, manželku a dvě dospívající dcery. Starší paní se opírá o hůlku. Postupně se objevují další a další návštěvníci. Někteří jsou zde dokonce více než půl hodiny před začátkem návštěv a potichu v hloučcích postávají v mrazivém ránu před hlavní bránou věznice.

Přesně v 7.00 hodin se dveře hlavní brány otevírají a z ní vycházejí tři odsouzení. Vítají se se svými blízkými a společně s nimi odcházejí. Jsou šťastni, že mohou prožít několik „svobodných“ hodin se svými rodinami. Ve 13.00 hodin musí být v pořádku zase zpátky ve věznicí.

Po chvíli se brána věznice znovu otevírá a vychází vychovatel, který volá první lidi dovnitř. Následuje průchod a kontrola přes hlavní bránu. „Máte u sebe mobilní telefon?“ ptá se strážný každého návštěvníka a při kladné odpovědi vydává klíče od boxů k uložení. Lidé disciplinovaně předkládají odsouzené občanské průkazy nebo pasy a dávají zavazadla ještě nedorazila. Z jejich výrazu je cítit směsici napětí a obav. Když vzápětí návštěva přichází, je vidět, jak se jim ulevilo. Přivítací rituál s partnerem je provázen polibkem, který je tak trochu i pro ostatní a znamená: „To je moje holka, přítelkyně, manželka...“ Návštěvy přinášejí svým odsouzeným věci, které zůstávají zatím uloženy na chodbě. Čas jejich kontroly teprve přijde.

Odsouzení si vyprávějí se svými rodinami u stolů – je to chvíle, na kterou se těšili celých čtrnáct dnů. Hlasy ostatních výrazněji přehlušuje zvonivý hlas asi dvacetileté černovlásky, která si návštěvu opravdu užívá. Sedí se svým přítelem-vězněm, tak blízko sebe, jak jen to jde, a celou dobu se drží za ruce. Jejich oči a vzájemné pohledy hovoří o velké zamilovanosti. I druhý pár prožívá vzácné společné chvíle, ale víc se objí-

mají, než mluví. Dívka chvíli dokonce pláče s hlavou položenou na přítelově rameni. Předě mnou sedí u stolu odsouzený a žena v černých kožených kalhotách a přiléhavém svetříku. Mám pocit, že se i přes svůj věk snaží působit vyzývavě, a moji domněnku, že se jedná o matku se synem, vyvrací vychovatel. Je to přítelkyně odsouzeného! Další odsouzený, který v minulých dnech dostal ke stávajícím třem letům odnětí svobody další trest ve výši 4,5 roku, před manželkou a dcerami navenek hýří optimismem. U opuštěného stolu sedí odsouzený, za kterým manželka naopak vůbec nepřišla. Je mu nepříjemné dívat se na ostatní, jak se těší ze svých návštěv, a proto žádá vychovatele, zda se může vrátit na oddělení. Muž, který před uvězněním vždy pracoval jen jako bankéř a ředitel společnosti, je náhle konfrontován s tvrdou realitou – je jediný mezi vězni, komu nikdo na návštěvu nepřišel, a jeho sebevědomí tím utrpělo pořádný šrám.

Řada přichází i na kontrolu přinesených věcí: šampon, časopis, plyšový medvídek, obálky se známkami, noviny, vatové tyčinky, pletové mléko, zubní pasta, propisovací tužka... Vychovatel vše pečlivě kontroluje za přítomnosti vězně – propisovací tužku rozebere, kontroluje složení kosmetických přípravků a neporušenost obalů. Bonbony a vitamíny kontrolou neprovázejí a návštěva si tyto věci odnáší zpět.

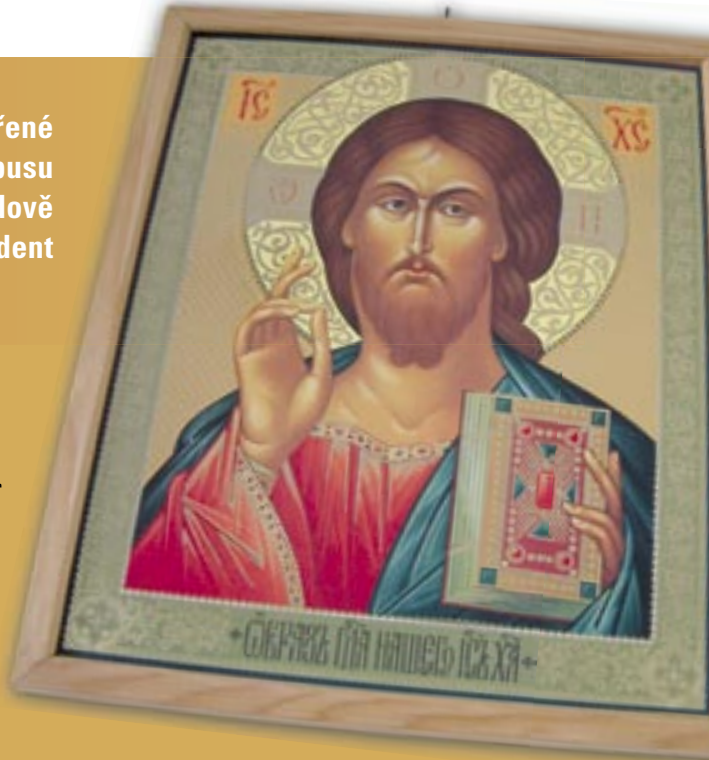
Vychovatelé a speciální pedagog se za celou dobu takřka nezastaví. Odvést z hlavní brány návštěvy, dovést odsouzené z oddělení, provést u nich kontrolu, zkontrolovat přinesené věci, zapsat návštěvy do osobních karet a dohlížet na jejich průběh.

Mou přítomnost na návštěvách, i když to nebývá zvykem, berou odsouzení jako přirozenou součást a já jsem tomu ráda. Znájí mě jako psychologku z oddělení, a tak mám pocit, že mé obavy, abych nepůsobila jako rušivý element, se nakonec nevyplňují.

Zbývá 15 minut do konce návštěv – blíží se doba loučení, je třeba si říct poslední věci a obejmout se. Odsouzený galantně pomáhá své přítelkyni do kabátu a stoupá si organizovaně do řady k ostatním spoluvězňům. Odsouzení jsou odváděni zpět na oddělení a návštěvy odcházejí s pedagogem k hlavní bráně. Zde již je připravena jiná skupina na další devadesátiminutovou návštěvu. Všichni si uvědomují, že za čtrnáct dnů se mohou u návštěv potkat znovu a dobu mezitím může zpříjemnit dopis či telefon. Odcházejím jako poslední s první skupinou návštěv a zavírám vrata. Je mi jasné, že dva týdny není příliš dlouhá doba, ale současně si uvědomuji, že všem dnešním zúčastněným se skutečně hodně uleví, až se jim tato vrata otevrou na vysněnou svobodu definitivně.

PhDr. Soňa Haluzová

Pouliční lampa osvětluje strašidelnou siluetu rozbořené továrny a zbytky betonového plotu. Vystoupil jsem z autobusu na periferii Ostravy zvané Heřmanice a přicházím k budově stejnojmenné věznice. Svého času v ní seděl také exprezident Václav Havel.

Jeden den vězeňského kaplana

Všední i nevšední pracovní povinnosti
Jana Kočnara

Kancelář mám v budově A. Toto je „pentagon“ – administrativní tříposchodová budova. Vstupuji dvěma dveřmi s bzučákem, ovládanými osobami sedícími u monitoru za neprůhlednými skly vrátnice. Zamykám mobil do skříňky a jeden z uniformovaných příslušníků vězeňské služby otevírá a vystoupí. Dívá se, jak procházím ještě s dalšími zaměstnanci bezpečnostním rámem. Příruční tašku posíláme rentgenovým tunelem. Další dveře na bzučák. Pak procházím dlouhou chodbou a ze skříňek ještě vyzvedávám pracovní klíče. Na konci je vchod do tábora a současně vjezd pro vozidla. Schody, ještě dvoje dveře na bzučák a už jsem v táboře. Ze tmy štekají strážní psi. Vpravo je drátěný plot a za ním vysoká betonová zeď se „žiletkami“. Přeběhnu dvůr, pokynem ruky zdravím vězeňskou stráž na osvětlené věži. Další mříž a další dveře. Budovu A už si odemykám sám.

Po několika schůdcích seběhnu do velké místnosti v suterénu s 20 v úhledných řadách srovnanými čtvercovými kovovými stolký a 80 židličkami. Je to „návštěvka“ neboli „kinosál“ a sousedí s mou kanceláří. Odpoledne tu bude hučet jako v úle. Pořádají se zde i veškeré koncerty a kulturní akce. Příští týden tu zazní evangelijní zvěst a na smyčce tu budou hrát bratři evangelici z Českého Tešína.

Pracovní den začíná

Jen co si v kanceláři připnu štítek, běžím zpět na „pentagon“ odnést organizační zajištění právě tohoto koncertu. Vedoucímu vězeňské

strážce slibuji ještě dodat seznam dvaceti jmen potenciálních hudebníků. Sedět musí rodná čísla i občanské průkazy. Aby nedošlo jako před rokem k tomu, že chudák bratr, který nebyl na seznamu, musel čekat na ostatní dvě hodiny před branou. Limitní počet je dvanáct, prý aby účinkujících nebylo víc než posluchačů. Těch bývá však okolo čtyřiceti, převažují Romové. Tvoří více než třetinu z celkového počtu vězňů, kterých je zde sedm set. Předávám panu majorovi i CD s náboženskými písněmi v rámci dobrých sousedských vztahů. A navíc – blíží se svátky a atmosféra i ve věznici je jiná.

Vracím se do tábora a v kanceláři si stavím vodu na obligátní kávu. Prosím za vedení Božím Duchem, přečtu si několik veršů z Písma a otevírám PC, abych vyhotovil seznam. Musím se ho konečně zbavit! Když skončím, je 8.15. Vězni už mají po „sčítáku“. Musím si dojít pro ty, kterým jsem slíbil promítnout film Apokalypsa – podle Zjevení Jana. Takhle to funguje lépe. Navádění dozorcí by bylo příliš zdlouhavé. Být já „bengo“ (dozorce), také bych nečekal u katru, až se odsouzeným uráčí vstát z postelí, do kterých po sčítáku zase zalehli!

Jdu si pro vězně

Tábor tvoří dvě třípatrové budovy A a B se schodišti uprostřed a několik menších budov. Napřed jdu na „běčko“. Beru to v rámci kondičky po dvou schodech. Začínám totiž odshora. Vlevo a vpravo jsou oddíly, zde jich je šest. Na „režimu“ musím nahlásit, koho si z kterého oddílu беру, aby dozorcí měli přehled o pohybu vězňů. Pak vedu svou skupinku přes veliký dvůr. V létě zde vězni hrají také fotbal a nohejbal. Jinak je určený k vycházkám. Když míjím dozorce, ten točí pendrekem: „Tak co, vedete si ovečky, nebo berany? Nepotřebujete je zkrátit?“ U vězňů patří k těm oblíbeným. Na budově A mám také několik věrných. Určitě bude Radek stát u katru jako první. Radek je „gádžo“ bílé pleti. Za pletivem rozpoznávám jeho siluetu. Současně tu mají i několik provokatérů. Dnes ale neslyším: „Ave satanas, bratře!“ (Dotyčný je od „satanistů“.) Zato v tmavé

chodbě kdosi hlučně volá: „Pane kaplan, bude nějaké video?“ Odemykám katr. Obcházíme s Radkem ložnice. Některým to trvá déle, ještě běží na umývárnu. Jiní by chtěli jít, ale mají výměnu prádla, kantýnu nebo jsou objednaní k lékaři. Někteří mě srdečně zvou na ložnici, abych se posadil. Omlouvám se, že někdy příště. Stádečko se sbírá. Toho zájemce tmavé pleti беру s sebou, i když se mi jeho zájem o film příliš upřímný nezdá. Spíš si tam bude chtít s někým popovídat. Setupujeme až do suterénu. Odsouzení stavějí na „stůl Páně“ videorekordér a televizi. Nový zájemce o video se hned chápe kytary: „Pane kaplan, můžeme si zahrát?“ Zdůrazňuji mu, že ostatní přišli na film.

Soud

V další místnosti, zamčené, si všimnu proskleným výřezem ve dveřích nervózně přecházejícího vězně. Zapomněl jsem na to! Včera večer po odpolední bohoslužbě při loučení mě odsouzený Jiří žádal: „Pane kaplane, zítra jdu k „pépěčku“. Mohl byste přijít?“ V zadní místnosti se právě začala projednávat podmíněná propuštění. Rychle píšu na počítači několik řádek – vyjádření kaplana. Potřeboval bych ještě jeho datum narození. Z práce mě vytrhuje zaklepání na dveře: „Pane kaplan, pustil byste mě nahoru? Víte, já musím jít k doktorovi.“ Kytarista! Film ho už přestal bavit. Vstávám, jdu odemknout a zamknout za ním katr. Telefonicky nahlašuji jeho odchod na oddíl. Než se dovolám na režim, chvíli to trvá. Nakonec jsem rád, že se ho zbavuji.

Jiřího mezitím už zavolali do soudní místnosti. Zaklepu a vejdu. Vlevo sedí státní zástupce, zapisovatelka, vpravo vychovatel a u dveří stojí dozorce. Sednu si dozadu ke stěně. Jiří stojí uprostřed místnosti u pultíku. Před ním za stolem už soudce nahlas čte ze spisů: „Chování odsouzeného v průběhu výkonu trestu je zvláště v poslední době vychovatelem hodnoceno kladně.“ Vzhledem k jeho opakované trestné činnosti ale soudce nevidí

záruku, že v ní nebude na svobodě odsouzený zase pokračovat. Obrací se na Jiřího: „Chcete k tomu něco říci?“ Jiří, který jindy zadržává v řeči, poměrně plynule vypovídá: „Chtěl bych říci, že jsem zde ve vězení uvěřil v Boha a znovuzrodil jsem se.“ Soudce diktuje jeho slova zapisovateli. Pak jej dozorce odvádí. Já vstávám, představuji se a podávám panu soudci ještě své vyjádření. Očima je přelétne: „Hm, škoda že jsme to nemohli mít hned. Ale vidíte sám...“ Odcházím. Následuje ještě krátká porada soudu, po které je Jiří předvolán k vyslechnutí konečného verdiktu. Za pár vteřin se vrací se zaraženým výrazem ve tváři. Je to jasné, žádost se zamítá. Pouštím ho za ostatními do kaple. Spoluvězni ho obklopují a vypyávají se. Je vidět, že nemá moc chut odpovídat. Sedne si do lavice a dívá se před sebe.

Bohoslužba

Teď musím ještě zajít pro další odsouzené, kteří se zúčastňují dnešní bohoslužby. Ta začne v deset. Pak si Jiřího беру do kanceláře a prohodíme několik slov. Je mu pětadvacet. Naděje, kterou měl na shledání s rodinou a zvláště s dcerkou, mu zhasla. Říká sice, život jde dál, ale bolí ho to. Modlíme se spolu. Dodává: „Ještě sedm měsíců. To uteče.“ Upřímně řečeno, jsem rád, že tu zůstane, patří k mým oporám. Je Rom, ale naprosto bezkonfliktní člověk. Venku pak aspoň nebude pod hrozbou podmínky. Ať se tady ještě co nejlépe připraví. Na svobodě to bude mít o mnoho těžší. Navíc Jiří patří k těm, kteří brali drogy.

A už zvoní telefon: „Máte na bráně duchovní!“ Jdu si „vyzvednout“ kazatele Církve adventistů sedmého dne. Včera jsme měli setkání duchovních s vedením věznice a on se nabídl, že poslouží dnes místo bratra z Bratrské jednoty baptistů, který nemůže přijít.

Bohoslužbu zahájíme společným zpěvem. Hrají na klávesy, bratr doprovází na kytaru. Vězni zpívají rádi a dlouho. Bratr prokládá písně aktuálními informacemi nebo biblickými myšlenkami. Po písních povstáváme k modlitbám. Několik vězňů se upřímně vlastními slovy připojuje. Na úvodní biblický text ještě v kapli zůstávám, pak odcházím do své kanceláře k nevyřízené korespondenci. Procházím informacemi od tiskového mluvčího, čtu pozdrav od rodného bratra, kolegy kaplana z Věznice Vinařice. Dále nabídka rekreace vězeňské služby a velikonoční pozdrav pana Pivoňky, hlavního kaplana. Na vše není nutno ihned odpovědět, ale co můžeš udělati dnes, neodkládej na zítřek. Pak si připravuji pozdravy pro vězně rozseté po různých věznicích. Jedná se o kontakty navázané ve vyšetřovací vazbě. Tuto druhou ostravskou věznici navštěvují každou středu. Připravenou sváteční úvahu nakopíruji po obědě na podatelnu a pak připojím pár osobních slov. Pro mnohé jsem jediná osoba, která se o ně zajímá.

Do kaple se vracím na závěrečné písně a modlitby. Končíme ve dvanáct. Vězni se s námi srdečně loučí a přeji nám hezký víkend. Pro ně sobota a neděle jsou dny, kdy se tu nic neděje, a proto jim pomalu utíkají. Bylo nás dnes celkem deset, ale na odpoledních bohoslužbách nás bývá i patnáct. Telefonem musím ještě při-

volat dozorce, který si přijde pro vězně. Po setkání s civilní osobou u nich provede osobní kontrolu. Kromě duchovní literatury jim není povoleno nic předávat. Prodlívá se ke mně Radek: „Měl byste odpoledne na mě čas?“ Zdá se, že jeho tichá prosba vyžaduje vyslyšení. Kývnu na souhlas. Pak kazatele provázím přes čtvero zamčených dveří. Po obědě vyběhnu nahoru na podatelnu nakopírovat velikonoční přání a vyzvedávám si ve služební přihrádce poštu. Pohled od Radima! Sedí na Mírově za vraždu. Byl opilý, prý měl „okno“. Došlo k ní v jednom ostravském baru, jehož on sám byl provozovatelem. Dostal dvanáct let. Docela jsem na něho pozapomněl, seznámili jsme se před dvěma roky na vyšetřovací vazbě, kde uvěřil. Několikrát jsem se setkal venku s jeho nešťastnou maminkou. Uvažovala i tom, že se přestěhuje za ním blíže, aby ho mohla navštěvovat.

Nutný rozhovor

Na stroji si musím ještě vypsát dovolenku. Pak už běžím pro Radka. V tmavomodrém „sintru“ (dědictví po lidových milicích) si sedá po mé levici za stůl. Osmadvacet let, vlasy mírně prořídle, vypadá starší. Před dvěma roky uvěřil, duchovně roste a ve víře je stálý. Nyní mi poprvé vypráví více o sobě. Mluví klidným hlasem. Příběh podobný mnoha dalším. Alkohol v rodině, rodiče rozvedení, sám holdoval pití. Byl už jednou trestaný. Nejbližší osobou, jako u mnoha dalších, mu zůstala jeho družka. Málo věcmi se vězni zabývají tolik jako těmito vztahy. Ona je o patnáct let starší. Děti spolu nemají žádné. Radek můj názor na toto soužití zná. Je rozhodnut s ní však zatím nežít, i kdyby to bylo možné. Přináší dopis, ve kterém ona poprvé kladně reaguje na jeho víru. Má z toho obrovskou radost. Pak má jinou otázku. Co říci spoluvězňům, kteří po něm vyžadují tabák nebo kávu a argumentují tím, že to přece Bůh po věřících žádá? Dále se raduje ze spoluvězně Pavla, Roma, který se nedávno ještě choval arogantně ke spolubydlícím navštěvujícím kapli. Svědčili mu o Pánu

Ježíši, Pavel si na ložnici klekl a modlili se. Tři hodiny nato volá vychovatel, že Pavel má dopis. Byl to první dopis po osmi měsících, takže to vypadá jako zázrak. Loučím se s Radkem, náš hovor se protáhl až do návštěv. Právě probíhají, doléhá sem přes dveře chodbou změř hlasů. A mně končí pracovní doba.

Jdu domů

Když odcházím, zahlédnu na návštěvce Pavla. Tak po dopisu za ním přijela i jeho rodina! Vychovatel, který má dozor u návštěv, mi sděluje: „Zítřka večer přijdu na váš program do církve!“ Na chodbě si dva dozorcí sdělují: „Tak dneska měl soudce skóre 8:0!“

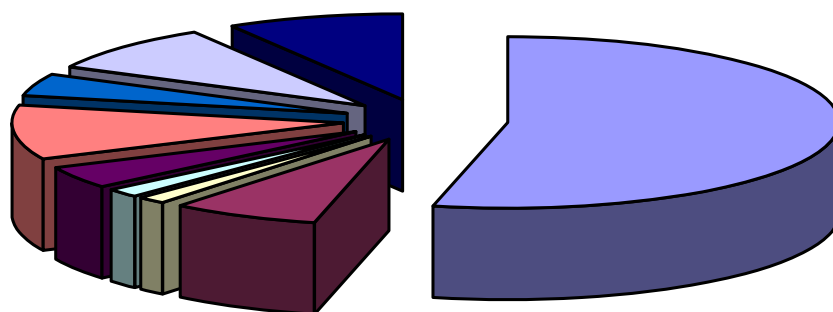
Za branou se nadýchnu blažené svobody a těším se na nadcházející víkend. V kapse mám poslední pozvánku na zítřka. Komu ji dát? Je to jasné, na autobusové zastávce mezi zaměstnanci vidím kolegyni, která přišla loni se synkem na dětskou bohoslužbu.

Ing. Jan Kočnar, kaplan Věznice Heřmanic

Zaměstnávání odsouzených ve Věznici Znojmo

zaměstnanost odsouzených ve Věznici Znojmo k 9. 3. 2007

- vnitřní režie
- AGD Jevišovice
- Pila Pavlice
- Ecolab
- ZnoPlast
- Běhařovice
- I. znojemská vinařská
- Setra Brno-Fruta
- Bohemia Bag

...před padesáti lety

Nedávno jsem se v brněnském bezpečnostním archivu probírala historickými materiály, které sem byly po ukončení činnosti věznice v padesátých letech minulého století odvezeny a dlouhou dobu drženy pod označením přísně tajné. A přišla jsem na zajímavá čísla.

Tak například při kontrole provedené dne 30. 4. 1951 ve Věznici Znojmo okresním prokurátorem zjistíme, že stav vězňů byl 382 osob. Z tohoto počtu bylo 289 pracujících, 91 z důvodu nemoci nebo stáří nebylo pracovním zařazeno a ve státní nemocnici v Brně na vězeňském oddělení byly umístěny dvě osoby. V krejčovské dílně bylo zaměstnáno 35 vězeňkyň, které šily komisi prádlo a prádlo pro ústřední sklad SVS. Ve druhé krejčovské dílně bylo při výrobě stanových dílců zaměstnáno 71 odsouzených žen. V nové dílně na výrobu kožených tašek pracovalo deset žen, v pletářské dílně pro národní podnik 16, v prádelně na praní ústavního prádla a praní pro vojenskou posádku a oddíl SNB 14 žen. V národním podniku Znojma při zpracování zeleniny bylo v té době zřízeno pracovní oddělení pro 15 odsouzených žen. Ostatní vězeňkyň se sníženou pracovní schopností byly zaměstnány drněním peří, opravou pytlů, v ústavní zahradě a drobnými pracemi na ústavním dvoře.

...a dnes

V současné době si ve znojemské věznici trest odnětí svobody odpykávají muži. Počet odsouzených se ve srovnání se stavem z padesátých let podstatně snížil na přibližně 210. Zaměstnanost je vzhledem k možnostem věznice na dobré úrovni. Celkem je zaměstnáno 86 odsouzených, z toho 37 ve vnitřní režii a 49 pracuje pro cizí subjekty.

Věznice Znojmo nemá problém se zaměstnaností odsouzených, protože zájem cizích subjektů je velký. V současné době odsouzené zaměstnávají firmy AGD Jevišovice, která patří ke stálým zaměstnavatelům, Běhařovice-transformátory, ZnoPlast Znojmo, I. znojemská vinařská, Ecolab a jedním z posledních zaměstnavatelů, kteří uzavřeli s věznicí smlouvu o zaměstnávání odsouzených, je firma Bohemia Bag Oblekovice. Jedná se o pomocné práce v zemědělství, pomocné stavební práce, práce při zpracování drůbeže a práce úklidové.

Vzhledem k tomu, že v loňském roce byla přímo v areálu věznice dostavěna víceúčelová hala, plánuje se využití této haly pro zaměstnávání odsouzených, kteří nemohou opustit věznici. Podle možností věznice a požadavků cizích subjektů se bude počet zaměstnaných odsouzených i nadále zvyšovat.

Porovnávat výkon trestu s padesátiletým odstupem je velmi zajímavé. Na archivních stránkách je zřetelně viditelná tehdejší složitá situace, která nebyla jen v českých věznicích, ale i za jejich zdmi.

*Ludmila Kurdíková
(Čerpáno z mater. Bezpečnostního archivu Brno)*

Práce i pro vězně v ostraze

KUŘIM • Jednou z priorit vězeňské služby je dosáhnout co možno nejvyšší zaměstnanosti odsouzených osob. Věznice Kuřim proto hledá nové výrobní prostory, kde by mohli pracovat i vězni zařazení do věznice s ostrahou. Koncem léta minulého roku byla zahájena přestavba objektu bývalé uhelny, kde bylo vloženo celé nadzemní patro. Tím byly navýšeny výrobní prostory věznice o 150 m² a rozšířila se nabídka pracovního využití odsouzených. Stavba byla dokončena podle plánu začátkem prosince 2006. Výroba je zajištěna.

(mn)

VŠEHRDY • Z průměrného počtu 511 práce-schopných vězňů bylo v průběhu roku 2006 ve Věznici Všehrdy zaměstnáno přibližně 200 odsouzených na 16 pracovištích včetně školského vzdělávacího střediska. Z důvodu nízké odměny pro odsouzené byla jednomu ze subjektů poskytujících pracovní příležitosti smlouva vypovězena. Výběr vhodných odsouzených pro udělení volného pohybu mimo věznici se v souvislosti s přehodnocením některých bezpečnostních kritérií upravených v nařízení generálního ředitele v roce 2006 zúžil. Vyřazení nevhodných odsouzených z vnějších pracovišť mělo dopad jak na procento zaměstnanosti věznic, tak i na schopnost věznice splnit smluvní požadavky zaměstnavatelů na doplnění všech pracovišť, proto byly vypovězeny méně výhodné smlouvy se třemi zaměstnavateli. Tím došlo ke snížení zaměstnanosti odsouzených až na 38,28 %.

Věznice se rozhodla jít novou cestou, a to cestou maximálního využití všech vhodných výrobních prostor uvnitř věznice. Dva zaměstnavatelé již projevíli zájem o pronájem další části výrobní haly a uvolněné kapacity v budově skladů. Zde by mělo být zaměstnáno 30 odsouzených zařazených do výkonu trestu s dohledem, čímž by ubylo i riziko styku mezi odsouzenými zařazenými v typu s dohledem a s dozorem.

Celkem 76 odsouzených je zaměstnáno na pracovišti firmy Minoret, se kterou věznice v lednu 2007 uzavřela smlouvu o pronájmu poloviny výrobní haly. Jedná se o ruční práci v úkole, ke které není zapotřebí mnoho pracovního náčiní. Odsouzení ve dvou směnách po čtyřech hodinách vyrábějí z dovezeného polotovaru drátěnky na nádoby. Z hlediska kvality a výkonu práce jsou kratší směny účelnější, neboť pro některé odsouzené je toto zaměstnání prvním v životě. Hodinová norma výroby je 140 drátének po 20 haléřích za kus. Někteří odsouzení se této normě již přiblížili a dva z nich již dokázali, že se dá i překročit.

I navzdory občasnému odmítnutím práce u soukromého subjektu se procento zaměstnanosti odsouzených nyní pohybuje okolo 54 % a má vzestupnou tendenci.

Bronislava Vetešníková

Nové pracovní příležitosti pro odsouzené

Odsouzení při výrobě drátének

Sedm nových kuchařů

ZNOJMO • Sedm z původně devíti odsouzených (dva byli z kázeňských důvodů vyřazení) úspěšně dokončilo v únoru ve znojemské věznici šestiměsíční kuchařský kurz pro odsouzené. Kurz zpočátku nebyl akreditován ministerstvem školství, ale později se v jeho průběhu podařilo akreditaci získat. Odsouzení tak mohou svou rekvalifikaci uplatnit i v civilním zaměstnání po ukončení VTOS. Kurz probíhal pod odborným vedením zaměstnanců proviantního referátu a specialistů oddělení výkonu vazby a trestu a byl zakončen zkouškami před odbornou komisí. Nejlepší frekventant byl odměněn knihou. Od poloviny března se připravují další kuchaři.

Kuchařské kurzy ve Znojmě se pořádají již několik let. Vzhledem k dobrým výsledkům a pozitivním ohlasům v rámci vězeňské služby chce znojemská věznice v těchto kurzech i nadále pokračovat.

Ludmila Kurdíková

Šance pro propuštěné vězně

BĚLUŠICE • V loňském roce bylo ve Věznici Bělušice zapojeno 20 odsouzených v průměrném věku 33 let do projektu Šance. Motivační program s nimi prováděla regionální koordinátorka Mgr. Malá. V rámci rekvalifikace absolvovalo šest odsouzených kurz na obsluhu vysokozdvížného vozíku, dalších šest se zúčastnilo kurzu práce na počítači. Odsouzení byli zapojeni do kurzu komunikačních dovedností, kurzu právního minima a vyslechli přednášku o pracovních podmínkách v EU a mj. jim byla nabídnuta možnost získat po odpykání trestu zaměstnání v ČKD.

Projekt Šance nabízí ucelený reintegrační program pro osoby před propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody i po něm a vede k minimalizování rizik opakované trestné činnosti pachatelů a k větší odpovědnosti. V současné době je realizován ve třech věznicích, a sice v Bělušicích, Jiřicích a Novém Sedle, a je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. Partnery projektu je Sdružení pro probaci a mediaci v justici, Vězeňská služba ČR, Armáda spásy, Probační a mediační služba ČR, Střední škola technická Most, Regionální středisko výchovy a vzdělávání, Mosty – sociálně psychologické centrum, ČHV, Úřad práce Most a Občanská poradna Nymburk.

Petr Maňaska

„Moje cesta

NOVÉ SEDLO • Ing. Jindřiška Riedlová téměř rok externě pracovala se skupinou odsouzených ve specializovaném oddělení výkonu trestu pro odsouzené s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním psychotropních látek ve Věznici Nové Sedlo. Pod jejím vedením vznikla řada pěkných výtvarných prací, které jsme vystavovali na výstavě v Křížově vile v Žatci v červnu 2006. Některé z nich zdobí prostory věznice.

Letos v únoru ing. Riedlová uspořádala další výstavu obrazů s názvem Moje cesta s drogou, kterou mohou návštěvníci navštívit až do dubna v prostorách jídelny elektrárny Tušimice. Práce namalovali odsouzení, kteří mají zkušenosti s drogou a které droga dostala do vězení. Jsou

to mladí lidé ve věku od 21 do 26 let s délkou trestu převážně od pěti do dvou let.

Všechny vystavené práce jsou malby na velkém formátu 50x70 cm. Většina prací je malována suchými křídami, některé mastnými pastely a najdeme i malbu temperou. Třebaže to nejsou „hotová umělecká díla“, jsou vždy malou analýzou složité životní situace. Co obrázek, to lidský osud. Práce jsou velice rozdílné a emotivní. Autoři pomocí malby hledají, a z obrázků to přímo vyzařuje, způsob, jak sami sobě porozumět, jak se orientovat ve svém životě, jak si stanovit smysluplné priority a životní cíle. Při pohledu na výtvarná díla divák vidí, kam až se dá dojít a jak strašně černá je jejich cesta,

s drogou“

i když v některých případech dočasně i velice barevná. Některí autoři svou naději na uzdravení vnímají, někteří bohužel návrat nevidí.

Npor. Mgr. Alžběta Nováková, zástupkyně vedoucího oddělení výkonu trestu

Obraz z keramické hlíny

Obraz malovaný suchými křídami

Obraz malovaný suchými křídami

Studenti navštívili věznici

KARVINÁ • Skupina 27 studentů 4. ročníku střední odborné školy studijního oboru Ochrana osob a majetku v Karviné, kterou doprovázel pedagog školy JUDr. Svoboda, navštívila 9. března karvinskou věznici.

Problematiku vězeňství v ČR, specifiku Věznice Karviná, hlavní úkoly oddělení vězeňské a justiční stráže a výkonu trestu jim poutavě přiblížili mjr. Bc. Feber a mjr. PaedDr. Kubičková.

Vzhledem k tomu, že studenti projevíli zájem o službu ve VS ČR, vedoucí personálního oddělení studentům zodpověděla jejich dotazy a upřesnila některá ustanovení zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů č. 361/2003 Sb.

Po prohlídce vybraných prostor věznice byla pro ně připravena ukázka výstroje zásahové jednotky pod jednotným velením a vysvětleno používání zákonných donucovacích prostředků.

Marcela Struhalová

Koncert v kapli

Hudební skupina

LIBEREC • Kaple liberecké vazební věznice posloužila první únorové úterý nově vzniklému hudebnímu tělesu k jeho prvnímu koncertu. Trojice odsouzených zařazených do věznice s dozorem totiž začala pod vedením speciální pedagožky společně cvičit teprve v polovině ledna, a i když nechtěli přípravu svého vystoupení uspěchat, blíží se termíny soudních jednání o podmíněném propuštění jim poskytly na přípravu pouze několik týdnů.

Přesto se jim podařilo dát dohromady zhruba hodinový program tradičních romských písní i hitů české pop-music, který do kaple přilákal více než čtyřicet jejich spoluvězňů. Většina posluchačů nejen že odcházela velmi spokojena, ale našli se i možní budoucí následovníci prvních libereckých vězeňských hudebníků, takže nástroje po jejich odchodu nezůstanou osiřelé a hudební kroužek se jako aktivita programu zacházení brzy objeví i v nabídce pro odsouzené ve věznici s ostrahou.

Mgr. Šárka Jeníčková, speciální pedagog

Besedy se školáky pokračují

BĚLUŠICE • S trochou nadsázky by se dalo říct, že v bělušické věznici si děti podávají dveře. Loni zde bylo dvanáct skupin žáků ze základních a středních škol v Praze, Lounech, Bělíně a Mostu, zavítalo sem i sedm klientů uzavřeného režimového oddělení výchovného ústavu Boletice. Letos v únoru tu byli žáci ze základní školy v Praze 11, pět skupin má již návštěvu naplánovanou a v průběhu roku přijdou další. Ale nechodí sem za trest. Právě naopak. Důvodem jejich návštěv je to, aby se za mříže nikdy nedostali.

Věznice Bělušice pro ně ve spolupráci s občanským sdružením pro prevenci kriminality PRAK pořádá besedy, které by jim měly pomoci uvědomit si, jak snadné je pro mladého člověka dostat se na šikmou plochu. Součástí besed jsou ukázky výstroje a výzbroje příslušníků vězeňské služby či práce psavodů se služebním psem a prohlídka eskortního vozidla. Reakce dětí i jejich pedagogických pracovníků jsou pozitivní. Zdá se, že tento projekt, který vede Eva Carbolová z o. s. Prak, významně přispívá k prevenci kriminality mládeže.

Petr Maňaska

Vyrobili dětem hračky

RÝNOVICE • Nejen s hlínou, ale i se dřevem se učí pracovat rýnovičtí vězni. V malé dílničce, která je součástí specializovaného oddělení pro drogově závislé, vznikají pod vedením vychovatele-terapeuta Martina Laurina jako součást ergoterapie dřevěné hračky. Největší motivací je pro vězně vědomí, že dětem, pro které je vyrobili, udělají radost.

Stalo se již tradicí, že každý rok putují nejhezčí výrobky do některé z mateřských škol. Začátkem února zaměstnanci věznice přivezli dětem z Mateřské školky v Rádle dřevěné hodiny, skládačky a oblíbené pejsky na kolečkách. A přidali jim i keramické pokladničky a obrázky pohádkového Rumcajse.

Bc. Monika Králová

Věznice má ve městě dobré jméno

ZNOJMO • Znojemská věznice dělá maximum pro to, aby její přítomnost ve městě byla pro veřejnost přínosem.

Ve spolupráci s Jihomoravským muzeem ve Znojmě byla uspořádána výstava obrazů a plastik odsouzených, která se setkala s velkým ohlasem.

V současné době se ve věznici připravuje hudební skupina, která hodlá navázat na činnost své předchůdkyně a znovu začít vystupovat pro znojemskou charitu, dětský domov, Ústav sociální péče Břežany, Stacionář sv. Damiána na Hradišti a na dalších místech. V prosinci loňského roku si

odsouzení nastudovali představení pro děti k Vánocům. Vystoupili s ním jako každoročně v dětském domově a ve stacionáři pro mentálně postižené na Hradišti.

Tradicí se již staly exkurze studentů Policejní akademie Brno a Jihlava do věznice, kteří mají zájem dozvědět se více o tom, jak vypadá život za mřížemi. Znojemskou věznici si v loňském roce přišli prohlédnout i studenti Střední zdravotnické školy Znojmo. Věznice nabízí pomoc i studentům, kteří se přímo při svém studiu zabývají problematikou vězeňství nebo souvisejícími obory, jako je psychologie, pedagogika a sociální práce. Tito studenti se pravidelně obracejí na vedení věznice o umožnění odborných stáží. Na kvalitě jejich odborných prací mají velký podíl i specialisté oddělení VVaVT.

V letošním roce se připravuje oslava 10. výročí zahájení provozu věznice. Doprovodné akce k tomuto výročí budou jistě velmi vhodnou příležitostí k prezentaci věznice na veřejnosti a záleží jenom na zaměstnancích věznice, zda ji využije tak, aby pohled obyvatel Znojma na věznici a vězeňskou službu byl příznivý.

Ludmila Kurdíková

Zajímavosti

Veselí vězni

Indie • Doktor Madan Kataria vysledoval, že se imunitní systém jeho pacientů rapidně zlepšuje, když se smějí. V mumbajských věznicích proto začal vyučovat „smích jen tak“. Od té doby jsou pryč zdejší vězni mnohem veselejší a optimističtější.

Kataria dokonce lekce rozdělil na jednotlivé smíchy, takže po dvaceti minutách silného hihí je srdce stimulováno ještě silnějším chacha, následuje jemné hihňání, po kterém opět silné haha, tichý smích a nakonec se s jemným úsměskem na tváři vězni rozejdou v příjemném rozpoložení do svých cel.

Vězeňkyně na molu

Itálie • Na týdnů přehlídek nejnovějších avantgardních módních kreací pro jaro a léto 2007 se v Miláně se svou tvorbou koncem minulého roku představily také čtyři vězeňkyně. Kvůli povaze trestné činnosti, za kterou si odpykávaly trest, zastupovaly čtveřici jen dvě amatérské manekýny: jedna byla krátce předtím propuštěna, druhou na přehlídce střežili dva policisté. Obě se staly královnami večera. Jejich kolekce nazvaná *Móda za mřížemi* se vyznačovala širokými černými pruhy; volná a pohodlná pyžama s pruhy v barvě khaki a šedé připomínala starodávné vězeňské tuniky; na kompletech se znovu střídaly horizontální a vertikální pruhy. Kolekce se bude prodávat v butikích v celé Itálii a projekt by se mohl rozšířit i na další věznice.

„Vycházíme z principu, že pobyt ve věznici má mít nějaký užitek,“ uvedl ředitel věznice V. Raineri, který sám nosí kravatu z tvrdě dílny svých chovanečků. „Součástí projektu byla i výuka. Jestliže lidé odcházejí z věznice s nějakými znalostmi a profesionálními dovednostmi, je mnohem pravděpodobnější, že se k nám již nevrátí,“ zdůraznil.

Speciální matrace

Evropa • Francie, Německo, Velká Británie či Rakousko mají uzákoněnou povinnost vybavovat věznice, domovy mládeže, domovy důchodců, nemocnice a některé další ubytovny s rizikem požáru samozhášitelnými matracemi a textiliiemi.

I u nás jsou dostupné plnicí i potahové materiály na výrobu plně samozhášitelných matrací i lůžkovin, které navíc při zapálení neuvolňují kouřové a otravné zplodiny. Pro matrace jsou to speciální samozhášitelné polyuretanové pěny a kypřicí rouna a potahy ze speciálních nehořlavých polyesterových vláken.

Trestanec pokořil supervězení

Jihoafrická republika • Za 36 let existence jihoafrické věznice pro nebezpečné kriminálníky z ní nikdo neutekl. Až loni na podzim. Jak se muž po vzoru známého iluzionisty dokázal zbavit okovů, je záhada. Zdá se však, že musel mít komplice uvnitř vězení, možná i mezi personálem. O útěk z vězení se však Matheo nepokusil poprvé. V dubnu 2005 zmizel z cely předběžného zadržení.

POSTŘE

Začátkem letošního února byli vedoucí Šeflem pozváni kolegy z nizozemské věznice 1999 a od té doby se každoročně konají zkušenou do Plzně, druhý týden jedou

Při poslední návštěvě jsme byli seznámeni s provozem věznic Zwolle a Norgerhaven a prohlédli jsme si též vězeňský komplex Veenhuizen, vězeňské muzeum a výrobní prostory cateringové firmy Koelvers Catering.

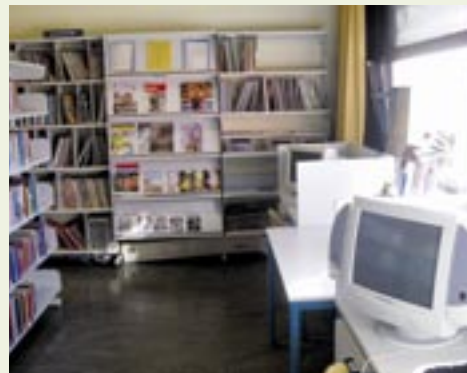
Nizozemský systém vězeňství se od našeho poněkud liší. Věznice jsou řízeny v rámci jednotlivých regionů. V čele regionu stojí regionální ředitel, kterému jsou podřízeni ředitelé věznic. Regionální ředitel je přímo odpovědný generálnímu řediteli, kterého jmenuje ministr.

Až do nedávné doby nemělo nizozemské vězeňství problémy s ubytovací kapacitou a odsouzení byli na celách ubytováni po jednom. Vzhledem ke značnému nárůstu počtu vězňů osob v posledních třech letech se však potýkají s ubytovací kapacitou i zde. Tento problém byl před dvěma lety projednáván v nizozemském parlamentu a byl přijat zákon upravující počet odsouzených na celách. Podle tohoto zákona mohou být na celách ubytováni až dva odsouzení, a to v rámci každé věznice v maximálně 30 % cel.

Pokud vězni mají finanční prostředky, mohou si od věznice pronajmout na celý televizi, ledničku, kávovar, mikrovlnnou troubu – to vše za 2,50 € za týden. Vězni mohou v době vycházek libovolně telefonovat z telefonních automatů, pokud nemají soudem nařízeno jinak. Svůj volný čas mohou trávit na četných sportovištích, mají k dispozici fitnesscentra, fotbalová a tenisová hřiště, knihovnu apod. Zapojení do volnočasových aktivit není povinné.

Velký důraz je kladen na zaměstnávání odsouzených. Ve velké míře se jedná o pracoviště s lehkou manuální činností, vězni šijí koberečky do aut, ochranné sítě na tenisové kurty, kompletují jednoduché kuchyňské potřeby. Ve věznici Zwolle je výrobní hala, kde se vyrábějí produkty z ne-rezu (rohože, součásti do lodí, zahradní nábytek), a to ve velkých i malých sériích. Zajímavé je zapojení odsouzených žen na pracovišti callcentra – nabízejí zákazníkům (náhodně vybíraným účastníkům veřejné telefonní sítě) produkty zadavatelské firmy. Odsouzené samozřejmě neznají číslo volaného a ani potenciální zákazník se nedozví, že je osloven odsouzenými.

Pokud se podíváme na nizozemské věznice z bezpečnostního hlediska, je zřejmé, že je v nich upřednostňováno technické zabezpečení oproti živé síle. Stanoviště vstupu do věznice ve Zwolle funguje zároveň i jako místnost operačního střediska. Vlastní vstup do věznice je vybaven obdobně jako u nás RTG přístrojem a detekčním rámem. Uvnitř věznice je většina průchodů ovládána dálkově elektronicky a je pod kamerovým stře-

Knihovna

žením. Vstup do některých sekcí věznice je otevírán na dálku právě ze stanoviště operačního střediska. U každého takového průchodu je instalována kamera, jejíž pomocí jsou identifikovány vstupující osoby. Součástí systému je přibližně 200 digitálních IP kamer, které má všechny operátor k dispozici.

Vnitřní oplocení je tvořeno pět metrů vysokým plotem ze silného pletiva a vnější šestimetrou betonovou hladkou zdí.

Výcházkový dvůr

HY Z NIZOZEMSKA

ci pracovníci plzeňské věznice v čele s jejím ředitelem vrchním radou plk. Bc. Pavlem Zwole na návštěvu tamních věznic. Naše partnerské vztahy byly navázány již v roce dvoutýdenní pracovní setkání. Jeden týden přijíždějí pracovníci nizozemských věznic na zaměstnanci plzeňské věznice na studijní pobyt do Nizozemska.

Ředitel věznice Bert van Rykom (vlevo) s ředitelem Věznice Plzeň plk. Bc. Pavlem Šeflem

signál v případě, že se zaměstnanec ocitne ve vodorovné poloze. Pro přivolávání pomoci tedy není nutné hledat tíšňový hlásič, systém přivolá pomoc sám.

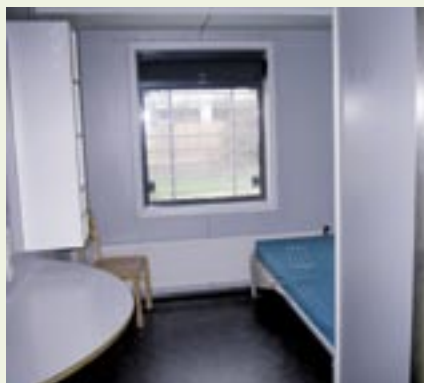
Veškeré eskorty vězněných osob zajišťuje samostatná složka vězeňské služby, která však není součástí žádné věznice, ale má stanoviště na dvou místech v Nizozemsku.

Služební kynologie je na nizozemské poměry paradoxně využívána velmi zřídka, a zřejmě i proto nejsou nacházeny téměř žádné drogy. Ve věznicích nejsou používány žádné střelné zbraně. Výzbroj zásahové jednotky je přizpůsobena na zákroky uvnitř malých cel. Pro tyto zákroky se osvědčily menší kulaté proutěné štíty. Další prvky výzbroje a výstroje jsou obdobné jako výstroj našich příslušníků zařazených pro eskorty s nebezpečnými vězni.

Za zmínku také stojí skutečnost, že většina věznic v Nizozemsku nemá vlastní kuchyni. Stravu pro vězněné osoby zajišťuje nákupem hotových výrobků. Jedná se o chlazenou stravu balenou v plastových dělených miskách, která je připravována specializovanými firmami. Jednou z nich je firma Koelvers Catering v Eindhoven, která dodává chlazenou stravu pro 28 nizozemských věznic. Chlazená strava, která prochází procesem pasterizace, má minimální trvanlivost čtyři týdny a splňuje všechny požadavky kladené na stravu pro vězně. Firma Koelvers Catering připravuje jak základní stravu, tak i stravu dietní a pro strážníky se speciálními stravovacími zvyklostmi (strava muslimská, vegetariánská apod.)

I přes rozdílné pojetí nizozemského systému vězeňství jsme si přivezli mnoho podnětných postřehů k možnému využití v naší práci. Jedním z dobrých nápadů je vyznačení počtu osob na jednotlivých celách v dolní polovině celových dveří, aby v případě požáru, kdy dojde k okamžitému zakouření horních částí chodeb, bylo okamžité zřejmé, kolik vězňů se na cele nachází. Osvědčenou ochrannou pomůckou, kterou příslušníci používají při zákroku, je ochranná celoobličejová helma, která je nasazena vězni po spoutání, chrání ho před úrazem hlavy a zároveň eliminuje možnost poranění zasahujícího příslušníka vězněm.

Věříme, že tato spolupráce bude pokračovat i v následujících letech a přinese oběma stranám mnoho pozitivních poznatků k využití v obou systémech vězeňství.

Jana Bartošová

Jednolůžková cela

V pletivu a v zemi mezi pletivem a zdí jsou osazena po celém obvodu detekční ořesová čidla. Nejsou používány žádné optické ani infradetekční systémy. Také není využívána žádná lidská síla pro přímé střežení oplocení. Celé střežící zařízení je plně automatické s vlastní nastavenou hierarchií priorit. V případě narušení systému je událost ihned i s obrazem signalizována na operační středisko a k místu narušení je vysílána obdoba naší strážní a zásahové hlídky.

Každý ze zaměstnanců má na svém opasku miniaturní zařízení – detekci polohy –, které vyše

Zajímavosti

Propuštění na svobodu o půl roku dříve

USA • V USA panel státního senátu podpořil založení zvláštního programu pro vězně, který by se zabýval přenosem orgánů a tkání. Zákonodárci by jej chtěli podpořit tím způsobem, že by se zkrátily doby ve věznici takovému vězni, který by dobrovolně daroval nějaký tělesný orgán nebo kostní dřev. Návrh byl zatím schválen podvýborem státní vězeňské správy, takže vězni budou informováni o transplantaci orgánů, jejich důležitosti i možnosti dobrovolně některý orgán darovat. Diskuse o návrhu zákona byla odložena, aby bylo možné zjistit, zda by se nový zákon nedostal do konfliktu s federálními zákony. Ty považují za ilegální takové situace, kdy se dává dárci za jeho dar „něco hodnotného“. Otázka je, zda by se zkrácení doby věznění dalo považovat za ono „něco hodnotného“. Podle návrhu by za lékařský výkon při přenosu orgánu z vězně na pacienta a případně za přesčasové hodiny vězeňským dozorcům platil příjemce orgánu, a to buď sám, nebo za přispění dobročinných organizací. Státní úřady by rozhodovaly o tom, kteří vězni mohou orgány darovat.

Návrh na nový zákon podal demokratický senátor R. Anderson, a to proto, aby přestali v Jižní Karolině umírat lidé na ledvinové choroby pouze z toho důvodu, že se nemohou dočkat transplantace zdravé ledviny. Republikánský senátor J. Hawkins prohlásil, že si všichni zúčastnění na tomto návrhu přejí, aby bylo jejich úsilí úspěšné a současně v souladu se zákony, takže by nakonec nemusel nikdo jít za své záslužné úsilí do vězení. Mary Jo Caglová, vedoucí zdravotnice Zdravotního systému Bon Secours St. Francis v Greenville, naléhala na senátory, aby našli takovou odměnu za tělesné orgány, která by byla „přípustná“. Dodala, že je opravdu kritický nedostatek kostní dřevě. Melissa Blevinsová, ředitelka organizace Donate Life South Karolina, ale poznamenala, že jakákoli hodnotná pobídka k dárctví by porušovala zákon a samotné principy dárctví: „Přejeme si uchovat dárctví jako skutečný altruistický čin.“ Ředitel ministerstva pro nápravná zařízení J. Ozmint se domnívá, že by vězni darovali orgány i bez hmotné pobídky. Řekl, že jsou mezi nimi lidé, kteří by darovali svůj orgán dítěti, které by bez něho mohlo zemřít. Dodal, že jsou zde také lidé odsouzení na doživotí a ti stejně vědí, že ve vězení zemřou.

Druhého dne na tuto zprávu zareagovaly kanadské noviny. The Ottawa Citizen nazval návrh „groteskním nápadem“. Argumentoval tím, že když je něčí svoboda omezena, děje se to proto, aby byl viník potrestán a rehabilitován a současně aby mu bylo zabráněno škodit společnosti a aby to odrazovalo případně jiné narušovatele zákona. Stát nemůže používat svobodu, aby jí někoho odměňoval. List dále píše, že některé státy, zejména totalitní, používají vězení k tomu, aby kontrolovaly lidi a manipulovaly s nimi. Přeměnit vězení na střediska pro odběr tělesných orgánů pro transplantaci není tím, co bychom očekávali od vyspělé demokracie. Darování orgánů je ušlechtilé a potřebné, ale musí být založeno na svobodné vůli. Kdyby byl uvedený návrh zákona přijat, vytvořil by perversní pobídku pro každého zaměstnance v justičním systému. Vytvořil by důvody pro věznění lidí a pro dlouhodobé rozsudky, což by je nutilo k tomu, aby se vzdávali svých tělesných orgánů.

(Čerpáno z domácích i zahraničních médií.)

Výroční kaplanská porada

V polovině února se v Zotavovně VS ČR Na Květnici sešli kaplani vězeňské služby ke své výroční poradě. Již tradičně byl zájem velký; nejen kvůli možnosti setkání a výměny zkušeností, ale i vzhledem k aktuálnímu tématu. Po zahraničních zkušenostech jsme si uvědomili, že kaplanská služba má v sobě skryté možnosti, které zatím využíváme nedostatečně, jednak proto, že jde o novinku v našem historickém prostoru, a rovněž i z obav, abychom příliš nepřekračovali svůj stín. Standardně se chápe duchovní služba stroze jako aplikace svobody náboženského vyznání. Ve skutečnosti ovšem jde o daleko širší komplex možností, souvisejících s poznanou „technologíí vztahu k lidem“ (výraz JUDr. Jaroslava Bureše po návštěvě Ekumenické rady církví), vypěstovanou praxí nejméně dvoutisíciletou. V zahraničí je tato „technologie“ dosti ceněna, a to i navzdory značně kritickým tónům ve vztahu ke klasickým církvím. U nás s sebou vláčíme – vzhledem k prožití minulosti – náruči tradičních předsudků a obav, řadu antipatií a výhrad, mnohdy zbytečných.

Téma znělo: „Role prostředníka“ a šlo o mediaci ve výkonu trestu. Tedy o zákonem umožněnou praxi, v níž má jít o sblížení do té doby antagonistických pozic pachatelů trestných činů a jejich obětí, resp. pozůstalých po oběti či osob spáchaným trestným činem jinak postižených. Terén u nás je naprosto neprobádaný a první vlašťovky létají ve snahách spolupráce probační a mediační služby s naší vězeňskou službou. Duchovní mají podle mého názoru v takovém terénu rovněž svůj vlastní palouček: vlastně se už dávno ve své pastorační praxi snaží o to, aby dopady lidské špatnosti do životů druhých nebyly katastrofální nebo aby se ještě větší katastrofě, která by potenciálně hrozila, mohlo předejít. Kaplanům není vzdálená role prostředníka. Vlastně celá křesťanská církevní nauka je postavena na skutečnosti smíření, které se odehrává díky Zprostředkovateli, Mediátorovi, který boží rozdělovací hranice a navazuje komunikační vlákénka, vlákna, proudy. Mají-li tito pracovníci nástroje, měli by je využít a bránit je před zneužitím.

Po výmluvné kazuistice následovala velice poutavá část programu, v níž se redaktorka České televize Jana Lorencová svěřila se svou trpělivou snahou o působení na jednoho doživotně odsouzeného vězně. V této části porady znělo téma vyostřené: mediace kontra medializace – a rozhovor nebyl příliš nakloněný medializaci, která často jako by ničila to, co mravenčí snaha vybudovala. Nicméně i tato chvíle byla velkým poučením o tom, že se nejen kaplani snaží působit na klienty, ale že takových osobností je víc – a působí často bez náboženských praktik svou lidskou hloubkou a angažovaností.

Ostatně to vyplynulo i z vystoupení vedoucí psychologického pracoviště GR VS ČR PhDr. Evy Biedermannové, která svou prezentací přítomné zasvětila do teoretických základů mediace na rovině programů narovnání i do praktických příkladů mediační aplikace, jak probíhá např. ve Velké Británii.

Překvapením pro účastníky porady byla i přítomnost vrchního státního rady generálmajora PhDr. Ludka Kuly, generálního ředitele VS ČR. A nejen jeho přítomnost, ale i ochota k rozhovoru, v němž ho zajímaly praktické otázky kaplanského fungování, možné problémy při jejich službě a způsoby jejich řešení. Spolu se svým 1. náměstkem, vrchním státním radou plk. PhDr. Zdeňkem Kreuzziegerem, ujistili přítomné, že kaplanská služba včetně dobrovolné Vězeňské duchovenské péče patří k vězeňské službě integrálně a že je to jistě v mnohých ohledech patrné z uznání, které duchovní služba požívá. Nelze vyloučit drobné komplikace, které jsou však spíš projevem „zdraví“, neboť bez omylu se neobejde žádné lidské společenství, nemá-li být pouze formální. Některá nepochopení vyplývají z nedostatečných vědomostí části zaměstnanců VS a je úkolem kaplanů, jak zdůraznil dr. Kreuzzieger, aby správné informace i z oblasti duchovní služby s podporou orgánů VS doplňovali.

Byla-li řeč o překvapení účastníků porady, pak si troufám říci, že i zastupci vedení GR VS ČR, pan generál se svým náměstkem, byli překvapeni převážně kladným hodnocením ze strany kaplanů: nikdo si tehdy příliš nestěžoval... Vypadá to jako podbízivá informace, ale přítomní potvrdí, ono to tak fakt bylo!

Mgr. Bohdan Pivoňka, hlavní kaplan VS ČR

Biskup navštívil Věznici Karviná

KARVINÁ • Biskup Slezské církve evangelické augsburského vyznání Mgr. Stanislav Piętak, Ph.D., navštívil 7. března Věznici Karviná, aby se seznámil s činností duchovenské péče poskytované odsouzeným. Vedení věznice nabídl zajímavý projekt vzdělávání pro odsouzené a požádal ředitele věznice, aby pověřil zaměstnance věznice, který by představil činnost karvinských vězeňských kaplanů na připravované církevní konferenci. Během své návštěvy si prohlédl specializované oddělení pro imobilní odsouzené a promluvil s odsouzenými na ubytovnách.

Marcela Struhalová

Mgr. Stanislav Piętak, Ph.D., je českým luterským biskupem, teologem a pedagogem.

V letech 1967–1971 vystudoval teologii na Evangelické bohoslovecké fakultě v Bratislavě a Křesťanské teologické akademii ve Varšavě. Od roku 1973 působí v duchovenské službě Slezské církve evangelické augsburského vyznání (SCEAV). Je činný též na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity, kde stál v čele katedry křesťanské výchovy od roku 1993 až do začlenění uvedené katedry do katedry společenských věd. Od roku 2005 zastává též funkci prezidenta Základní církevní školy v Třinci, která navazuje na činnost křesťanských tříd na Fakultní ZŠ v Třinci (1994–2003). V listopadu 2006 byl synodem SCEAV zvolen biskupem.

Biskup Piętak (uprostřed) v doprovodu ředitele Věznice Karviná plk. JUDr. Jána Lazára a jeho služební zástupkyně pplk. PhDr. Radomíry Dlouhé při prohlídce zdravotního střediska

SCEAV je největší luterskou církví v ČR. Působí zejména na Těšínsku v Moravskoslezském kraji a sdružuje věřící české i polské národnosti. Součástí SCEAV je Slezská diakonie, která využívá v rámci zajišťování poskytovaných služeb a aktivit vícezdrojové financování, čerpá například ze Strukturálních fondů Evropské unie, Iniciativy Společenství a Phare.

Kartáč, Komenský, Ježek a bohoslužby. Jak se to rýmuje?

VALDICE • Původní název obce Valdice u Jičína zněl Valdice Kartouzské. V bývalém kartuziánském klášteře, od něhož je odvozena dnes již nepoužívaná část jména obce, je umístěna věznice, slangově nazývaná *Kartáč*.

Biskup Jednoty bratrské Jan Ámos Komenský reformoval češtinu, s jejímiž pravidly míváme snad všichni občas problémy. Poměrně početná skupina valdických vězňů si to uvědomuje, a proto se každou sobotu dopoledne schází k „souboji“ s českou gramatikou.

Skladby geniálního hudebníka Jaroslava Ježka dodnes tvoří část repertoáru jazzových pianistů a muzikantů, nadaných supertalentem, jako třeba Jan-Matěj Rak, je hraje i na kytaru. O tom, že je to možné, se v sobotu 3. března 2007 přesvědčilo zhruba 30 posluchačů z řad valdických odsouzených. Již čtvrté vystoupení tohoto hudebníka ve Valdicích bylo součástí pravidelné sobotní *husitské bohoslužby*. Té se tentokrát zúčastnil i tajemník Husitské teologické fakulty UK dr. Libor Hádek, který dopoledne vedl hodinu češtiny.

Tak se to rýmuje. Kromě J.-M. Raka ve Valdicích již devětkrát vystoupil jeho otec, kytarový mág Štěpán Rak, s nímž osmkrát vystoupil i herec Alfréd Střejček. Vedle nich zde hráli i Wabi Daněk, Karel Diepold, Karel Vepřek, Josef Klíma, Pavel Půta, skupina Všechny devět a v sobotu 31. března již počtvrté přijel zazpívat Miloš Dvořáček.

Aleš Jaluška, husitský kaplan

Setkání duchovních

OSTRAVA • V závěru loňského roku se již tradičně sešli na pozvání ředitele ostravské vazební věznice plk. JUDr. Jana Hlislíka zástupci Armády spásy, Církve adventistů sedmého dne, Církve bratrské, Náboženské společnosti svědků Jehovových, za Církve římskokatolickou Sestry Dobrého pastýře Mary Dolores Saliba a Florinda Monteiro da Silva, heřmanický kaplan ing. Jan Kočnar a kaplan VV Ostrava Mgr. Emil Morav.

s konkrétními výsledky působení duchovních jednotlivých církví. Zástupci církví se rovněž seznámili se způsobem, jakým vazební věznice informuje vězněné osoby o možnostech využití duchovních služeb.

V závěru setkání zástupce ředitele vyjádřil naději, že spolupráce bude i nadále úspěšně pokračovat.

Marie Bílková

Smysl týmové práce kaplanů v rámci odborné činnosti

Úsilí Vězeňské služby České republiky se v rámci programu zacházení s odsouzenými soustředí na vzdělávací, zájmové a sportovní programy. Tyto programy však samy o sobě nemusí vždy účinně motivovat k upuštění od dalšího páčání trestné činnosti. Uvědomme si, že mnozí současní odsouzení v době páčání trestné činnosti sportovali, vzdělávali se či pracovali. Proto jsou do tohoto programu zahrnuti i preventivně výchovné a speciálně výchovné aktivity, které obsahují jak výchovné, tak i terapeutické prvky, z nichž některé jsou ověřené mnohaletou penitenciární praxí. Uvedme si příklady:

Terapie realitou W. Glassera byla již na konci šedesátých let dvacátého století prosazována zakladatelem Výzkumného ústavu penologického doc. PhDr. J. Čepelákem. Výhodou této terapeutické metody je za prvé skutečnost, že její účinnost byl ověřena dlouholetou praxí ve výchovných ústavech a později ve vězeňských systémech, a za druhé, že její uplatňování nemá být výlučným vlastnictvím hrstky školených specialistů – ale jak sám její zakladatel uvádí – „má být nezbytným předmetem zájmu každého, kdo se zabývá jedinci inklinujícími k delikvenci“ (Glasser, W., *Terapie realitou*).

Připomeňme si dále i zkušenosti Miltona E. Burglasse, jenž řídil rehabilitační program v jednom americkém vězení a uzavřel ho sérií pokusů, které zjevně prokázaly, že tzv. logoedukace v praxi (postavená na podněcování klientů k hledání smyslu života) vyvolává minimálně pozitivní reakce i u odsouzených s IQ nižším než 78. Berme v patrnost také zkušenosti získané při práci s mladistvými provinilci, které logoterapeutickou praxí získal Louis S. Barber, na jejichž základě potvrzuje, že touto metodou bylo dosaženo pouhé 17% recidivy při jinak zjištěné 40% recidivě (Frankl V. E., *Vůle ke smyslu*).

Je tedy neoddiskutovatelným faktem, že existují účinné postupy, které mohou u odsouzených z části a nebo zcela eliminovat jejich defektní životní styl. Můžeme si položit otázku, zda v tomto směru může nějakou účinnou praxí přispět i Vězeňská duchovenská služba.

Mnozí odsouzení jsou konfrontováni se svojí mravní nedokonalostí. Některí se s ní smířují a jiní s ní úspěšně i neúspěšně bojují. V mnohých vězních otázka vlastní mravní nedostatečnosti vede k otázce po transcenci (po Bohu), tedy po tom, co je zcela přesahuje. Často je to tedy náboženská zkušenost, která se stává významným motivačním mechanismem pro realizaci mravních norem, motivací pro výraznou změnu dosavadního způsobu života (A. Spisar). U těchto odsouzených – kterých je dle zjištění až 20 % – mohou vězeňští kaplani podpořit a upevnit jejich snahu o nový a dobrý způsob života, v kterém vyloučí veškeré kriminální tendence. Mnozí takto motivovaní odsouzení však nejsou schopni sami překonat určitou skepsi, která je vyvolána neschopností dostat všem mravním normám. Příčinou této neschopnosti jsou často fenomény, o kterých se v analytické psychologii hovoří jako o nevědomém obsahu odstěpených a autonomních komplexů (inferiorním – nemorálním obsahu našeho „já“), které C. G. Jung označil mytologickým pojmem „démon“. V rámci religiozity má tato personifikace problému charakter infernální reality způsobující například obseze (nutkavé tendence dělat něco nepatřičného). Díky tisícileté religiózní praxi však našťastí existují metody, kterými lze i tyto problémy účinně eliminovat. Obsese jsou léčeny tzv. antirhetickou metodou, jejíž účinnost je fenomenologicky potvrzena (A. Grün, 1995), jejíž popis přesahuje rámec tohoto článku.

O tom, že zmíněné metody fungují i v ČR, svědčí např. i „Hagioterapie“ (forma existenciální terapie, pracující jiným způsobem s biblickými příběhy), která je s úspěchem uplatňována MUDr. Prokopem Remešem u duševně nemocných pacientů v Psychiatrické léčebně Bohnice. Tato metoda je také součástí projektu kaplana pro práci s odsouzenými na specializovaném oddělení pro mentálně retardované vězně ve věznici Stráž pod Ralskem, a to právě v přímé konzultaci s Dr. Remešem. Můžeme tedy konstatovat, že činnost kaplanů VS ČR spočívá ve významném doplnění účinné praxe odborných zaměstnanců tam, kde standardní – výše uvedené metody – nestačí. Výlučností a nezastupitelností duchovenské péče nespočívá v oddělení se od práce odborných zaměstnanců VS ČR, ale naopak v týmové práci, která významně jejich práci doplňuje.

Bc. Martin Škoda, člen výkonného výboru VDP, metodický asist. hlavního kaplana a kaplan Věznice Stráž pod Ralskem

NA LYŽÍCH BYL NEJLEPŠÍ BARTŮŇEK

JÁCHYMOV • Ve sportovním areálu Biatlon se ve dnech 5.-9. února 2007 konal neoficiální 28. ročník Přeboru Vězeňské služby České republiky v lyžování. Letošního ročníku se zúčastnilo devět závodníků, 48 závodníků a hosté ze Slovenska.

Přeborníkem pro rok 2007 se stal pprap. Petr Bartůňek z Rýnovic, loňský a předloňský přeborník Ladislav Kubeček z Odolova vybojoval druhé místo. Své třetí místo z roku 2006 obhájil Pavel Pour z Valdce. Své prvenství obhájila i pprap. Eva Uhrová z Horního Slavkova, stříbrnou medaili si odnesla nstrm. Eva Kocourková z Valdce a bronzovou pprap. Jitka Živělová z Rýnovic.

Lucie Klemanová

Zleva J. Mocik, L. Kubeček, L. Havetta

PRVNÍ LETOŠNÍ VOLEJBALOVÝ TURNAJ

ZNOJMO • Po krátké zimní přestávce se ve znojemské věznici opět rozbíhají sportovní turnaje. Letos první byl volejbalový. Konal se 2. února ve sportovní hale v Husových sadech a zúčastnila se ho družstva ze Znojma, Brna, Opavy, Olomouce a Nitry. V příjemném prostředí si mohli všichni zúčastnění dokázat, že vánoční lenošení na nich nezanechalo vážnější stopy a zahrají kvalitní turnaj.

V konečném pořadí byli nejúspěšnější volejbalisté z Vazební věznice Olomouc, na druhém místě se umístili domácí znojemští hráči a třetí byl Ústav na výkon vazby Nitra.

Ludmila Kurdíková

VÝSLEDKY PŘEBORU V LYŽOVÁNÍ

Běh hladký 6 km

1. pprap. Eva Uhrová, Horní Slavkov	0:26:29,5
2. nstrm. Eva Kocourková, Valdice	0:28:03,7
3. pprap. Jitka Živělová, Rýnovice	0:29:54,1

Běh hladký 15 km

I. věková kategorie – muži

1. stržm. Radovan Hasilla, Slovensko	0:45:52,8
2. pprap. Petr Hlubuček, Valdice	0:49:41,3
3. pprap. Lukáš Kolář, Rýnovice	0:51:05,1

II. věková kategorie – muži

1. pprap. Petr Bartůňek, Rýnovice	0:42:20,4
2. pprap. Tomáš Antoň, Brno	0:46:13,4
3. o. z. Pavel Pour, Valdice	0:46:33,1

III. věková kategorie – muži

1. o. z. Ladislav Kubeček, Odolov	0:44:37,0
2. npor. Ján Mocik, Slovensko	0:44:38,8
3. npor. Luboslav Havetta, Slovensko	0:47:32,9

Branný závod jednotlivců 15 km

I. věková kategorie – muži

1. stržm. Radovan Hasilla, Slovensko	0:52:52,0
2. pprap. Lukáš Kolář, Ostrov	1:01:37,0
3. pprap. Petr Hlubuček, Valdice	1:02:44,0

II. věková kategorie – muži

1. pprap. Petr Bartůňek, Rýnovice	0:49:00,0
2. o. z. Pavel Pour, Valdice	0:49:53,0
3. pprap. Dušan Prokeš, Všehrady	0:53:29,0

III. věková kategorie – muži

1. o. z. Ladislav Kubeček, Odolov	0:51:26,0
2. npor. Luboslav Havetta, Slovensko	0:53:22,0
3. npor. Ján Mocik, Slovensko	0:55:50,0

Štafety 3x 3 km – ženy

1. Valdice (I. Augustová, M. Bernátová, E. Kocourková)	0:48:30,0
2. Rýnovice (J. Živělová), Opava (S. Polášová), H. Slavkov (E. Uhrová)	0:48:33,0

Štafety 3x 10 km – muži

1. Slovensko (J. Mocik, L. Havetta, R. Hasilla)	1:26:18,0
2. Brno (J. Svoboda, I. Drápal, T. Antoň)	1:33:40,0
3. Ostrov (M. Kvěch, T. Kalán, L. Kolář)	1:37:17,0

Muži celkové pořadí

1. pprap. Petr Bartůňek, Rýnovice	1:31:20,4
2. o. z. Ladislav Kubeček, Odolov	1:36:03,0
3. o. z. Pavel Pour, Valdice	1:36:26,1

TRPASLÍK POŠESTÉ

ZNOJMO • Pět mužstev sestavených ze zaměstnanců znojemské věznice, družstvo justiční stráže, okresního soudu a výběr generálního ředitelství se koncem února utkalo o sádrového trpaslíka ve futsalu. Po několikahodinovém urputném boji si ho nakonec odnesla eskorta č. 1 z Věznice Znojmo, druhé místo připadlo výběru ředitele věznice a na třetím se umístil výběr GŘ VS ČR.

Futsalový turnaj Trpaslík uspořádala Věznice Znojmo letos již po šesté. Původně se začal hrát proto, aby si zaměstnanci věznice změřili své fyzické síly a zjistili, zda jsou na tom lépe civilní zaměstnanci, nebo uniformovaná složka. Nápad vzešel od bývalého ředitele věznice, dnes náměstka GŘ plk. Mgr. Milana Václavky a tehdejšího vedoucího oddělení vězeňské a justiční stráže, dnes služebního zástupce ředitele Věznice Znojmo plk. Mgr. Oty Vyskočila.

Nstrm. Milan Dvořák přebírá cenu za první místo

Tři poslední ročníky byla přizvána i družstva mimo věznici Znojmo a turnaj se stává pravidelným setkáním těch, kteří mají rádi sport.

Ludmila Kurdíková

Dárci krve

Oldřich Kraus (vlevo) přijímá zlatou medaili z rukou Mgr. Petra Tulpy

RÝNOVICE • Zlatá medaile prof. MUDr. Jana Janského, která je udělována za 40 bezpříspěvkových odběrů krve, byla v polovině února slavnostně předána učiteli Školského vzdělávacího střediska Věznice Rýnovice Oldřichu Krausovi a dozorci oddělení výkonu trestu Zdeňku Tahalovi. Symbolickou cenu jim také předal starosta města Jablonec nad Nisou Mgr. Petr Tulpa.

V řadách zaměstnanců rýnovické věznice je ještě dalších asi 15 dárců. Mezi nimi je i zaměstnanec oddělení logistiky Martin Číla, který v loňském roce získal za 120 odběrů Zlatý kříž II. stupně, a vychovatel Martin Laurin, kterému k získání Zlatého kříže III. stupně, což představuje 80 odběrů, chybí již pouhé tři.

Mnoho lidí jim vděčí za záchranu života či zdraví, ale nikdo o nich neví. Jsou anonymní, skromní, pravidelně docházejí darovat krev či krevní plazmu transfuzním stanicím a dělají to z vlastního přesvědčení. Takoví zaslouží náš obdiv, a především poděkování.

Bc. Monika Králová

Organizovaný zločin

KARVINÁ • Organizovaný zločin představuje závažné bezpečnostní riziko, ohrožující stabilitu světového hospodářského systému a v případě některých států i politický systém. Tuto rozsáhlou problematiku přiblížil 7. března 2007 zaměstnancům Věznice Karviná v rámci jejich služební a profesní přípravy kpt. Václav Šaroch z Krajské správy Policie ČR Severomoravského kraje.

Organizovanou kriminalitu lze definovat jako druh skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací, vyznačující se dlouhou dobou trvání, dělbu činnosti, plánovitostí a orientací na vysoký zisk nebo na získání vlivu na veřejný život. Výjimečně mohou být zločinecké organizace motivovány také ideologicky (např. teroristické organizace).

K nejrozšířenějším formám organizovaného zločinu na území ČR patří výroba, pašování a distribuce drog; organizování prostituce a obchod s lidmi; organizování nelegální migrace; praní špinavých peněz; vydírání a vybírání poplatků za ochranu; korupce; padělání; mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami. Zločinecké organizace působící v České republice jsou obvykle v přímých vazbách na zahraniční organizace, a jejich činnost se tak odvíjí od aktuálních trendů mezinárodního organizovaného zločinu.

Boj proti organizovanému zločinu je v České republice pojat široce a komplexně. Od roku 1995 bylo v rámci resortu ministerstva vnitra vypracováno několik koncepčních materiálů. Posledním dokumentem je Aktualizovaná koncepce boje proti organizovanému zločinu.

Pracovními skupinami je pokryta např. problematika obchodu s lidmi, drogami, korupce či organizovaný zločin cizích státních příslušníků. Výstupy pracovních skupin směřují ke koordinaci a konkrétním návrhům opatření vedoucích ke zefektivnění boje proti nejzávažnějším formám organizovaného zločinu. Přednáška byla proložena praktickými zkušenostmi kpt. Šarocho a zaměstnance věznice velice zaujala.

Marcela Struhlová

Pohádkové postavičky dětem pro radost

NOVÉ SEDLO • V rukodělném kroužku Věznice Nové Sedlo vyrobili odsouzení 16 pestrobarevných, veselých pohádkových postaviček. Zástupci věznice je 6. února předali dětem z Mateřské školy Otokara Březiny v Žatci.

Přivítala je ředitelka školky paní Jurášová. Jiná paní učitelka roztavila postavičky na trávník před budovou a pak už se jen čekalo, až děti vyrazí na vycházku. Bylo krásné pozorovat, jak se jim rozzářily oči, když spatřily známé pohádkové postavičky. Výrobky odsouzených se velmi líbily nejen dětem, ale i jejich učitelkám a paní ředitelka se těší na další spolupráci. Díky pedagogovi volného času ing. Jiřímu Ladýřovi, který řídil práci odsouzených v dílně, tak vznikly hračky, které dětem přinesly radost, a odsouzení prokázali, že dokážou odvést výtečnou a smysluplnou práci.

Npor. Mgr. Alžběta Nováková,
zástupce vedoucího oddělení výkonu trestu

I. Zajištění bezpečnosti věznic

Vězeňská služba obsazuje v současné době:

84 strážních věží ve 25 věznicích nebo vazebních věznicích;

329 strážních stanovišť ve 35 objektech;

88 strážních stanovišť – vstupní a jezdové objekty.

Celkem jsou střeženy úseky v délce	27 724 metrů,
z toho střeženo	technikou 10 125 metrů,
	živou silou 342 metrů,
	kombinací živé síly a techniky 16 957 metrů.
K dispozici je celkem	71 detekčních rámců,
	36 rentgenů ke kontrole zavazadel vstupujících osob.

Služební kynologie

Vězeňská služba ČR má 257 služebních psů, z toho 71 psů-specialistů.

S pomocí psů byly v roce 2006 prováděny kontroly zásilek přicházejících na adresy vězňů:

35 347 balíků doručených poštou nebo návštěvami;

47 106 poštovních zásilek do 1 kg;

419 926 dopisů.

II. Finanční záležitosti týkající se vězňů

- Denní náklady na pobyt jednoho vězně ve věznici

Podle statistiky GŘ VS ČR náklady na den na jednoho vězně činily v roce 2006 průměrně 872,27 Kč.

- Pracovní odměna odsouzených

Průměrná měsíční pracovní odměna odsouzených za první pololetí 2006 činila 4286 Kč.

- Kapesné vězňů

Kapesné odsouzených činí 12 % čisté pracovní odměny (upraveno vyhláškou ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů).

Odsouzeným, kteří nejsou zařazeni do práce, věznice poskytne sociální kapesné do 100 Kč měsíčně, a to v případě, že neodmítli bez závažného důvodu práci a neměli v období jednoho kalendářního měsíce jiný příjem nebo jinou hotovost ve výši alespoň 100 Kč.

- Náklady výkonu vazby a výkonu trestu

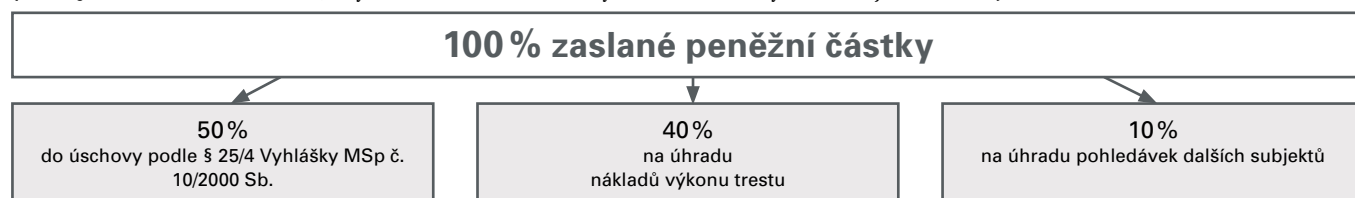
Obviněný, pokud byl pravomocně uznán vinným, je povinen zaplatit státu za každý den strávený ve vazbě 45 Kč na náklady výkonu vazby.

Odsouzený, pokud pracuje, platí z čisté pracovní odměny 40 % na náklady výkonu trestu, maximálně však 1500 Kč za kalendářní měsíc, tj. asi 50 Kč za den.

Základní schémata rozdělení příjmů odsouzených

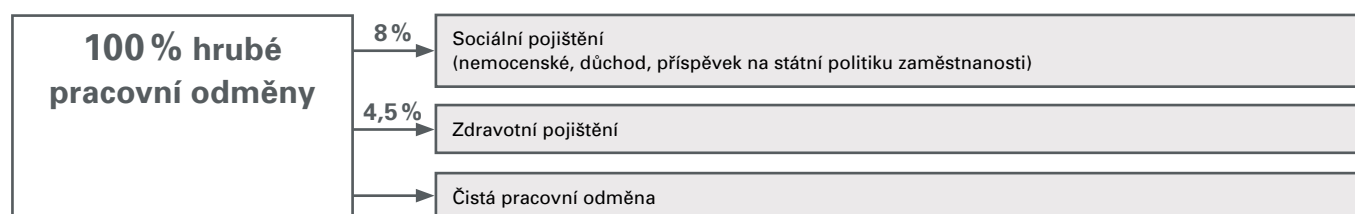
1. Příjem peněz zasílaných odsouzeným a nakládání s nimi

(Podle § 25 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů)

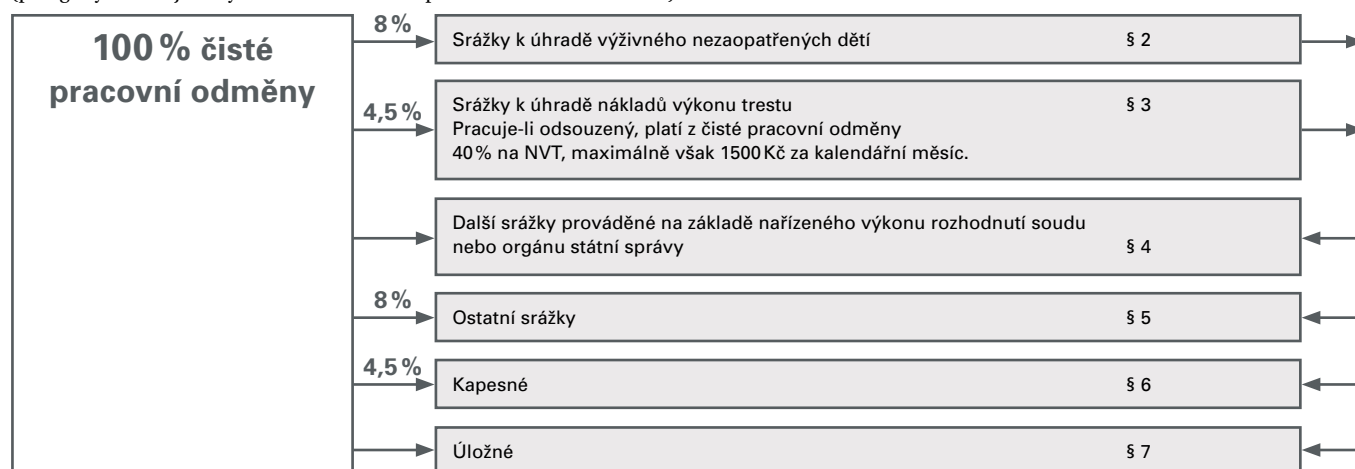
2. Rozúčtování pracovní odměny odsouzeného

(Podle obecně platných předpisů: z. č. 586/1992 Sb., z. č. 589/1992 Sb. a z. č. 48/1997 Sb.)

3. Rozúčtování čisté pracovní odměny odsouzeného

(paragrafy odkazují na vyhlášku ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb.)

*) Nevyčerpaná částka se převádí postupně na další a ostatní srážky. V případě uhrazení všech pohledávek se odsouzenému zbytek čisté odměny převádí do úložného.

Připravil PaedDr. Lubomír Bajcura

Stavy vězňů ve vazebních věznicích a věznicích

Vězeňské služby ČR dne 30. 3. 2007

Vazební věznice a věznice	Dospělí				OBVINĚNÍ				Celkem obvinění				ODSOUZENÍ																Vězni celkem																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
	Mladiství		Úhrnem obvinění		S dohledem		S dozorem		S ostrahou		Se zvýšenou ostrahou		Mladiství		Úhrnem odsouzení		Celkem odsouzení																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
Bělušice							0																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					

Ohmův zákon

Nejhorší je srážka s blbcem, říká se. Zanechává v nás nepříjemné pocity a i po čase v nás vzpomínky na ni budí řadu negativních emocí. Po dnešním zážitku však chtít nechtět musím napsat, že jsou i „srážky“, které nás pobaví. Snad mi ten úsměv vydrží hodně dlouhou dobu...

Do soudní budovy vešel muž středního věku. Kontrola, které se musel jako každý podrobit, u něho vyvolala potřebu tuto činnost nějak komentovat. Začal s obligátním: „Nás chudáky kontrolujete a ti nahoře to tady všechno rozkrádají...“

Jako příslušnice justiční stráže ani nemusím číst noviny nebo poslouchat zprávy, protože o všem, co se ve společnosti nebo na naší politické scéně děje, se při kontrolách u vstupu dozvím od našich klientů. Samozřejmě s patřičným komentářem.

Ale co mě to vlastně tak pobavilo? Pán, který se mnou polemizoval, zda ho vůbec můžeme takto omezovat při vstupu do budovy soudu a ponižovat jeho lidskou důstojnost, nakonec prohlásil: „*Je to tady v téhle republice samý zákony, samý právníci a soudy. A pořád se musíme jen podržovat. Copak my, ale ty děti, chudáci malí, těm už taky furt vtloukají do hlavy samý ty vaše zákony. Viděl jsem to na vlastní oči, když jsem se tuhle podíval klukovi do knížky. Nějaký Ohmův zákon se musel učit, chudák. Prosím vás, k čemu mu to bude?*“

Ludmila Bezoušková

Jak umět dát první pomoc

OPAVA • Součástí služební a profesní přípravy zaměstnanců věznice jsou přednášky. Aby nebyly jen formální a přinášely lidem nové poznatky a informace, hledají se cesty, jak je inovovat a zpestřovat. Výborným nápadem byla přednáška na téma Zdravotnická příprava, první pomoc, kterou zajistilo Sdružení CODRYS Opava. Po celý týden předváděli „záchranáři z terénu“, jak pomoci při zástavě srdce nebo bezvědomí. Každý z účastníků si myslím uvědomil, že jsou to i maličkosti, které mohou někdy rozhodnout o životě jiného člověka, a jenom nevědomost nám brání pomoci.

Bc. Dagmar Slaná

Krása z hlíny

RÝNOVICE • Již tradičně jsou nejvydařenější díla odsouzených z keramické dílny Věznice Rýnovice vystavována v prostorách jablonecké radnice. Letošní výstava, která se konala od 29. ledna do 28. února, byla doplněna o fotografie a základní informace o věznicích. Zásahu na úspěchu výstavy měla především pedagožka volného času Bc. Renata Badalcová. Pod jejím vedením vznikají vskutku neopakovatelná díla. Odsouzení se učí různými technikami ručního zpracování hlíny nebo na hrnčířském kruhu vyrábět předměty dekorativní i užitkové keramiky a při práci rozvíjejí svou fantazii. O práci v keramické dílně je mezi odsouzenými stále větší zájem. Je to jedna z možností, jak smysluplně využívat volný čas.

Bc. Monika Králová

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ č. 2/2007. Časopis vychází šestkrát ročně.

Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423;

Vedoucí oddělení vnějších vztahů kabinetu generálního ředitele: pplk. PhDr. Jitka Čmuhařová

Šéfredaktorka: Mgr. Eva Montgomeryová;

Foto: Vězeňská služba České republiky;

Odborní konzultanti: Plk. Mgr. Milan Hospodka, plk. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D., Ing. Aleš Kadlec, Ing. Antonín Liberda, plk. Mgr. Pavel Ondrášek, plk. Mgr. Lenka Smutná, plk. Mgr. Stanislav Prchal, JUDr. Petr Veit, CSc.;

Korektorka: Mgr. Lenka Fukalová

Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4;

<http://www.vscr.cz>; redakce-cv@grvs.justice.cz

telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072;

Distribuce časopisu, objednávky a předplatné: Martina Redlichová, tel.: 244 024 407, fax: 244 024 403, e-mail: MRedlichova@grvs.justice.cz;

Roční předplatné: 174 Kč vč. DPH;

Výroba: P+B agentura a vydavatelství; Informica Graphics, s.r.o., Ing. Eva Valentová; tiskárna PeMa;

Publikování údajů a článků z Českého vězeňství není dovoleno bez souhlasu redakce.

© Vězeňská služba České republiky, Praha 2007, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297;

Uzávěrka vydání: 26. března 2007.

**Ukázka výtvarných
prací odsouzených
z Věznice Stráž pod
Ralskem**

